

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Opolu, ustalił następujący stan faktyczny:

Gminny Zespół Szkół w T. (dalej: (...)) jest jednostką budżetową utworzoną na podstawie Uchwały Nr 37/07 Rady Gminy T. z dnia 19 kwietnia 2007 r. W skład (...) wchodzi szkoły: Szkoła Podstawowa i Publiczne Gimnazjum, które wcześniej funkcjonowały jako odrębne jednostki.

W. Gminy T. powierzył I. S. (1) stanowisko dyrektora (...) na okres 5 lat (od 1 września 2007 r. do 31 sierpnia 2012 r.). Funkcję dyrektora I. S. (1) pełniła do dnia 31 sierpnia 2010 r., tj. do czasu gdy złożyła rezygnację. Pełnomocnictwem z dnia 01 września 2007 W. Gminy T. upoważnił I. S. (1) do : korzystania z przywilejów i obowiązków dyrektora zakładu pracy, zgodnie z kodeksem pracy i przepisami szczególnymi, dotyczącymi funkcjonowania jednostki, dysponowania przyznanymi środkami finansowymi (zawieranie umów lub zlecenie wykonawstwa) i planowania ich zgodnie ze statutem jednostki, udzielania jednorazowego pełnomocnictwa wyłącznie podczas nieobecności dyrektora spowodowanej chorobą lub urlopem.

W powyższym okresie czasu zastępcami D. (...) zostały J. P. (1) oraz M. G. (1).

(Dowód: statut (...), k. 495 – 501, uchwała Rady Gminy T. z dnia 19.04.2007 r., k. 494, zeznania świadka W. P. (1), k. 445-447, 716-717, 930-933, zakres czynności J. P. – k. 636-637, k. 966-969, zakres czynności M. G. – k. 638-639, k. 951-953, pełnomocnictwo dla I. S. – k. 680)

W okresie od 1 września 2007 roku do 31 lipca 2010 r. na stanowisku Głównej Księgowej zatrudnione były: L. R. (1) i K. S. (1). Osoby te pełniły funkcje głównych księgowych przed utworzeniem (...) w T., odpowiednio - L. R. (1) w Szkole Podstawowej, a K. S. (1) w Gimnazjum w T.. Po połączeniu tych jednostek i utworzeniu (...) żadnej z nich nie powierzono funkcji Głównej Księgowej (...) w T., mimo, że obydwie zachowały uposażenie i stanowisko sprawowane w poprzedniej jednostce. Żadnej z w/w osób nie przekazano formalnie za jej zgodą, na piśmie, odpowiedzialności za wykonywanie obowiązków w zakresie rachunkowości.

Zgodnie z faktycznym podziałem obowiązków, stanowisko Głównego Księgowego obejmowała L. R. (1), bowiem to ona prowadziła komputerowo całość ewidencji finansowo – księgowej jednostki. L. R. (1) posługiwała się ponadto pieczęcią głównej księgowej (...).

K. S. (1) nie zastępowała L. R. (1), nie miała dostępu do komputera, na którym ona pracowała, ani nie widziała danych jakie są wprowadzane do systemu przez Główną Księgową. Wyjątkiem od tej zasady był okres lipca 2010r, kiedy to K. S. miała podpisywać przelewy płacowe. Zażądała ona wówczas wglądu do list płac, jednak wykonujący przelewy pracownik – S. B. (1), był zdziwiony takim żądaniem, twierdząc, że L. R. (1) nigdy nie życzyła sobie drukowania list płac. Listy udostępniła K. S. ostatecznie B. G. – sekretarz Gminy, wyrażając również swoje zdziwieniem faktem, że (...) nie jest w posiadaniu tychże list.

K. S. nie była informowana o żadnych decyzjach finansowych, nie uczestniczyła w żadnych spotkaniach służb księgowych z dyrekcją, jej zdanie nie było brane pod uwagę.

(Dowody: wyjaśnienia oskarżonej L. R. (1), k. 745 - 746, 803 - 804, 910 – 911, 919, zeznania świadka K. S. (1), k. 606 – 608, 973 – 975, opinia biegłego z zakresu rachunkowości, k. 1152 – 1236, protokół kontroli R. wraz z wyjaśnieniami – k. 5-18, zeznania św. I. F. – k. 462-481, pismo D. (...) do K. S. – k. 677, zakres czynności K. S. (1) – k. 678-679, zakres czynności L. R. (1) - k. 712, zeznania św. M. G. (1) – k. 951-953, zeznania św. J. P. (1) – k. 966 -969, zeznania św. W. P. (1) – k. 930-933, zeznania św. S. B. (1) – k. 1018-1019)

Zarządzeniem W. Gminy T. z dnia 04 grudnia 2008r zarządzono przeprowadzenie kontroli finansowej przez organ założycielski w Gminnym Zespole Szkół w T.. Kontrola powyższa odbyła się w dniach 08-09 grudnia 2008 i z ramienia (...) przeprowadzały ją z-ca S. Gminy B. G. (2) oraz specjalista J. S. (1), w obecności Głównej Księgowej (...) L. R. (1).

Zakresem kontroli wrywkowej objęto wydatki związane z wynagrodzeniami osobowymi (...) za 11 miesięcy 2008r, planowane wydatki na wynagrodzenia pracownicze w 2008r wraz pochodnymi od wynagrodzeń, faktyczną realizację wydatków związanych z wynagrodzeniami osobowymi w 2008r, stany zatrudnienia w 2008r oraz szczegółową analizę za 2008r z uwzględnieniem terminowości rozliczeń z ZUS i US, ustalenia średniego wynagrodzenia przypadającego na etat. W trakcie kontroli ustalono, że księgi rachunkowe w (...) prowadzone są komputerowo w programie FINANSE (...) Wersja 7.004 ProgMan, który to system spełnia wymogi ustawy o rachunkowości oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28.07.2006r w sprawie sprawozdawczości budżetowej. (...) zawiera następujące opcje: kartoteka grup jednostek, kartoteka jednostek, plan kont, możliwość bieżącego księgowania dokumentów, rozliczenia należności i zobowiązań, obsługa planu finansowego jednostki, przebiegania roczne i okresowe, prosty dostęp do dokumentów, wydruk zestawienia obrotów i sald, wydruk dziennika dokumentów, wydruk obrotów i wykonania planu na kartach wydatków, wydruk analityki kont wg. dokumentów, ewidencja i wydruk sprawozdań Rb, możliwości przygotowania bilansu zamknięcia, rachunku zysków i strat, zestawienia zmian w funduszu jednostki. Place w (...) prowadzone są komputerowo w programie placowym ProgMan w rozbięciu na placówki, które obsługuje (...) zgodnie z obowiązującymi przepisami.

We wnioskach kontroli ujęto zalecenie dokonania zmian w budżecie tj. przeniesienia środków tj. kwoty 13000,-zł, z rozdziału 80110 Publiczne Gimnazjum do rozdziału 80113, w celu zabezpieczenia prawidłowej realizacji dowozu uczniów do szkół oraz przekazania do dnia 31 grudnia 2008r odpisu na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych łącznej kwoty 16.837,96 zł.

Kolejna kontrola organu założycielskiego odbyła się w dniach 05-07 października 2009r, na mocy zarządzenia W. Gminy T. z dnia 22 września 2009r Nr 207/09. W tej kontroli uczestniczyły S. Gminy – B. G. (2) oraz Sekretarz Gminy J. P. (3) z udziałem I. D. (...) i L. R. (1) - Głównej Księgowej (...). Przedmiotem kontroli było Gospodarstwo (...) przy (...) w T. w zakresie: kalkulacji kosztów osobowych, stałych i pośrednich dla usług wykonywanych na zewnątrz, kontrola dokumentacji finansowej za okres od 01.01.2009r do 30.09.2009r, zasady wynajmowania pomieszczeń kuchennych, stan liczników. zasady rozliczania mediów z (...) w T., wynik finansowy prowadzonej działalności za 2009r, zestawienie płac za 2009r. Przedmiotem kontroli był również (...) w T. w zakresie: zasad zatrudniania pracowników samorządowych w okresie od grudnia 2008r do 30.09.2009r, umowy zlecenia, regulamin wynagradzania za 2009r, zestawienie płac za 2009r, ogólne i szczegółowe, według poszczególnych stanowiska pracy w tym nauczycieli i pracowników samorządowych za miesiąc wrzesień, kontrola dokumentacji dotyczącej dofinansowania projektu polsko – niemieckiego w dniach 07.06.2009r-13.06. (...), kontrola wydatków za energię elektryczną i gaz w okresie grudzień 2008 – wrzesień 2009r, kontrola liczników przy hali sportowej (...) w T., kontrola polis ubezpieczeniowych hali sportowej oraz majątku szkoły.

W toku kontroli ustalono m.in., że do dnia kontroli nie został nadany regulamin wynagradzania pracowników samorządowych (...) taki regulamin według oświadczeń D. został dopiero opracowany i w dacie kontroli znajdował się na etapie uzgodnień ze związkami zawodowymi. Wynagrodzenie naliczane jest na zasadach obowiązujących przed dniem 1 lipca 2009r, zaś do protokołu kontroli dołączono zbiorcze zestawienie płac za 9 miesięcy oraz zestawienia szczegółowe według stanowisk pracy za wrzesień 2009r. We wnioskach kontroli zawarto m.in. zalecenie wprowadzenia w życie regulaminu placowego dla pracowników samorządowych (...), zgodnego z obowiązującymi przepisami – do dnia 15 listopada 2009r.

W okresie od 2007 do 2010r II Urząd Skarbowy w O. nie prowadził kontroli w (...) w T..

W 2009r, w (...) w T. dwukrotnie przeprowadzane były również kontrole przez Komisję Rewizyjną Rady Gminy T.. W dniu 19 maja 2009r Komisja Rewizyjna prowadziła kontrolę pod kątem wykorzystania środków finansowych, otrzymanych z subwencji oświatowej w 2008r, tj. budżet za 2008r, fundusz płac, zatrudnienie, ilość uczniów

i oddziałów, stypendia uczniów, wydatki na remonty i zakupy inwestycyjne, zakup pomocy naukowych, koszty opału, koszty energii elektrycznej i wody, zakup pozostałych usług. Kontrola opierała się na wyjaśnieniach L. R. (1). Członkowie Komisji Rewizyjnej nie stwierdzili wówczas nieprawidłowości w funkcjonowaniu (...), nie wydano także żadnych pokontrolnych zaleceń. Kolejna kontrola tego samego podmiotu odbyła się 28 października 2009r i obejmowała Gospodarstwo (...). Przedmiotem kontroli była: kontrola przychodów i wydatków za okres od stycznia do końca września 2009r, wynajem stołówki i odpłatność za wynajem, kalkulacja stawek żywieniowych, stan zatrudnienia. Wyjaśnień Komisji udzielała główna księgowa L. R. (1). W trakcie kontroli ustalono, że zakup żywności powinien być poprzedzony zapytaniem o cenę, tak, by kryteria wyboru dostawcy były przejrzyste. Ponadto wskazano, że zasady wynajmu stołówki nie precyzują, jakie koszty są wliczane w zastosowanych opłatach. W związku z powyższym KR zaproponowała, aby stworzony został regulamin korzystania ze stołówki precyzujący wszelkie opłaty. Za wyjątkiem powyższych, nie wydano żadnych innych pokontrolnych zaleceń.

(Dowód: protokoły z kontroli w (...) za lata 2008-2009 znajdujące się w oddzielnej teczce załączonej do akt sprawy, pismo II Urzędu Skarbowego z dnia 06 maja 2013r – k. 103, protokoły kontroli Komisji Rewizyjnej – k.1043, zeznania św. Z. P. (1) – k. 1044-1045, zeznania św. J. I. – k. 1045, zeznania św. T. B. – k. 1045, zeznania św. A. W. – k. 1045, zeznania św. P. S. – k. 1046)

W czasie, gdy D. Szkoły była I. S., funkcję kadrowej pełniła U. K. (1). Do faktycznego zakresu jej czynności należało zakładanie akt osobowych nowym pracownikom, odbiór i wysyłka korespondencji na pocztę, zakup środków czystości. Ogólnie współpraca pomiędzy kadrową, a D. szkoły I. S. nie układała się najlepiej, bowiem oskarżona izolowała U. K. od wykonywania czynności, które powinny należeć do zakresu działania kadrowej. Nie mogła ona np. wystawiać żadnych zaświadczeń, bowiem te wystawiała osobiście I. S., natomiast kadrowa, bądź współpracująca z nią B. P., miały jedynie zarejestrować takie zaświadczenie w dzienniku wydawanych zaświadczeń lub dzienniku korespondencji. U. K. nie sporządzała żadnych angaży, umów z nowymi pracownikami, jedynie zakładała i prowadziła ewidencję czasu pracy dla pracowników obsługi oraz karty pracy dla nauczycieli, jednak kiedy I. S. je zobaczyła, to stwierdziła, że takich kart się nie prowadzi, bowiem potwierdzeniem obecności nauczyciela w pracy jest wpis w dzienniku lekcyjnym. U. K. jako kadrowa powinna również zajmować się prowadzeniem akt osobowych, jednak faktycznie I. S. nie chciała jej dopuścić do tychże akt, twierdząc, że jeśli są w nich braki, to będzie to zrobione, bowiem to ona jest dyrektorem i za wszystko odpowiada.

W odniesieniu do pracowników obsługi, U. K. rejestrowała w ewidencji czasu pracy każde zwolnienie lekarskie, przepracowane godziny, urlopy, dni wolne z tytułu opieki nad dzieckiem. Co do zasady „godziny nadliczbowe” pracownikom obsługi nie były wynagradzane, jednak zdarzało się, że w związku z imprezami szkolnymi, pracownicy obsługi na prośbę I. S. (1) pracowali również w czasie wolnym. Te godziny nigdzie nie były ewidencjonowane.

U. K. wypłacono wynagrodzenie „za nadgodziny” : 300 zł w XII.2008 oraz 1300,-zł w grudniu 2008r, które w/w traktowała jako premie, nigdy jednak nie dopytywała z jakiego tytułu faktycznie wypłacono te pieniądze i w jakiej postaci zostały one ujęte w dokumentacji księgowej, w szczególności nie wiedziała, że te dodatkowe kwoty zapisane zostały jako „nadgodziny” lub „nadgodziny doraźne”.

(Dowód: zeznania św. U. K. (1) – k. 580-582, k. 950-951, zeznania świadka S. B. (1), k. 583 – 586, 1018 – 1019, zeznania św. J. P. (1) – k. 591-593, zeznania św. B. P. (2) – k. 597-599, k. 969-970, zakres czynności U. K. (1) – k. 640)

Po połączeniu szkół w (...) w T., jako specjalista ds. płac zatrudniony był S. B. (1), w wymiarze czasu pracy 1/2 etatu. W związku z faktem, że S. B. był zatrudniony również w Urzędzie Gminy w T., toteż w (...) wykonywał pracę popołudniami, w godzinach wieczornych i nocnych lub w weekendy. W/w samodzielnie zapoznawał się z regulacjami prawnymi, których znajomość była niezbędna do pracy na tym stanowisku, tj. kodeksem pracy, Kartą Nauczyciela, rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za prace w dni wolne od pracy, ustawą o pracownikach samorządowych itp.

Do obowiązków S. B. (1) w (...) należało m.in. sporządzanie listy płac w systemie informatycznym ProgMan, sporządzanie rozliczeń ZUS, sporządzanie sprawozdań w zakresie części płacowej i „zusowskiej”, wprowadzanie danych do Systemu Informacji Oświatowej, obsługa informatyczna szkoły oraz wykonywanie zadań zleconych przez D. i jej zastępców, Główną Księgową L. R. (1) lub księgową K. S. (1).

Kiedy S. B. pojawiał się w pracy w (...) to zazwyczaj nikogo z pracowników już nie było, a jedynie na kartce pozostawionej na biurku miał zapisane informacje jakie należy wprowadzić do systemu, w postaci kartki z odręcznym zapisem, z danymi pracownika i zmianami, jakie należy nanieść. Dane pracowników poprzednio zatrudnionych w Szkole Podstawowej były zgromadzone w systemie V., a następnie przeniesione do systemu ProgMan, natomiast dane pracowników Gimnazjum S. B. otrzymał spisane odręcznie na kartce i wprowadził je do funkcjonującego systemu.

Dane dot. godzin nadliczbowych i nadgodzin doraźnych S. B. wprowadzał do systemu na podstawie kart godzin ponadwymiarowych, które sporządzali nauczyciele, a następnie prawidłowość tych kart była sprawdzana przez zastępców dyrektora bądź D. I. S..

Angaż dla D. wraz z dodatkami : motywacyjnym, funkcyjnym, wysługą lat wynikał z decyzji W., a ponieważ dodatki miały charakter ruchomy, toteż musiały być weryfikowane nie rzadziej, niż raz w roku i nie częściej, niż co trzy miesiące. Informacja o zmianie dodatku funkcyjnego lub motywacyjnego, w formie angażu z ustalonymi na nowo dodatkami dla I. S. (1) była okazywała S. B. przez Dyrektorkę Szkoły, bądź też w postaci pozostawionej na biurku informacji o zmianie.

Premie dla pracowników obsługi i administracji standardowo wynosiły 20% pensji zasadniczej i były one składnikiem wynagrodzenia zasadniczego. W przypadku premii dodatkowych, S. B. otrzymywał ręcznie naniesione adnotacje przez Główną Księgową bądź I. S. i na tej podstawie dane były rejestrowane w systemie informatycznym.

S. B. jako pracownik gminy bywał w szkole również w ciągu dnia pracy, zwłaszcza w okresie budowy hali sportowej, czy boiska (...). S. B. pojawiał się w szkole także na telefoniczną prośbę L. R. lub I. S.. Wówczas otrzymywał ustne polecenie od L. R. (1), dotyczące naliczenia dodatku do wynagrodzenia dla I. S. (1), pod nazwą „inne wynagrodzenia”, jednak S. B. nie wiedział co konkretnie kryje się pod tą nazwą. Z tego tytułu wypłacono I. S. kwoty: 960,-zł (IV.2008r), 5.000,-zł (VII.2009r), 4.751,47 zł (VIII.2009r) i 5.200,- zł (XII.2009r). Taka sama sytuacja dotyczyła innego dodatku dla I. S. pod nazwą „dodatek za czynsz”, który I. S. otrzymała w grudniu 2008r, w kwocie 4600,-zł. L. R. odpowiadając na pytanie S. B., stwierdziła, że jest to premia dla D., jednak księgowa nie chce, aby dodatek ten figurował pod nazwą „premia”. Dotyczyło to również wypłaty „nadgodzin doraźnych” w grudniu 2007r, „nadgodzin” w miesiącu grudniu 2008r, „premię dodatkową” w grudniu 2008r oraz „nagrody” we wrześniu 2008r.

Wynagrodzenia dodatkowe otrzymywali również niektórzy inni pracownicy i nauczyciele. Zostały one wypłacone: L. R. (1) w łącznej kwocie 8998,-zł, K. S. (1) w kwocie 5879,21 zł, U. K. (1) w kwocie 3.046,60 zł, M. G. (1) w kwocie 3000,-zł, J. P. (1) w kwocie 3500,-zł oraz S. B. (1) w kwocie 4.124,75 zł. Kwoty te stanowiły w istocie „premie dodatkowe” za czas spędzany na wykonywaniu czynności w (...), w skład tych kwot wchodziło również tzw. „karpiove” wypłacane na święta Bożego Narodzenia oraz tzw. „zajączek” wypłacany na święta Wielkanocne. Premie te były ukrywane pod innymi nazwami takimi jak „inne wynagrodzenia”, „nadgodziny”, „nadgodziny doraźne”, na polecenie L. R. (1), po to, by uniknąć konieczności zwrotu pieniędzy do Urzędu Gminy. W rzeczywistości M. G. (1) i J. P. (1) jako zastępcy D. (...) miały nienormowany czas pracy i w związku z tym nie pracowały w „nadgodzinach doraźnych”. Także K. S. (1) nie pracowała nigdy w nadgodzinach doraźnych i nigdy nie zwracała się o wypłatę pieniędzy z tego tytułu.

(Dowód: zeznania św. S. B. (1) – k. 583-586, k. 1018-1019, zeznania św. M. G. (1) – k. 587-589 , zeznania św. J. P. (1) – k. 591-593, zeznania św. K. S. (1) – k.606-608. k. 973-975, zakres czynności S. B. (1) – k. 641, zeznania św. B. P. (2) – k. 969-970)

W okresie od 06.09.2010r do 22.09.2010r, inspektorzy kontroli gospodarki finansowej Regionalnej Izby Obrachunkowej w O. – I. F. (1) oraz J. F. (1) przeprowadzali doraźną kontrolę wybranych zagadnień gospodarki finansowej (...) w T. za lata 2007-2010.

W toku kontroli ustalono, że kontrolowana jednostka nie posiada dokumentacji opisującej politykę rachunkowości w latach 2007-2009 oraz za okres od 01.01.2010r do 30.06.2010r, za wyjątkiem statutu szkoły oraz regulaminu wynagradzania pracowników. Na prośbę kontrolujących, aktualny dyrektor Szkoły – B. K. (1) oraz K. S. (1) – pełniąca obecnie funkcję kierownika Referatu (...) Finansowej, przedstawiły otrzymane od poprzednio piastujących stanowiska D. szkoły oraz Głównej Księgowej, księgi rachunkowe, w postaci: zestawienia obrotów i sald (...) oraz Gospodarstwa (...) za grudzień 2007, 2008r, 2009r, stanowiące załączniki do bilansów za poszczególne lata. W ocenie kontrolujących przedłożone dokumenty nie spełniały wymogów „ksiąg rachunkowych”, bowiem nie można było uzgodnić ich treści z innymi księgami, których brakowało, np. z dziennikiem. Ponadto na wydrukowanych w kilku egzemplarzach zestawieniach za grudzień 2007, 2008r i 2009r widniały różne salda, daty, a na niektórych z nich brakowało podpisu głównego księgowego. Za okres od 01.01.2010r do 30.06.2010r, przedłożono kontrolującym do wglądu jedynie zestawienia obrotów i sald za marzec i maj, które dodatkowo nie były sygnowane przez Główną Księgową. Z ustaleń poczynionych przez inspektorów R. wynikało, że księgi rachunkowe były prowadzone w systemie komputerowym, a jedynie księgi inwentarzowe oraz ewidencja pożyczek z ZFŚS były prowadzone ręcznie. Z uwagi na awarię komputera i zlecenie firmie zewnętrznej wykonania naprawy i odzyskania zapisanych danych, kontrolujący nie byli w stanie ustalić, czy księgi te w systemie komputerowym istotnie były prowadzone, aczkolwiek wbrew obowiązkowi wynikającemu z ustawy o rachunkowości, (...) nie było w posiadaniu wydrukowanej wersji ksiąg na koniec roku obrotowego za lata 2007-2009, ich treści nie zostały przeniesione na informatyczny nośnik danych zapewniający trwałość zapisów, a za okres 01.01.2010 – 30.06.2010r nie wydrukowano zestawienia obrotów i sald. Ponadto dopuszczono do zaginięcia zbioru dokumentów księgowych za miesiąc grudzień 2008r, poprzez niezapewnienie należytej ochrony. Nieprawidłowo prowadzona była również dokumentacja księgowa, bowiem w ogóle nie nadawano numerów dowodom księgowym lub też te numery się powtarzały.

W toku kontroli ustalono również w aktach osobowych pracowników brak angażu z lat 2007-2008, zaś angażu za rok 2009 nie zawierały akceptacji warunków pracy przez pracowników. W opinii kontrolujących, nie były sporządzane również listy płac w formie innej niż komputerowa, co stało w sprzeczności z treścią art. 21 ust. 1 ustawy o rachunkowości. W dniach 28.07.2010r i 18.08.2010r listy płac za lata 2007-2009 i za okres od 01.01.2010r -30.06.2010r zostały wydrukowane, jednak nie zostały zatwierdzone do wypłaty ani sprawdzone pod względem merytorycznym i formalno – rachunkowym, nie zawierały również podpisu osoby, która je sporządziła. Dopiero w czasie trwania kontroli na listach tych, swój podpis złożył S. B. (1), jako osoba sporządzająca wydruk.

Na liście płac nr 102 z grudnia 2008r naliczono I. S. „dodatek za czynsz” w wysokości 4600,-zł, jednak z zapisu operacji bankowych, udostępnionych przez Bank nie wynikało, by taka kwota faktycznie została I. S. przekazana w jakiegokolwiek formie lub wysokości.

W czasie kontroli badana była również kwestia prawidłowości naliczania wynagrodzeń dla pracowników (...), stwierdzając m.in. w przypadku I. S. – dyrektora placówki, różnice pomiędzy wynagrodzeniem wynikającym z angażu, a wynagrodzeniem wynikającym z karty wynagrodzeń i listy płac. Porównując miesiące październik i listopad 2007r, kontrolujący stwierdzili naliczenie i wypłacenie zaniżonych kwot wynagrodzenia zasadniczego o 35,-zł, dodatku motywacyjnego o kwotę 10,50 zł, dodatku funkcyjnego o kwotę 17,50 zł oraz dodatku wiejskiego o kwotę 3,50 zł, a nadto zawyżenie dodatku za wysługę lat, który był wypłacany w wysokości 20% wynagrodzenia zasadniczego, zamiast 17 % tego wynagrodzenia. W miesiącu kwietniu 2010r zawyżono wypłacany I. S. dodatek motywacyjny o kwotę 410,40 zł brutto, naliczając go w wysokości 30% wynagrodzenia zasadniczego, choć pismem W. Gminy T. z dnia 01.03.2010r RO. (...) -1/10, oskarżonej I. S. jako dyrektorowi (...), przyznano dodatek w wysokości 15% wynagrodzenia zasadniczego.

Jak ustalono w trakcie kontroli R., w dniu 16.04.2008r do akt osobowych D. (...) w T. I. S. złożono zaświadczenie wydane przez Rzymskokatolicką Parafię św. R. w T., potwierdzające fakt nauczania przez w/w religii w punkcie

katechetycznym, w okresie od 01.09.1987r do 31.08.1990r. Na podstawie tego dokumentu zwiększono I. S. dodatek z tytułu wysługi lat do 20 % wynagrodzenia zasadniczego.

W ramach sprawdzenia prawidłowości wypłacanych wynagrodzeń kontrolujący ujawnili również, że pracownikom : I. S., L. R., S. B., K. S., U. K., B. P., M. G. i J. P., wypłacano wynagrodzenia niewynikające z akt osobowych, ani z innych dokumentów. W przypadku I. S. tytułem „innego wynagrodzenia” wypłacono kwoty: 960,-zł (IV.2008r), 5.000,-zł (VII.2009r), 4.751,47 zł (VIII.2009r) i 5.200,- zł (XII.2009r), tytułem „premił dodatkowej” kwotę 1700,-zł (XII.2008r), tytułem „dodatku za czynsz” kwotę 4600,-zł (XII.2008r), tytułem „nadgodzin” kwotę 1000,-zł (XI.2009r) oraz tytułem „nadgodzin doraźnych” kwotę 8000,-zł (XII.2008r).

L. R. (1) otrzymała: 1200,-zł tytułem „innego wynagrodzenia” (XII.2009r), tytułem „premił dodatkowej”: 588,-zł (XII.2007r), 290,-zł (IV.2009r), 620,- zł (VI. 2009r) oraz 950,-zł (XI.2009r). S. B. (1) wypłacono kwoty: tytułem „innego wynagrodzenia” w kwocie 600,-zł (XII. 2009r), tytułem „premił dodatkowej” kwoty: 231,- zł (XII.2007r), 290,-zł (IV.2009r), 324,-zł (VI.2009r) i 550,-zł (XI.2009r), tytułem „nadgodzin” kwotę: 729,75 zł (XII.2008r) oraz tytułem „nadgodzin doraźnych” kwotę 2000,-zł (XII.2008r). K. S. (1) wypłacono: tytułem „innego wynagrodzenia” kwotę 1000,-zł (XII.2009r), tytułem „premił dodatkowej” kwoty: 504,-zł (XII.2007r), 480,-zł (VI.2009r) i 500,-zł (XI.2009r) oraz tytułem „nadgodzin doraźnych” kwotę 2500,-zł (XII.2008r). U. K. (1) wypłacono: tytułem „premił dodatkowej” kwoty: 346,60 zł (XII.2007r), 250,-zł (IV.2008r), 150,-zł (VIII.2008r), 400,-zł (VI.2009r), tytułem „nadgodzin” kwotę 300,-zł (XII.2008r) oraz tytułem „nadgodzin doraźnych” kwotę 1300,-zł (XII.2008r). B. P. (2) wypłacono: tytułem „premił dodatkowej” kwoty: 343,20 zł (XII.2007r), 250,-zł (IV.2008r), 150,-zł (VIII.2008r), 150,-zł (X.2008r), 376,-zł (VI.2009r) i 300,-zł (XI.2009r), a nadto tytułem „nadgodzin” kwotę 470,-zł (XII.2008r) oraz tytułem „nadgodzin doraźnych” kwotę 1500,-zł (XII.2008r). M. G. (1) wypłacono: tytułem „innego wynagrodzenia” kwotę 2500,-zł (XII.2009r) oraz tytułem „nadgodzin doraźnych” kwotę 500,-zł (XII.2008r). J. P. (1) wypłacono tytułem „innego wynagrodzenia” kwotę 2500,-zł (XII.2009r) oraz tytułem „nadgodzin doraźnych” kwotę 1000,-zł (XII.2008r). Jak ustalili kontrolujący w wyniku rozpytania specjalisty ds./ płac S. B. oraz dyrektora (...) wszystkie wymienione kwoty były w istocie premiami, natomiast różniły się nazwami z tego powodu, że główna księgową L. R. nie chciała, aby figurowały one jako „premie”. Z wyjaśnień W. Gminy T. udzielonych funkcjonariuszom R. wynikało, że dyrektor (...) nigdy nie informowała go o przyznaniu jakichkolwiek gratyfikacji swoim pracownikom, a jedynie wspólnie z W. uzgadniała listę nagrodzonych nagrodą W. z okazji Dnia (...) Narodowej. Ponadto w odniesieniu do I. S. W. Gminy nigdy nie przyznawał jej jakichkolwiek gratyfikacji, a jedynie otrzymywała nagrody z okazji Dnia (...) Narodowej, który były odpowiednio udokumentowane. I. S. (1) wypłacono również bez akceptacji W. Gminy ekwiwalenty za niewykorzystany urlop w roku 2007r w kwocie 7.902,-zł oraz w roku 2008r w kwocie 7000,-zł.

Kontrolującym nie przedłożono do wglądu Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, protokołów z posiedzeń komisji socjalnej oraz dokumentacji związanej z przyznawaniem zapomóg z ZFŚS, choć z tego Funduszu wypłacane były świadczenia takie jak: zapomogi zdrowotne, bony towarowe, pożyczki mieszkaniowe.

Z wyjaśnień jakie uzyskali kontrolujący od kierownika kontrolowanej jednostki, wynikało nadto, że nikt nie prowadził rejestrów akt wewnętrznych, w placówce nie funkcjonowało archiwum zakładowe, jak również ustalono w jednostce przepisy wewnętrzne, jednak nie można było ustalić miejsca ich przechowywania. W związku z tą ostatnią kwestią, kontrolujący zobowiązali I. S. do udzielenia wyjaśnień, w jaki sposób nastąpiło przekazanie dokumentacji prowadzonej przed D. (...) w związku z zakończeniem pracy, komu i jakie dokumenty zostały przekazane. I. S. twierdziła wówczas, że własną dokumentację w postaci: zarządzeń, regulaminów, statutu, dokumentacji szkolnej, dostępu do komputera oraz zgromadzonej w nim dokumentacji, znajdującą się w gabinecie dyrektora, jednoosobowo przekazała nowemu D. B. K.. Zapytana o tą kwestię B. K. oświadczyła natomiast, że taka dokumentacja nie została jej przekazana, a jedynie 13.08.2010r komisyjnie przekazano jej gabinet wraz z wyposażeniem, które zostało ujęte w arkuszu spisu z natury.

Z protokołu z dnia 02.08.2010r, w sprawie przejęcia dokumentów księgowych w (...) w T. przez nowego kierownika Referatu (...) Finansowej K. S., wynikał brak dokumentów w postaci: bilansu za 2009r, dokumentów niezbędnych do prowadzenia ksiąg inwentarzowych, polityki rachunkowości, regulaminu wynagrodzeń, regulaminu ZFŚS oraz

regulaminów wewnętrznych. Wezwana do wyjaśnienia tych braków L. R. oświadczyła kontrolującą, że nikomu nie przekazywała formalnie prowadzonej dokumentacji, natomiast w dniu 8.09.2010r część dokumentów przekazała ona K. S. (4), jednak z wyłączeniem dokumentacji zawierającej przepisy wewnętrzne i księgi rachunkowe (...). Do dnia zakończenia kontroli I. F. i J. F. otrzymali jedynie dokumentację zawierającą przepisy wewnętrzne określające zasady wynagradzania pracowników (...) w T..

(Dowód: protokół kontroli R. – k. 5-182, wykaz brakujących dokumentów sporządzony przez K. S. k. 183, karty wynagrodzeń – k. 184-191, korespondencja dot. naprawy laptopa i odzyskania dokumentów księgowych – k. 192, protokół oględzin płyt CD zawierających dane odzyskane z dysku twardego komputera – k. 703-704 i k. 713-715, wystąpienie pokontrolne R. w O. – k. 433-436 i k. 437-444, zeznania św. W. P. – k. 445-447, zeznania św. I. F. – k. 462-481, k. 933, zeznania św. B. K. – K. – k. 573-575, k. 942-945, zeznania św. K. S. (4) – k. 576-587, k. 949-950, protokół oględzin dokumentów księgowych – k. 728-731)

Zarządzeniem nr (...) z dnia 03.08.2010r W. Gminy T. zarządził przeprowadzenie pełnej inwentaryzacji zdawczo – odbiorczej składników majątkowych (...) i Gospodarstwa (...), metodą spisu z natury, według stanu na dzień 31.07.2010r z udziałem zdającej I. S. (1) oraz przejmującej B. K. (1). W toku inwentaryzacji I. S. sporządziła pisemne oświadczenie o przekazaniu nowemu dyrektorowi szkoły kompletu kluczy od wejścia głównego oraz Gospodarstwa (...), sekretariatu i pomieszczenia plac.

(Dowód: zarządzenie W. z dnia 03.08., 2010r – k. 193-194, sprawozdanie opisowe z przebiegu spisu z natury w okresie od 06.08.2010r do 20.08.2010r wraz z załącznikami – k. 195-352)

Po objęciu funkcji D. (...) przez B. K. (1) okazało się, że w kierowanej przez nią placówce nie funkcjonują żadne przepisy, poza Statutem i regulaminem wynagradzania pracowników niepedagogicznych, a wszystkie inne regulacje należy opracować na nowo. W związku z powyższym, za kadencji B. K., jako D. (...), utworzono na nowo: regulamin pracy, regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, regulaminy dotyczące księgowości, regulamin przyznawania nagrody D., regulamin przyznawania dodatków motywacyjnych, regulamin Samorządu Uczniowskiego, regulamin Rady (...), regulamin kontroli zarządczej dotyczący nauczycieli i księgowości.

B. K. (1) nie zostały przekazane przez L. R. dokumenty, takie jak: instrukcja inwentaryzacji, instrukcja obiegu dokumentów księgowych, Zakładowy Plan Kont dla jednostki Gminny Zespół Szkół w T., Regulamin wynagradzania za 2009r oraz poprzednio obowiązujące regulaminy. Nie miało miejsca także formalne przekazanie dokumentacji Referatowi (...) Finansowej (...) przez L. R. (1). Jeszcze w czasie kontroli R. W. Gminy – W. P. (1) polecił L. R., aby dostarczyła komisji z R. wszystkie posiadane dokumenty księgowe, jednak oskarżona przyniosła jedynie części dokumentów, po czym zniknęła. Oskarżona przyniosła dwa segregatory z dokumentami, które zostały spisane i przekazane K. S. (4).

Nie było również takiej sytuacji, by I. S. (1) przekazywała B. K. jakiegokolwiek dokumenty dotyczące szkoły. Po objęciu funkcji D. (...) B. K. pytała o te dokumenty kadrową, jednak ta odpowiedziała wzruszeniem ramion oświadczając, że takich dokumentów nie ma.

Po objęciu funkcji kierownika Referatu (...) Finansowej (...) w T. w dniu 1 sierpnia 2010r przez K. S. (4), pojawiła się ona w pomieszczeniu zajmowanym dotychczas przez L. R. (1) i K. S. (1). Oskarżonej R. R. nie było wówczas w pracy, natomiast K. S. zastała na jej miejscu pracy puste biurko, w którym znajdował się jedynie laptop marki L.. W szafach nie było żadnej dokumentacji. Po włączeniu komputera okazało się, że nie zawiera on żadnych danych i dokumentów. Na pytanie K. S. skierowane do K. S., gdzie znajdują się dokumenty księgowe, ta odpowiadała, że nie wie, wskazując jedynie na puste szafy, jako te, które wcześniej były użytkowane przez L. R. oraz jedną szafę z dokumentami, jako użytkowaną przez siebie.

W dniu 02 sierpnia 2008r K. S. otrzymała od K. S.: dowody księgowe wydatków budżetowych, za okres od stycznia do lipca 2010r oraz sprawozdania budżetowe narastająco, za okres od stycznia do czerwca 2010r, twierdząc, że są to wszystkie dokumenty, jakie posiada. Oświadczyła również, że w szafach użytkowanych przez L. R. były jakieś

dokumenty, ale K. S. nie była w stanie powiedzieć, jakie to były dokumenty i co się z nimi stało. W czasie kontroli przeprowadzanej przez inspektorów R., w szkole pojawiła się L. R. (1) przekazując inspektorom: bilanse (...) za lata 2007-2009 wraz załącznikami w postaci zestawienia obrotów i sald za grudzień 2007r, grudzień 2008r i grudzień 2009r oraz bilanse Gospodarstwa (...) za lata 2007 – 2009r wraz z załącznikami w postaci zestawienia obrotów i sald na grudzień 2007, 2008 i 2009r. Dokumenty te z pewnością nie znajdowały się wcześniej w szkole, natomiast w pomieszczeniu archiwum odnaleziono jeszcze w czasie kontroli R. dowody księgowo za lata 2007-2009, jednak brakowało całego segregatora z dowodami księgowymi za grudzień 2008. Brakowało nadto wszelkich sprawozdań R., R., (...), które K. S. uzupełniła, jedynie w odniesieniu do 2010r Pod koniec kontroli przeprowadzanej przez inspektorów R., K. S. została poproszona o przyjęcie do gabinetu D., gdzie były obecne: L. R. (1), B. K. (1), B. G. (2), J. S. (1) i B. N., które przeprowadzały z (...) inwentaryzację. W trakcie tego spotkania został sporządzony protokół przekazania dokumentów, które wcześniej L. R. przyniosła inspektorom R..

W okresie od 1 września 2007 r. do 31 sierpnia 2010 roku księgi rachunkowe w (...) w T. były prowadzone. Księgi rachunkowe prowadzone były w formie komputerowej przy użyciu programu komputerowego Finanse (...).

Po objęciu funkcji kierownika (...) przez K. S. okazało się, że laptop, na którym pracowała L. R. jest uszkodzony i został wysłany przez W. Gminy do naprawy i odzyskania danych. K. S., po uzyskaniu bilansu za 2009r stwierdziła, że dane tam wpisane są nieprawdziwe w zakresie zobowiązań do ZUS i US, błędnie sporządzone były również sprawozdania roczne (...) z Gospodarstwa (...).

Za okres od 01.09.2007 do 31.08.2010 r. (...) w T. nie posiadała opracowanej i przyjętej do stosowania polityki rachunkowości. Dokumenty, które w tym okresie obowiązywały, tj. Statut (...), regulamin wynagradzania pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych (obowiązujący po 1 lipca 2009 r.) nie określały polityki rachunkowości jednostki.

(Dowód: zeznania św. B. K. (1) – k. 573-575, k. 942-945, zeznania św. K. S. (4) – k. 576-578, k. 949-950, protokół w sprawie przejęcia dokumentów księgowych z dnia 02.08.2010r – k. 579, zeznania św. K. S. (1) – k. 606-608, k. 973-975, opinia biegłego z zakresu rachunkowości, k. 1152 – 1236, protokół oględzin płyt CD zawierających dane odzyskane z dysku twardego komputera – k. 703-704 i k. 713-715, zeznania św. W. P. (1) – k. 930-933)

(...) w T. nie posiadał dokumentów w postaci: regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych i regulaminów wewnętrznych. Taki regulamin został stworzony dopiero w czasie, kiedy D. Szkoły została B. K. (1).

W szkole nie funkcjonowała komisja socjalna, brak było jakichkolwiek regulacji wskazujących na warunki otrzymania zapomóg, czy też pożyczek mieszkaniowych. Pracownicy składali stosowne wnioski w sekretariacie szkoły, wskazując kwotę, jaką chcieliby otrzymać, natomiast nie był znany dalszy tryb obiegu dokumentu i załatwienia wniosku. Brak było w dokumentacji szkoły protokołów posiedzeń komisji socjalnej. Wśród pracowników funkcjonowało przekonanie, że na uzyskanie pożyczki mieszkaniowej czeka się w kolejce i można ją otrzymać po spłaceniu wcześniej pobranej pożyczki na ten cel. Jedynie I. S. (1), M. G. (1) lub J. P. (1) otrzymywały pożyczki poza kolejnością, bez potrzeby spłacenia wcześniejszego wsparcia finansowego.

Podobnie jeśli chodzi o bony towarowe, finansowane przez ZFŚS - z okazji świąt mieli je otrzymywać pracownicy odwrotnie proporcjonalnie do stopnia zamożności konkretnego pracownika, natomiast w rzeczywistości największe gratyfikacje z tego tytułu otrzymywała I. S. (1) i grono jej najbliższych współpracowników.

W grudniu – o ile pozwalał na to stan finansów, wypłacane były premie świąteczne, które uzyskiwali wszyscy pracownicy i były to kwoty rzędu 800-1000,-zł w zależności od zaangażowania w sprawę szkoły.

W (...) funkcjonowała również Kasa Zapomogowo – Pożyczkowa, jednak wypłata przyznanych pożyczek odbywała się na mocy decyzji I. S. „do ręki”. Formalnie była powołana komisja przyznająca pożyczki z KZP w osobach H. S., Z. P. (2), I. S. (1) oraz B. K. (1), jednak nigdy nie odbywały się żadne posiedzenia tej komisji, a o wszystkim decydowała I. S., zaś pozostali członkowie komisji otrzymywali do podpisu gotowy protokół do zaakceptowania i podpisania.

(Dowody: protokół z dnia 2 sierpnia 2010 r., k. 579, opinia biegłego z zakresu rachunkowości, k. 1152 – 1236, zeznania świadka B. K. (1), k. 573-575, k.942-945, zeznania św. U. K. (1) – k. 580-582, k. 950-951, zeznania św. M. G. (1) – k. 587-589, zeznania św. J. P. (1) – k. 591-593, k. 966-969, zeznania św. B. P. (2) – k. 597-599, k. 969-970, zeznania św. E. A. – k. 613, k. 987-988)

W (...) w T. w okresie od 1 września 2007 r. do 31 sierpnia 2010 r. wynagrodzenia zatrudnionych pracowników były naliczane i księgowane w koszty wynagrodzeń, bez konfrontacji wysokości naliczanych składników z dokumentami potwierdzającymi ich wysokość. Podstawą księgowania w większości miesięcy były zbiorcze listy płac. Źródłem danych do sporządzania zbiorczych list płac były imienne kartoteki osobowe pracowników. Dane wprowadzane do tych kartotek nie były konfrontowane z aktami osobowymi pracowników, ani nie wynikały z uregulowań wewnętrznych.

W aktach osobowych nie zostały udokumentowane warunki pracy zatrudnionych pracowników w formie angażu z dniem powstania nowej jednostki – (...) w T..

Nie było dokumentu, z którego wynikałaby wysokość wynagrodzenia, w tym jego poszczególnych składników (wynagrodzenia zasadniczego, dodatków i innych składników) przyznanych poszczególnym pracownikom. Angaże dla pracowników zostały sporządzone dla nauczycieli i dla S. B. (1) od września 2009 r., dla innych pracowników niepedagogicznych w grudniu 2009r. Dla I. S. (1) także w grudniu 2009 r. Nie zostały one podpisane. Część angażu sporządzona została w czerwcu 2010 r.

Kartoteki imienne dla każdego pracownika prowadził, przy użyciu programu komputerowego, specjalista ds. płac – S. B. (1). Na podstawie indywidualnych kartotek wynagrodzeń pracowniczych sporządzał zbiorczo w poszczególnych miesiącach komputerowe listy płac, które zawierały sumy zbiorcze naliczonych wynagrodzeń. Wyliczeń dokonywał na podstawie ogólnie obowiązujących przepisów. Przy naliczaniu wynagrodzeń posługiwał się bazą danych o pracownikach przejętych ze Szkoły Podstawowej, bo pracownicy ci przeszli do (...) na tych samych zasadach płacowych. W przypadku pracowników Gimnazjum, bazę o pracownikach S. B. utworzył w programie komputerowym, na podstawie otrzymanych od K. S. (1) odręcznie sporządzanych kartek, z których wynikały: stopień awansu, dodatki do wynagrodzenia, staż pracy i inne dane.

Księgowanie wynagrodzeń w kartotekach imiennych pracowników odbywało się bez sporządzania jakiegokolwiek dokumentu księgowego i bez potwierdzenia wysokości wpisywanych kwot w jakimkolwiek obowiązującym dokumencie.

W przypadku zmian w wynagrodzeniach S. B. otrzymywał odręcznie sporządzone kartki (pozostawione na jego biurku), z których dane wpisywał do programu komputerowego.

(Dowody: zeznania świadka S. B. (1), k. 583 – 586, 1018 – 1019, opinia biegłego z zakresu rachunkowości, k. 1152 – 1236)

Nadgodziny doraźne, to godziny wypracowane bez wcześniejszego zaplanowania i nie ujęte w angażu nauczyciela. Można je wypracować poprzez pełnienie zastępstwa za nieobecnego nauczyciela. Praca w nadgodzinach oraz nadgodzinach doraźnych jest szczególnie niewskazana w przypadku dyrektora placówki, który korzysta ze zniżek godzin etatowych.

W grudniu 2008r I. S. (1) wypłaciła sobie kwotę 1000,-zł z tytułu „nadgodzin”, przy czym w dziennikach lekcyjnych brak jest zapisów potwierdzających pracę I. S. w godzinach nadliczbowych, również pracujący w (...) nauczyciele w tym, B. K. nie widziały nigdy, by I. S. prowadziła jakieś zajęcia. Ponadto kwota tego dodatku przewyższała możliwą do wypracowania w danym miesiącu ilość nadgodzin.

Nadgodziny i nadgodziny doraźne pracowników pedagogicznych były dokumentowane. Ich naliczanie i wprowadzanie do kartoteki odbywało się na podstawie kart godzin ponadwymiarowych, które każdy nauczyciel sporządzał we własnym zakresie, a dane sprawdzała dyrekcja. Godziny te były wpisywane do dzienników zajęć lekcyjnych,

pozalekcyjnych i zajęć rewalidacyjnych jak i zeszytu zastępstw. Po wprowadzeniu danych o ilości tych godzin do programu komputerowego, karty były zwracane zastępcom dyrektora i tam były przechowywane.

Dla nauczycieli nie były prowadzone karty czasu pracy. Potwierdzeniem obecności nauczycieli w pracy i realizacji godzin były dzienniki lekcyjne.

(Dowód: zeznania B. K. (1) – k. 573-575, k. 942-945, zeznania św. K. S. (4) – k. 576-578, zeznania M. G. (1), k. 587 – 589, 951 – 953, zeznania św. J. P. (1) – k. 966-969, zeznania św. W. P. (1) – k. 716-717, k.930-933, zeznania św. B. P. (2) – k. 969-970, zeznania św. U. K. (1) – k. 950-951)

Doraźne zastępstwa powinny zostać udokumentowane dokumentem księgowym. Mogły nim być karty pracy nauczycieli.

Dane służące do wyliczania nadgodzin nie przybrały formy dokumentu księgowego, bowiem dzienniki lekcyjne nim nie są. Jedynie źródłem sporządzenia dokumentu księgowego powinny być dane wynikające z dziennika lekcyjnego. Listy płac sporządzane były przez specjalistę ds. płac – S. B. (1) w formie zapisu elektronicznego. Listy płac nie były sporządzane w formie papierowej. Zarówno pojedyncze, jak i zbiorcze listy płac dokonywane w okresie od 01.09.2007 do 31.08.2010 r. nie spełniały warunków do uznania ich za dowód księgowy w rozumieniu przepisów o rachunkowości.

(Dowód: opinia biegłego z zakresu rachunkowości, k. 1152 – 1236)

S. B. (1) na podstawie prowadzonych kartotek drukował polecenia przelewu wynagrodzeń dla każdego pracownika, rozliczał pochodne od wynagrodzeń (ZUS, zaliczki na podatek dochodowy) i potrącenia z wynagrodzeń. Kwota wyliczonej wypłaty na listach płac nie była zatwierdzana do wypłaty i do ujęcia w księgach rachunkowych. Główna Księgowa nie widziała nigdy list płac i nie posiadała wiedzy, w oparciu o jakie dokumenty były sporządzane przelewy wynagrodzeń.

(Dowód: zeznania świadka S. B. (1), k. 583 – 586, 1018 – 1019, opinia biegłego z zakresu rachunkowości, k. 1152 – 1236)

W kartotekach imiennych pracowników (...) zostały wpisane składniki wynagrodzenia: nadgodziny, nadgodziny doraźne, inne wynagrodzenia w miesiącach: XII.2007, IV.2008, VIII.2008, X.2008, XII.2008, IV.2009, VI.2009, VIII.2009, XI.2009, XII.2009, które nie znalazły udokumentowania w dokumentach płacowych i aktach osobowych. Użyte nazwy dodatkowych składników nie zostały nadto sklasyfikowane w obowiązujących przepisach. Tytuł nadgodzin doraźnych, a także pozycja „inne wynagrodzenia” nie występuje jako składnik wynagrodzenia nauczycieli lub pracowników niepedagogicznych w oświacie.

Nadgodziny były przyznawane konkretnym nauczycielom indywidualnie, według preliminarza Urzędu Gminy.

(Dowód: opinia biegłego z zakresu rachunkowości, k. 1152 – 1236)

Po objęciu funkcji kierownika (...) w T. K. S. (4) dokonała również – w ramach zaleceń pokontrolnych – weryfikacji wynagrodzenia pobieranego przez I. S. (1). Okazało się wówczas, że oskarżona otrzymywała wynagrodzenie z tytułu „dodatku do czynszu”, podczas gdy takiego dodatku dla pracowników szkoły – zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi - nigdy nie było i nie ma. Na mocy uchwały Rady Gminy z dnia 21 kwietnia 2009r Nr XXII/158/09 funkcjonuje natomiast tzw. „dodatek mieszkaniowy”, z tym, że jest to składnik wypłacany co miesiąc, w zależności od liczby członków rodziny i wynosi 49,-zł. Świadczenie to wypłacane jest z funduszu socjalnego. I. S. prowadząca jednoosobowe gospodarstwo domowe mogłaby liczyć wyłącznie na jeden taki dodatek.

Karta Nauczyciela przewiduje również wypłatę tzw. „dodatku wiejskiego”, który wynosi 10% wynagrodzenia zasadniczego, a jego wypłacanie nie jest determinowane wolą organu nadrzędnego.

Poza oskarżoną inni nauczyciele nie otrzymywali dodatku o nazwie „dodatek za czynsz”.

(Dowód: zeznania św. K. S. (4) – k. 576-578, zeznania św. W. P. (1) – k. 716-717, k. 930-933, uchwała Rady Gminy T. z 21.04.2009r – k.720-726, zeznania św. M. G. (1) – k. 951-952, zeznania św. J. P. (1) – k. 966-969)

I. S. (1) otrzymywała także „ekwiwalent za niewykorzystany urlop”, przy czym około miesiąc wcześniej otrzymała ona dodatek za tzw. „wczasy pod gruszą”, gdzie warunkiem jego otrzymania, jest korzystanie z urlopu wypoczynkowego nieprzerwanie przez 10 dni roboczych. Dodatkowo wypłacony dodatek stanowił okrągłą kwotę, co sugerowało, że nie wynika on z jakichkolwiek przeliczeń.

L. R. (1) kazała S. B. naliczyć ekwiwalent za niewykorzystany urlop dla I. S., twierdząc, że nie przebywała ona na urlopie wypoczynkowym ze względu na remonty w szkole, jednak S. B. nie widział żadnej dokumentacji potwierdzającej fakt nieskorzystania z urlopu, a ponadto I. S. otrzymała pieniądze z tytułu tzw. „wczasów pod gruszą” gdzie warunkiem ich uzyskania było korzystanie z urlopu. O tym fakcie wiedziała również L. R., ponieważ były przekazywane jej wydruki wypłat z ZFŚS.

S. B. (1) dokonał naliczenia ekwiwalentu wg. informacji o niewykorzystanym urlopie od dyrektora (...). Wypłata ekwiwalentu za niewykorzystany urlop jest możliwa po uzyskaniu uprzedniej zgody W. na taką formę rekompensaty. W. W. (1) Gminy T. nie wyrażał pisemnej zgody na wypłacenie I. S. ekwiwalentu, a sama oskarżona z takim wnioskiem nie występowała.

Przez 2,5 roku pracy w szkole nie zdarzyło się, by I. S. (1) była na urlopie. I. S. (1) nie prowadziła zajęć dydaktycznych, nie przydzielono jej także nadgodzin za okres pełnienia funkcji D. (...). Faktycznie nie realizowała żadnych zastępstw dydaktycznych.

Jednakże w okresie, gdy I. S. (1) była dyrektorem (...) na terenie zespołu szkół prowadzone były remonty i inwestycje, w tym: budowa hali sportowej, boiska (...), kortu, wykonywany był remont kapitalny budynku gimnazjum, szkoły podstawowej, termomodernizacja. I. S. (1) pracowała wielokrotnie w czasie wolnym. Pracowała wielokrotnie poza godzinami swojej urzędowej pracy. Była dyspozycyjna również w niedziele. Do szkoły częstokroć przychodziła pierwsza, a wychodziła z niej ostatnia. Prace budowlane w szkole trwały od 2007 do 2010 roku.

Obydwie Panie pełniące funkcje z-ców D. tj. M. G. (1) i J. P. (1), faktycznie nie miały możliwości zastępowania I. S. (1), ponieważ przez cały czas była w pracy, nawet wtedy, gdy korzystała ze zwolnienia lekarskiego. Zostawała po godzinach, do pracy przychodziła w weekendy, pracowała również będąc na zwolnieniu lekarskim.

Urlop I. S. (1) nie został wykorzystany z przyczyn obiektywnych, tj. w związku z trwającymi pracami budowlanymi. W tej części księgi rachunkowe są rzetelne.

(Dowód: zeznania świadka S. B. (1), k. 583 – 586, 1018 – 1019, zeznania M. G. (1), k. 587 – 589, 951 – 953, zeznania świadka J. P. (1), k. 591 – 593, 966-969, zeznania świadka B. P. (2), k. 597 – 599, 969-970, wyjaśnienia I. S. (1), k. 786 – 788, zeznania św. W. P. (1) – k. 716-717, k. 930-933, zeznania św. U. K. (1) – k. 950-951, opinia biegłego z zakresu rachunkowości, k. 1152 – 1236, zeznania św. K. S. (4)- k. 576-578)

W ramach dodatku do wynagrodzenia I. S. funkcjonowały również tzw. „premie dodatkowe”, przy czym pojęcie to nie występuje w Karcie Nauczyciela. Jediną formą nagrody pieniężnej dla D. szkoły jest nagroda W. Gminy, przyznawana z okazji Dnia Nauczyciela. Wypłata dodatku w postaci „premii dodatkowej”, w przypadku I. S. nie była poparta żadnym dokumentem, jak również W. Gminy nigdy nie wyrażał zgody na wypłacenie oskarżonej takiego dodatku do wynagrodzenia, bowiem nie wynika on z przepisów prawa.

Premia może być natomiast wplacana pracownikom administracyjnym przez D. szkoły.

(Dowód: zeznania św. K. S. – k. 576-578, zeznania św. W. P. (1) – k. 716-717, k. 930-933)

W poniższych przypadkach składniki wynagrodzeń zostały zakwalifikowane pracownikom (...) w kartotekach analitycznych i listach płac w sposób nierzetelny. Mimo tego, że zostały błędnie zakwalifikowane, mają one swoje odzwierciedlenie w rzeczywistości, jako premie świąteczne:

L. R. (1):

- inne wynagrodzenia: 1200 zł. (XII.2009)
- nadgodziny: 1.550 zł. (XII.2008)
- nadgodziny doraźne: 3.800 zł. (XII.2008)

S. B. (1):

- inne wynagrodzenia: 600 zł. (XII.2009)
- nadgodziny: 729,75 zł. (XII.2008)
- nadgodziny doraźne: 2.000 zł. (XII.2008)

K. S. (1):

- inne wynagrodzenia: 1.000 zł. (XII.2009)
- nadgodziny doraźne: 2.500 zł. (XII.2008)

U. K. (1):

- nadgodziny: 300 zł. (XII.2008)
- nadgodziny doraźne: 1.300 zł. (XII.2008)

B. P. (2):

- nadgodziny: 470 zł. (XII.2008)
- nadgodziny doraźne: 1500 zł. (XII.2008)

M. G. (1):

- inne wynagrodzenia: 2500 zł. (XII.2009)
- nadgodziny doraźne: 500 zł. (XII.2008)

J. P. (1):

- inne wynagrodzenia: 2.500 zł. (XII.2009)
- nadgodziny doraźne: 1.000 zł. (XII.2008)

Wszystkie powyższe dodatkowo naliczone wynagrodzenia wprowadzone do kartotek wynagrodzeń pod różnymi nazwami, w rzeczywistości były premiami świątecznymi, przyznanymi przez I. S. (1), za ustnym uzgodnieniem z W. Gminy T..

I. S. (1), w ramach swoich kompetencji przyznawała ponadto pracownikom pedagogicznym i niepedagogicznym premie. Nie były one potwierdzone żadnym dokumentem, w tym księgowym, a wprowadzanie do kartotek imiennych

wynagrodzeń pracowniczych odbywało się bezdokumentacyjnie, na polecenie ustne dyrektora (...). W latach 2007 – 2009, wydatki na wynagrodzenia, w których ujęto kwoty premii dla pracowników, nie zostały przekroczone w stosunku do planów. Kwoty premii zostały w tym zakresie przyznane w granicach kompetencji dyrektora (...).

(Dowód: zeznania św. K. S. (4) – k. 576-578, zeznania św. W. P. (1) – k. 930-933, opinia biegłego z zakresu rachunkowości, k. 1152 – 1236)

I. S. (1), jako dyrektor (...) nie była uprawniona do przyznawania samej sobie dodatkowych składników wynagrodzenia. Czynności te znajdowały się w kompetencjach W. Gminy T., jako jej pracodawcy.

Pracownikom (...) przysługiwały dodatki motywacyjne, bądź funkcyjne. Informacja o zmianie takiego dodatku, przysługującego I. S. (1), przesyłana była z gminy, w postaci stosownego pisma. Pisma takie sporządzane były w trzech egzemplarzach, przy czym jeden pozostawał w Gminie, drugi trafiał do adresata, a trzeci do księgowości. Pismo to, kierowane było do I. S. (1), która następnie treść tego pisma przekazywała S. B. (1), ten zaś naliczał wynagrodzenie w zmienionej wysokości. Informacje takie S. B. (1) otrzymywał zawsze od I. S. (1) i nie musiał się o nie upominać.

I. S. (1) naliczany był w okresie I – VIII 2010 r. dodatek motywacyjny w wysokości 30 %. W. Gminy T. pismem z dnia 01.03.2010 r. obniżył od tego dnia dodatek motywacyjny przyznany dyrektorce (...) do 15%. Obniżenie nie zostało uwzględnione w listach płac oraz kartotekach wynagrodzeń, w których w dalszym ciągu naliczono ten składnik wynagrodzenia w zawyżonej, nienależnej wysokości. Łącznie naliczono wynagrodzenie w wysokości zawyżonej o 2.462,40 zł. W związku z powyższym W. Gminy zgłosił potrzebę przeprowadzenia kontroli także w tym zakresie przez R., chcąc, aby ten fakt potwierdził niezależny organ, gdyż I. S. jest w T. osobą znaną i szanowaną, natomiast w stosunku do W. nawet ksiądz wyrażał oburzenie, twierdząc, że kieruje oskarżenia pod adresem niewinnego człowieka.

Z uwagi na to, że pisma obniżającego wysokość dodatku motywacyjnego S. B. (1) nie otrzymał od I. S. (1), naliczał go w dotychczasowej wysokości. Nie otrzymał on również polecenia od I. S. (1), by dodatek ten naliczać w mniejszej wysokości. I. S. (1) znana była treść pisma obniżającego dodatek motywacyjny.

(Dowód: zeznania świadka S. B. (1), k. 583 – 586, 1018 – 1019, częściowo wyjaśnienia I. S. (1), k. 786 – 788, zeznania św. W. P. (1) – k. 930 -933)

I. S. (1) został w XII.2008 r. naliczony dodatek za czynsz w kwocie 4.600 zł. brutto (3.726 zł. netto). Dodatek taki nie został ujęty w katalogu składników wynagrodzenia ujętych w Karcie Nauczyciela. Brak również jakiegokolwiek dowodu księgowego potwierdzającego charakter tego dodatku. Nie został on przyznany przez pracodawcę, tj. W. Gminy T.. Wynagrodzenie to, mimo przyznania, nie zostało fizycznie wypłacone I. S. (1).

(Dowód: opinia biegłego z zakresu rachunkowości, k. 1152 – 1236)

W grudniu 2008 r. przyznane zostały dyrektorowi (...) dodatkowe wynagrodzenie w kwocie 8.000 zł. zatytułowane: „nadgodziny doraźne”. W listopadzie 2009 r. przyznane zostało jej wynagrodzenie w wysokości 1.000 zł. tytułem: „nadgodzin”.

Czas pracy nauczyciela – dyrektora szkoły nie powinien przekraczać co do zasady 40 godzin tygodniowo.

W miesiącach IX 2007 i VIII 2008 ujęto w księgach naliczenie i wypłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop dla I. S. (1) w kwotach:

- we IX 2007 r. 7.902 zł. brutto

- w VIII 2008 r. 7000 zł. brutto.

(Dowód: opinia biegłego z zakresu rachunkowości, k. 1152 – 1236)

W grudniu 2008 r. przyznana została dyrektorowi (...) premia w wysokości 1700,- zł. Premia uznaniowa, gdy nie wynika z angażu pracownika, jest należna tylko wtedy, gdy została przyznana przez pracodawcę. W. Gminy T. nie przyznał I. S. (1) powyższej premii.

(Dowód: opinia biegłego z zakresu rachunkowości, k. 1152 – 1236, zeznania świadka W. P. (1), k. 445-447, 716-717, 930-933)

W kwietniu 2008 r. dyrektor (...) przyznała sobie w ramach wynagrodzenia kwotę w wysokości 960 zł. tytułem „inne wynagrodzenia”. W lipcu 2009 roku pod tym samym tytułem przyznała sobie wynagrodzenie w kwocie 5.000 zł., natomiast w sierpniu 2009 r. – 4751,47 zł. i w grudniu 2009 r. – 5.200 zł.

Powyższe, dodatkowe wynagrodzenie wypłacone zostało za czas przepracowany poza godzinami pracy, również w weekendy, w szczególności w związku z nadzorowaniem prowadzonych w szkole inwestycji budowlanych.

Pozycja „inne wynagrodzenia” nie występuje jako składnik wynagrodzenia w przepisach ogólnie obowiązujących – Karcie Nauczyciela. W toku kontroli prowadzonej przez przedstawicieli Gminy T. za 2009 r., wg. protokołu z dnia 28.10.2009 r., przy zbiorczej pozycji „inne wynagrodzenia” dopisano: „zastępstwa doraźne”. Gmina nie kwestionowała tej pozycji w protokole pokontrolnym. W. Gminy nie wyjaśniał z księgowością szkoły, ani z I. S. (1), jakie wynagrodzenia mieszczą się pod pozycją „inne wynagrodzenia”.

Inni nauczyciele jak np. M. G. (1) czy J. P. (1) pod pojęciem „innego wynagrodzenia” interpretowały świąteczne premie, które były im wypłacane w grudniu 2008r i w grudniu 2009r. Jednakże o tym, że taki składnik wynagrodzenia został im przyznany, dowiedziały się dopiero przy okazji postępowania sądowego dot. zwrotu tych kwot, gdzie w aktach sprawy znajdowały się wyciągi z listy płac.

(Dowody: opinia biegłego z zakresu rachunkowości, k. 1152 – 1236, zeznania świadka W. P. (1), k. 445-447, 716-717, 930-933, zeznania św. M. G. (1) – k. 951-952, zeznania św. J. P. (1) – k. 966-969, wyjaśnienia I. S. (1), k. 786 – 788)

Z uwagi na stwierdzone braki w dokumentacji (...) w T., w dniu 17 maja 2011 r. dokonano przeszukania mieszkania położonego w T. przy ul. (...) należącego do I. S. (1). W jego trakcie ujawniono i zabezpieczono szereg dokumentów związanych z działalnością (...). W tym czasie I. S. (1) nie była już dyrektorem (...). Wśród zabezpieczonych dokumentów znalazły się: 1) kserokopia faktury VAT nr (...) z dnia 13.12.2007r, wystawiona przez firmę (...) z/s w T. dla Urzędu Gminy T.; rachunek (...) z dnia 31.12.2007r wystawiony przez firmę P.H.U. (...) dla Urzędu Gminy T.; pismo Urzędu Gminy T. z dnia 23.09.2008r Nr 10. (...) -59/08 do Dyrekcji Gminnego Zespołu Szkół w T.; Rb-28S miesięczne – roczne sprawozdanie z wykonania planu wydatków budżetowych Gminnego Zespołu Szkół w T. za okres od początku roku do dnia 30 kwietnia 2008r – 7 kart; faktura VAT z dnia 23.2007r Nr (...) wystawiona przez Zespół Szkół w T. dla Urzędu Gminy T. ; faktura VAT z dnia 20.03.2007r Nr (...) wystawiona przez (...) Sp. z o.o. T. dla Urzędu Gminy T., faktura VAT z dnia 26.03.2007r Nr (...) wystawiona przez PHU (...) z/s w K. dla Urzędu Gminy T.; faktura VAT z dnia 20.02.2007r Nr 2/02/2007 wystawiona przez Księgarnię (...) z/a w T. dla Urzędu Gminy T.; faktura VAT z 11.02.2007r Nr (...) wystawiona przez (...) Sp. z o.o. O. dla Urzędu Gminy T.; faktura VAT z dnia 19.02.2007r nr 340/07 wystawiona przez firmę (...) – W. Hurtownia w N. dla Urzędu Gminy T.; faktura VAT z dnia 12.02.2007r Nr (...) wystawiona przez Teatr im. J. K. w O. dla Urzędu Gminy T.; faktura VAT z dnia 13.02.2007r nr 13/07 wystawiona przez firmę (...), Hurtowy i Obwoźny z/s w T. dla Urzędu Gminy T.; faktura VAT z dnia 14.02.2007r Nr (...) wystawiona przez Kwaciarnię S. z/s w T. dla Urzędu Gminy T.; umowa przewozu z dnia 01.09.2008r zawarta pomiędzy Gminnym Zespołem Szkół w T., a Z. P. (3), prowadzącym usługi transportowo – osobowe krajowe i zagraniczne; pismo z Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego w O. z dnia 29.10.2009r Nr W..LU- (...) -12-17/09 adresowanego do Zespołu Szkół w T.; pismo z Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego w O. z dnia 03.03.2009r Nr W..LU- (...) -12-17/09 adresowanego do D. Gminnego Zespołu Szkół w T.; pismo Gminy T. z dnia 15.07.2010r NR BF-B.3020-22/10 adresowane do D. Gminnego Zespołu Szkół w T.; pismo Gminy T. z dnia 15.07.2010r NR BF-B.3020-23/10 adresowane do Kierownika Gospodarstwa (...) przy Gminnym Zespole Szkół w T.; pismo J. S. (2) z Gospodarstwa (...) przy Szkole Podstawowej w T. z dnia 25.06.2010r

adresowane do Dyrekcji Gminnego Zespołu Szkół w T.; pismo z Gminnego Zespołu Szkół w T. z dnia 14.07.2010r Nr G| (...), adresowane do Pani B. S. Gminy T.; pismo L. R. (1) z 14.07.2010r adresowane do D. Gminnego Zespołu Szkół w T., oświadczenie L. R. (1) z dnia 12.07.2010r dotyczące przejścia na emeryturę, pismo Gminy T. z dnia 14.07.2010r godz. 07:43 Nr BF-B.3020-22/10 adresowane do D. Gminnego Zespołu Szkół w T.; pismo Gminy T. z dnia 14.07.2010r godz. 11:36 Nr BF-B.3020-22/10 adresowane do D. Gminnego Zespołu Szkół w T.; pismo Gminy T. z dnia 16.07.2010r Nr BF.B.3020-22/10 adresowane do D. Gminnego Zespołu Szkół w T.; pismo Gminy T. z dnia 19.07.2010r Nr BF.B.3020-22/10 adresowane do D. Gminnego Zespołu Szkół w T.; pismo Gminy T. z dnia 22.07.2010r Nr BF.B.3020-22/10 adresowane do D. Gminnego Zespołu Szkół w T.; Zarządzenie Nr (...) D. Gminnego Zespołu Szkół w T. z dnia 21.06.2010r; RB-N Kwartałne Sprawozdanie o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych Gminnego Zespołu Szkół w T. według stanu na koniec II kwartału 2010r; RB-N Kwartałne Sprawozdanie o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych Gospodarstwa (...) przy Szkole Podstawowej w T. według stanu na koniec II kwartału 2010r; RB-28S miesięczne/kwartałne sprawozdanie z wykonania planu wydatków budżetowych Gminnego Zespołu Szkół w T. za okres od początku roku do 30 czerwca 2010r; Rb-Z kwartałne sprawozdanie o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń Gospodarstwa (...) przy Szkole Podstawowej w T. według stanu na koniec II kwartału 2010r, Rb-Z Kwartałne sprawozdanie o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń Gminnego Zespołu Szkół w T. według stanu na koniec II kwartału 2010r; Uchwała Nr XXXIV/242/10 Rady Gminy T. z dnia 01 lipca 2010r; pismo Gminy T. z dnia 12.07.2010r Nr BF-B-3020-22/10 adresowane do Gospodarstwa (...) przy Gminnym Zespole Szkół w T.; informacja z wykonania budżetu Gospodarstwa (...) przy Szkole Podstawowej w T. za okres od 01.01.2010r do 30.06.2010r , pismo z Gminnego Zespołu Szkół w T. z dnia 15.07.2010r adresowane do K. S. (1), dotyczące rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia; protokół z dnia 15.07.2010r sporządzony na okoliczność doręczenia K. S. (1) rozwiązania umowy o pracę; pismo Urzędu Gminy w T. z dnia 09.08.2010r Nr BF-B-3020- (...) adresowane do D. Gminnego Zespołu Szkół w T.,

(Dowód: protokół zatrzymania rzeczy, k. 616 – 618, protokół oględzin – k. 789-791, wykaz dokumentów – k. 792-793)

W dniu 2 czerwca 2011 r. dokonano przeszukania pomieszczeń mieszkalnych, w których przebywała L. R. (1), tj. w O. przy ul. (...). W przedmiotowym miejscu ujawniono i zabezpieczono dokumentację (...). W tym czasie L. R. (1) nie była już Główną Księgową w (...). Wśród zabezpieczonych dokumentów znalazły się: pismo z Urzędu Gminy T. z dnia 15.07.2009r Nr BF-3020-5/09, adresowane do Gminnego Zespołu Szkół w T.; protokół likwidacji starego sprzętu w Szkole Podstawowej w T.; pismo Gminnego Zespołu Szkół w T. z dnia 10.02.2010r, adresowane do W. Gminy T.; wydruk z systemu Płace 7 z dnia 17.06.201r , opatrzony pieczęcią nagłówkową Gminnego Zespołu Szkół w T. oraz pieczęcią i podpisem Specjalisty ds. płac S. B. (1).

(Dowód: protokół zatrzymania rzeczy, k. 684 – 687, protokół oględzin rzeczy – k. 798-802 , wykaz dokumentów – k. 836-837)

Po rozwiązaniu stosunku pracy L. R. (1) przyniosła do (...) część dokumentów księgowych, wśród których nie znajdowały się powyżej wymienione dokumenty.

(Dowód: zeznania świadka B. K. (1), k. 573-575, zeznania świadka K. S. (4), k. 576-578)

W (...) funkcjonowała (...), na rzecz której rodzice wpłacali kwoty pieniężne, będące w dyspozycji tego gremium. Pieniądze te służyć miały pokryciu bieżących wydatków szkoły tj: nagród dla dzieci, wydatków na konkursy itp.

W okresie od 30 maja 2006 roku do 15 stycznia 2010 r., na prośbę I. S. (1), przekazywane były jej zaliczki z wpłat na rzecz (...). Przed przekazaniem zaliczki, I. S. informowała, że potrzebuje pieniędzy na zakupy, albo też, że dokonała już zakupów i trzeba pokryć należności wynikające z rachunków.

Łącznie przekazano I. S. (1) z (...) kwotę 11.720 zł. Pieniądze te były wydawane I. S. (1) na bieżąco, w trakcie pełnienia przez nią funkcji dyrektora. (...) wielokrotnie upominała I. S. (1), by rozliczyła się z pobranych kwot oraz posiadanych rachunków, bowiem oskarżona opóźniała się w rozliczeniu mówiąc, iż zrobi to w czasie późniejszym. I. S. (1) po

interwencjach (...) w 2010 roku przekazała do rozliczenia rachunki za okres 30.06.2006 – 15.01.2010. Rachunki opiewały na kwotę 11.359,10 zł., brakowało zatem do rozliczenia rachunków na kwotę 360,90 zł.

W dniu 11.08.2010 r. I. S. (1) przekazała (...) listę wpłat kwoty 140,- zł. W dniu 14.08.2010 r. B. P. (2) przekazała zbiorczą listę wpłat na rzecz (...) na kwotę 2.630 zł. Następnie, w dniu 06.09.2010 r. dołączono zbiorczą listę wpłat na rzecz (...) na kwotę 1.910 zł. Łącznie w 2010r dokonano wpłat na (...) w kwocie 4680,-zł, zaś z uwagi na fakt, że I. S. nie była w stanie przekazać przedstawicielom (...) żadnych innych rachunków, potwierdzających wydatkowanie w/w kwot, łączny brak środków pieniężnych, posiadanych przez I. S. (1) a należnych (...), wynosił 5.040,90 zł. S. K. (1), będąca reprezentantem (...) wystosowała do I. S. (1) w dniu 6.09.2010 r. pismo w którym zażądała zwrotu brakującej kwoty na rzecz (...). W kolejnym dniu (...) otrzymała brakującą kwotę od I. S. (1).

(Dowód: zeznania świadka S. K. (1), k. 733-734, k. 988-990, zeznania św. M. G. (1) – k. 951-952, zeznania św. J. P. (1) – k. 966 -969, zeznania św. B. P. (2) – k. 969-970)

Pozwem z dnia 31 maja 2011 roku, Gminny Zespół Szkół w T. wniósł o zasądzenie na swoją rzecz kwoty 1.600,- zł wraz z odsetkami, od U. K. (1), wypłaconej pozwanej tytułem przepracowanych godzin nadliczbowych oraz nadgodzin doraźnych. W toku procesu, powód ograniczył żądanie powództwa do kwoty 1.102,- zł. Wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2012 r. Sąd Rejonowy w Opolu, Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych umorzył postępowanie w części, w jakiej powód cofnął powództwo oraz oddalił powództwo w pozostałym zakresie. W wyniku wniesionej apelacji od w/w wyroku, Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 19 lipca 2012 roku oddalił apelację.

Pozwem z dnia 2 września 2011 roku Gminny Zespół Szkół w T. wniósł o zasądzenie na swoją rzecz kwoty 2.092,- zł wraz z odsetkami od M. G. (1), wypłaconej pozwanej tytułem nadgodzin doraźnych oraz tytułem innych wynagrodzeń. Wyrokiem z dnia 13 sierpnia 2012 r. Sąd Rejonowy w Opolu, Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił powództwo.

(Dowód: akta Sądu Rejonowego w Opolu, IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, sygn. akt IV P 11/12 Pm, akta Sądu Rejonowego w Opolu, IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, sygn. akt IV P 8/12 Pm)

W okresie 01.09.2007r – 31.08.2010r, (...) w T. nie posiadała opracowanej i przyjętej do stosowania polityki rachunkowości. Dokumentami funkcjonującymi w powyższym okresie w (...) były: Statut – ustanowiony uchwałą Rady Gminy T. Nr V/37/07 z dnia 19.04.2007r. Brak było regulaminu wynagradzania pracowników pedagogicznych oraz niepedagogicznych w latach 2007-2008. Regulamin taki został wprowadzony dopiero w 2009r. Dokumenty te nie określają polityki rachunkowości jednostki. W formie elektronicznej prowadzone były księgi rachunkowe za lata 2007 – 31.10.2010r za wyjątkiem kartotek analitycznych środków trwałych, które prowadzono wyłącznie ręcznie. W trakcie roku obrotowego nie sporządzano kopii zapasowych dokumentów, jak również po zamknięciu roku obrotowego 2007,2008 i 2009 nie sporządzono kopii zapasowych zaksięgowanych plików, nie przeniesiono ich również na trwałe nośniki pamięci, co powodowało niemożności dostępu do ksiąg w razie awarii komputera. Dane za rok 2010r zostały wprowadzone dopiero przez K. S. (4) na odrębnym komputerze od tego, który użytkowała L. R. (1).

Po odzyskaniu danych z komputera L. R. ujawniono znajdujące się na dysku pliki - zapisy i ewidencje w postaci: dziennika głównego dokumentów za lata IX.2007 – XII.2009r, księgę główną, miesięcznie i narastająco od początku roku zestawienia obrotów sald kont syntetycznych, zestawienie miesięczne dowodów księgowych („analityka wg. dokumentów”), rozliczenie planów finansowych według działów i paragrafów. Zapisy księgowe zawarte w systemie komputerowym zapewniają właściwe oznaczenie, zachowana jest ciągłość zapisów pomiędzy poszczególnymi okresami rozliczeniowymi, strony były automatycznie numerowane, obroty kont syntetycznych były automatycznie przenoszone do zestawienia obrotów i sald, zapisy zawierały informacje, iż księgowania dokonała L. R. (1) – główna księgowa. Wynagrodzenia imienne pracowników były prowadzone komputerowo w postaci kartotek wynagrodzeń przy zastosowaniu odrębnego programu płacowego nie powiązanego ze stosowanym systemem finansowo – księgowym. Sporadycznie występował opis księgowanych operacji gospodarczych.

W okresie od 01.09.2007 – 31.08.2010r wynagrodzenia zatrudnionych pracowników były naliczane i księgowane w koszty wynagrodzeń, bez konfrontacji wysokości naliczanych składników wynagrodzeń z dokumentami potwierdzającymi ich wysokość. Podstawą księgowania były zbiorcze listy płac, dla których źródłem danych były imienne kartoteki osobowe pracowników. Dane wprowadzane do tych kartotek nie były konfrontowane z aktami osobowymi pracowników, ani nie wynikały z uregulowań wewnętrznych. Nie było dokumentu, z którego wynikałaby wysokość wynagrodzenia, w tym jego poszczególnych składników przyznanych poszczególnym pracownikom. Angaże sporządzone zostały końcem 2009r dla części pracowników, lub w VI. 2009r. Nie zostały one podpisane. Źródłem danych o wysokości przysługujących wynagrodzeń dla nauczycieli, wobec braku angaży i danych wynikających z dokumentów księgowych, mogły być informacje z regulaminu opracowanego dla nauczycieli według stopnia awansu przez gminę na poszczególne lata, w których W. określił szczegółowo imienne stawki zasadnicze i przysługujące dodatki każdemu nauczycielowi oraz przyznane na określony okres godziny ponadwymiarowe. W przypadku zastępstw doraźnych te przepisy nie mogły być jednak podstawą księgowania, ponieważ dane o takich zastępstwach są nieplanowane i nieprzewidywalne. Wynagrodzenie dla D. placówki określał także W. i z tego źródła specjalista ds. płac mógł czerpać wiedzę o wysokości naliczonego wynagrodzenia. W stosunku do pracowników niepedagogicznych, zasady wynagradzania wynikają z ustawy o pracownikach samorządowych, w części nieuregulowanej przez kodeks pracy, szczegółowy sposób i warunki wynagradzania powinien wynikać z regulaminu wynagradzania. Księgowanie wynagrodzeń w kartotekach imiennych pracowników odbywało się bezdokumentacyjnie, bez sporządzania jakiegokolwiek dokumentu księgowego i bez potwierdzenia wpisywanych kwot w jakimkolwiek obowiązującym dokumencie, co jest sprzeczne z ustawą o rachunkowości. Dokumenty źródłowe nie były sporządzane także w przypadku dokonania zmian w poprzednio przyznanych wynagrodzeniach.

Nadgodziny i nadgodziny doraźne pracowników pedagogicznych powinny być dokumentowane kartami pracy nauczycieli albo informacjami wynikającymi z takich kart. Dzienniki lekcyjne nie stanowią dokumentu księgowego, a jedynie dane z nich wynikające mogły służyć sporządzeniu takiego dokumentu.

Premie nie mogły być stałym składnikiem wynagrodzenia, bowiem w okresie od 01.09.2007r do IX.2009r wynagrodzenie nie wynikało z żadnych dokumentów. Ten składnik wynagrodzenia został przyznany pracownikom w zlikwidowanych jednostkach i nie obowiązywał w nowej placówce. Wysokość przyznanych nagród i premii dla D. powinna wynikać z dokumentu zawierającego niezbędne dane, kwalifikujące taki dokument do ujęcia w księgach rachunkowych, a zatem podpis osoby przyznającej premię, czy też ją zatwierdzającej według kompetencji. Przyznawanie premii powinien regulować zapis regulaminu wewnętrznego, a kwoty przyznane powinny być udokumentowane dowodami zawierającymi minimalne dane, o których mowa w art. 21 ustawy o rachunkowości.

W okresie IX.2007-31.08.2010r, listy płac prowadzone były wyłącznie w systemie komputerowym, zabezpieczonym hasłem, do którego dostęp miał tylko specjalista ds. płac. Zapisy takie wymagają udokumentowania dowodem księgowym, z którego jednoznacznie wynikałoby, że dane zapisane w pamięci komputera zostały sprawdzone i zatwierdzone do księgowania w analogiczny sposób, jak w przypadku dokumentów papierowych. Listy płac w (...) nie były sprawdzane pod względem merytorycznym, ani pod względem formalnym. Kwota wyliczonej wypłaty na listach płac nie była zatwierdzana do wypłaty i do ujęcia w księgach rachunkowych. Faktycznie naliczanie i wypłaty wynagrodzeń odbywało się bez żadnej kontroli merytorycznej i formalnej, nie funkcjonowała także kontrola stanowiskowa. Tak sporządzone listy płac nie stanowiły prawidłowego dokumentu księgowego. Zapisy zasadniczych i stałych części wynagrodzenia w imiennych kartotekach wynagrodzeń w tej części, w jakiej nie uległy one zmianie w stosunku do wynagrodzeń w zlikwidowanych jednostkach, jako dokonane na podstawie „luźnych kartek”, a nie dokumentu księgowego, są wadliwe i prowadzone błędnie. W przypadku zmiennych składników wynagrodzeń rzeczywisty charakter tych składników nie został zachowany, w związku z czym są one nierzetelne. Dokumenty księgowe dot. wynagrodzeń są niespójne z pozostałymi dokumentami jednostki, które określają jej sytuację finansową. Dodatkowe składniki wynagrodzenia w postaci premii dla I. S. (1) wprowadzono do ksiąg i wypłacono bezpodstawnie, ponieważ były nienależne. Również w kartotekach imiennych pracowników zostały wpisane składniki wynagrodzenia – nadgodziny, nadgodziny doraźne, inne wynagrodzenia w miesiącach: XII.2007r, IV.2008, VIII.2008r, X.2008r, XII.2008r, IV.2009r, VI. 2009r, VIII.2009r, XI. 2009r. XII.2009r, które nie znalazły

udokumentowania w dokumentach płacowych i aktach osobowych i faktycznie nie wystąpiły. Wpisane dodatkowe składniki wynagrodzenia nie zostały sklasyfikowane w obowiązujących przepisach. Tytuł „nadgodzin doraźnych” i „innych wynagrodzeń” nie występuje jako składnik wynagrodzenia nauczycieli i pracowników niepedagogicznych w oświacie.

Koszty (...) za 2008r i do XI.2009r obciążono niezasadnie kosztami wynagrodzeń Gospodarstwa (...) w łącznej kwocie 3.024,-zł (dot. L. R. i S. B.), które w księgach przedstawiono, jako nieprzysługujące pracownikom obsługi nadgodziny i dodatek niesklasyfikowany do wynagrodzenia jako „inne wynagrodzenia”.

W przypadku wynagrodzeń wypłacanych pod koniec roku („tzw. karpiówka”), mają one swoje odzwierciedlenie w stanie faktycznym, jako premie świąteczne, natomiast ich kwalifikowanie jako „nadgodzin”, „nadgodzin doraźnych” „innych wynagrodzeń”, powoduje, że w tej części listy płac i sporządzone na ich podstawie zbiorówki, księgowane w koszty wynagrodzeń, są nierzetelne, nie mają natomiast wpływu na ogólną kwotę kosztów zaksięgowanych do kosztów wynagrodzeń jednostki.

Uprawnienie do dysponowania przez D. (...) środkami określonymi w planie finansowym, wynikało z §14 Statutu (...) oraz pełnomocnictwa udzielonego I. S., a (...) dysponowała wolnymi środkami w paragrafie wynagrodzeń, którymi dyrektor uprawniona była rozporządzać. Przyznanie premii lub nagród, choć dokonane zgodnie z kompetencjami, nie zostało jednak udokumentowane, nie zostały sprawdzone pod kątem merytorycznym i formalnym, nie dekretowano ich i nie zatwierdzono do ujęcia w księgach rachunkowych.

Dane wprowadzone do kartoteki imiennej D. (...) I. S. (1) oraz sporządzonej na jej podstawie listy płac, w okresie IX-XII.2007r były niezgodne z należnym, przysługującym D. wynagrodzeniem, bowiem zaniżono wynagrodzenie zasadnicze, dodatki: motywacyjny, funkcyjny i wiejski łącznie o kwotę 66,50zł natomiast zawyżono dodatek stażowy o 59,90 zł. Dodatek stażowy został naliczony na podstawie nieprawidłowo udokumentowanego zaświadczeniem faktu nauczania religii, złożonym do akt dopiero 16.04.2008r. Wprowadzenie do kartoteki analitycznej od IX.2007r danych o składnikach wynagrodzenia I. S. (1), w kwotach niezgodnych z przyznanym wynagrodzeniem, skutkującym zaniżeniem lub zawyżeniem wynagrodzenia, powoduje, iż zapisy w kartotece analitycznej i syntetycznej kosztów wynagrodzeń są niezgodne ze stanem faktycznym, a więc nierzetelne.

Zadaniowy czas pracy dyrektora jest określony wymiarem zadań do wykonania, nie może on jednak pracować dłużej niż 40 godzin tygodniowo. I. S. (1) praktycznie pracowała w nadgodzinach, w związku z prowadzonymi w szkole inwestycjami. Brak pisemnej akceptacji, czy przyznania przez W. nadgodzin, wynikających z bieżących potrzeb szkoły, nie zmienia faktu, że ujęcie nadgodzin, w których I. S. zajmowała się bieżącymi potrzebami szkoły w 2008r było rzetelne, jednak brak dokumentu księgowego w tej pozycji, brak dookreślenia czasokresu występowania godzin nadliczbowych i wyliczenia ich wartości, narusza art. 20 ust. 2 i art. 23 ustawy o rachunkowości.

Zarówno kartoteka imienna I. S. (1), jak i pozostałych pracowników za XII.2008r, jest nierzetelna, z uwagi na fakt, że w przypadku D. (...) wskazano na składnik, który był nienależny (dodatek za czynsz dla I. S.) oraz wskazanie bonu towarowego jako wynagrodzenia do wypłaty. W odniesieniu do dodatku za czynsz w wysokości 4600,-zł nie jest możliwe ustalenie, jaki faktycznie charakter miała naliczona kwota, jednak z uwagi na fakt, że nie została przyznana przez W., stanowi świadczenie nienależne, a ponadto została niewłaściwie zakwalifikowana do paragrafu „dodatki wiejskie i mieszkaniowe”, co skutkuje nierzetelnością zapisu w księgach analitycznych.

Do przyznania premii I. S. był upoważniony jedynie W. Gminy, zatem bezdokumentacyjne wpisanie w kartotekach wynagrodzeń kwot premii w IX.2008r (2500,-zł) oraz w grudniu 2008r (1700,-zł) było niezasadne i bezpodstawnie obciążało koszty wynagrodzeń w łącznej kwocie 4200,-zł oraz naliczone od tej kwoty składki na ZUS, tym samym zapisy dokonane w księgach analitycznych w tej części są nierzetelne.

Wpisanie w kartotece wynagrodzeń za 2009r w stosunku do I. S. (1) wydatków w tytule „innych wynagrodzeń”, stanowiące de facto nadgodziny w sposób bezdokumentacyjny, niezgodnie z ich charakterem, skutkuje nierzetelnością zapisu w tej części kartoteki wynagrodzeń i sporządzonej na jej podstawie liście płac.

Również naliczenie I. S. ekwiwalentu za niewykorzystany urlop w 2007 i 2008r odbyło się bezdokumentacyjnie, a to wobec braku formalnego udokumentowania nieprzebywania I. S. na urlopie w czasie wakacji 2007 i 2008r, czy też występowania przez nią do W. z wnioskiem o urlop lub urlop uzupełniający. Wypłata ekwiwalentu za niewykorzystany urlop I. S. w roku 2007 i 2008r była jednak zgodna ze stanem faktycznym i nie narusza ustawy o rachunkowości i w tej części księgi rachunkowe są rzetelne.

W okresie od 01.03.2010r do 31.08.2010r wypłacono I. S. (1) dodatek motywacyjny w nienależnej, zawyżonej kwocie, w tym zakresie księgi rachunkowe są nierzetelne, bowiem pozostają w opozycji do dokumentu źródłowego tj. decyzji W..

Księgi rachunkowe za okres 01.09.2007r do 31 grudnia 2009r były prowadzone, aczkolwiek bez zachowania określonej, stałej i konsekwentnej polityki ich prowadzenia. Były prowadzone głównie dla celów sporządzenia sprawozdawczości budżetowej i kontroli realizacji planu budżetowego wydatków. Przy prowadzeniu ksiąg nie zachowano żadnych zasad wynikających z ustawy o rachunkowości. Księgi były prowadzone w sposób nieuporządkowany, chaotyczny, niesprawdzalny, bez możliwości identyfikacji zapisanych w księgach kwot i zdarzeń z dokumentem źródłowym, sprawdzenia kompletności zapisów. Dotyczy to przede wszystkim księgowania kosztów wynagrodzeń.

W okresie od stycznia do grudnia 2007r analiza zapisów księgowych w konfrontacji z dokumentami księgowymi za 2007r wykazuje następujące nieprawidłowości:

- nie dokonano zamknięcia ksiąg rachunkowych na dzień 31.08.2007r i ich otwarcia na dzień 01.09.2007r mimo, że nastąpiło połączenie dwóch jednostek organizacyjnych tj. szkoły podstawowej i gimnazjum, zapisy w księgach kontynuowano w kartotekach księgowych narastająco od początku roku, co stanowi naruszenie art. 12 ust. 1 pkt. 1 ustawy o rachunkowości;
- rozliczenia wynagrodzeń nie dokonywano za pośrednictwem konta księgowego rozrachunków w tytule wynagrodzeń (konto 231), nie przedstawiono w księgach faktu kontroli, ani sposobu kontroli zgodności wynagrodzeń naliczonych w imiennych kartotekach wynagrodzeń, sporządzanych listach płac i wypłacanych w różnych terminach wynagrodzeń;
- nie księgowano w księgach kosztów wg. ich rodzajów, nie prowadzono kont syntetycznych ani analitycznych kosztów rodzajowych i nie przedstawiono w jaki sposób zostaną ustalone na 31.12.2007r koszty wynagrodzeń oraz koszty ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń na rzecz pracowników w rachunku zysków i strat;
- wynagrodzeń za IX-XII.2007r nie księgowano wg. zbiorczych list płac ani nie wyodrębniono w księgach konta analitycznego – wynagrodzenia, koszty wynagrodzeń w księgach są nieidentyfikowalne;
- listy płac sporządzane w formie wydruku komputerowego nie zawierają niezbędnych cech pozwalających na uznanie ich za dowód księgowy – nie określono jakiego miesiąca dotyczą wyliczone wynagrodzenia, brak podpisu osoby sporządzającej lub wyznacznika identyfikującego osobę sporządzającą, wydruki nie zostały sprawdzone pod względem merytorycznym i formalnym, nie zostały zadekretowane i zatwierdzone do ujęcia w księgach rachunkowych, nie stwierdzono w ogóle zbiorczych list płac za miesiące IX-XI.2007r ani indywidualnych list płac, mogących stanowić dowód księgowy w dacie księgowania wynagrodzeń;
- za miesiące IX-XII.2007r wynagrodzenia księgowano w koszty dowodem wewnętrznym KP, bez sprawdzenia poprawności i zasadności naliczanych kwot i dokonanych potrąceń, nie podano źródła informacji o kwotach wynagrodzeń wskazanych w dowodach PK, polecenie księgowania nie noszą cech poprawnego dokumentu księgowego

(bez opisu zdarzenia, które należy zaksięgować, bez podania kont księgowych, osoby i podpisu sporządzającego, pozycji, pod która ujęto dokument w księgach, w sposób nieczytelny);

- w grudniu 2007r zmieniono zasadę ewidencjonowania kwot wynagrodzeń, nadal księgowano je w koszty bez opisu księgowanych zdarzeń w oparciu o dowody PK, ale pozycji wynagrodzeń nie księgowano jak wcześniej w kwotach wypłacanych, ale w kwotach brutto, przed dokonaniem potrąceń, posiłkując się zbiorczymi listami płac, księgowane kwoty wynagrodzeń były nieporównywalne w dokumentami źródłowymi – wykazanymi w zbiorczej liście płac, ponieważ poszczególne pozycje kalkulacyjne wynagrodzeń były dzielone według kwalifikacji wydatków budżetowych, bez udokumentowania tego podziału dokumentem księgowym czy w inny czytelny sposób.

W 2008r księgi rachunkowe były prowadzone, aczkolwiek niezgodnie z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o rachunkowości. Nie przedstawiają faktycznej treści ekonomicznej operacji związanych z naliczeniem, rozliczeniem i wypłatami wynagrodzeń. Ewidencjonowano je w sposób błędny, niejasny, niesprawdzalny, a po części nierzetelny, przez co nie przedstawiają w sposób jasny i rzetelny sytuacji finansowej jednostki. Księgowania kwot wynagrodzeń i ich wypłaty dokonywano bez udokumentowania poprawności ich naliczenia, sprawdzenia merytorycznego i formalnego, kontroli przelewanych kwot, kontroli zgodności obrotów i sald kont analitycznych wynagrodzeń z kontem syntetycznym. Kwoty księgowane są nieporównywalne z dokumentami źródłowymi, dowody księgowe są niekompletne, bez udokumentowania sposobu wyliczenia zapisanych w nich kwot i ich powiązania z wypłaconymi. Wypłaty wynagrodzeń księgowano w całym 2008r wadliwymi formalnie dowodami KP, nie spełniającymi wymogów z art. 21 ustawy o rachunkowości, a w maju 2008r również nierzetelnymi. Księgowanie różnych operacji i zdarzeń na tym samym koncie księgowym powoduje, że zapisy są nieusystematyzowane, księgowanie niekonsekwentne, a księgi błędnie prowadzone i niesprawdzalne. W całym 2008r księgi są nierzetelne w części dotyczące ewidencjonowania jako wypłaty wynagrodzeń dla pracowników zapłaty zobowiązań z kwot potrąconych z wynagrodzeń tj. składek dla (...), spłaty rat pożyczek i zapłaty składek KZP, składek ubezpieczenia pracowników w (...), spłaty rat pożyczek z Zakładowego Funduszu Mieszkaniowego, kwot zajęcia egzekucyjnego wynagrodzeń przekazywanych komornikowi. Nie ewidencjonowano płatności potrąconych z wynagrodzeń kwot przelewanych na rachunki bankowe beneficjentów tych potrąceń, wskutek czego księgi są niekompletne. Treść zapisów operacji księgowych jest niezgodna ze stanem faktycznym, zarówno co do rodzaju księgowanej operacji jak i kwot, gdyż zaksięgowano nierzetelnie zapłaty zobowiązań z kwot potrąconych z wynagrodzeń, jako wypłaty wynagrodzeń, w kwotach nieporównywalnych z kwotami dokonanych przelewów, pominięto faktycznie występujące zdarzenia, powołane z zapisach księgowych numery dokumentów są niezgodne z faktycznymi. Nierzetelnie i niekompletnie przedstawiono również zapłatę zobowiązań publiczno – prawnych.

W roku 2009r prowadzone księgi rachunkowe nie przedstawiały w sposób jasny i rzetelny sytuacji finansowej jednostki tj. operacji związanych z naliczeniem, rozliczeniem i wypłatą wynagrodzeń. Wynagrodzenia ewidencjonowano w sposób błędny, niejasny, niesprawdzalny. Księgowania kwot wynagrodzeń i ich wypłaty dokonywano bez udokumentowania poprawności ich naliczenia, sprawdzenia merytorycznego i formalnego, kontroli przelewanych kwot, kontroli zgodności obrotów i sald kont analitycznych wynagrodzeń z kontem syntetycznym. Dowody księgowe są niekompletne, bez udokumentowania sposobu wyliczenia zapisanych w nich kwot i ich powiązania z wypłaconymi. Księgi w zakresie ewidencjonowania wypłaty wynagrodzeń na rachunki osobiste pracowników w całym 2009r nie prezentują kwot wypłaconych wg. poleceń przelewów i wyciągów bankowych, ani nie powołują tych dokumentów. Nie stosowano w sposób ciągły i usystematyzowany zasad polityki rachunkowości w księgowaniu wypłat wynagrodzeń oraz podatku od wynagrodzeń i składek na rzecz ZUS. W poszczególnych miesiącach 2009r księgowano wypłaty wynagrodzeń odmiennie, błędnie, bez zachowania jednolitości zasad i konsekwencji zapisów, w sposób niekompletny, z różnym zastosowaniem konta rozrachunków. Również zapłaty zobowiązań wobec urzędu skarbowego przedstawiano w księgach w różny sposób – w niektórych miesiącach poprawnie (marzec – w stosunku do 13-tej pensji, kwiecień, czerwiec, sierpień) , w niektórych nierzetelnie (luty, marzec – w stosunku do potrąceń z bieżącej wypłaty wynagrodzeń, maj oraz od września do grudnia). W sposób nieusystematyzowany, bez zachowania jednolitych zasad księgowania operacji tego samego rodzaju ewidencjonowano zapłaty składek na rzecz ZUS w części finansowanej przez pracowników. Księgowano różne

operacje i zdarzenia na tym samym koncie księgowym. W maju, lipcu, sierpniu i od października do grudnia nie zaewidencjonowano w księgach kwot wypłaconych świadczeń refinansowanych przez ZUS, ale kwotę składek naliczonych w wynagrodzeniach brutto skompensowano z tymi świadczeniami, przez co nie przedstawiono w dowodzie księgowym PK oraz księgach, faktycznej kwoty składek potrąconych z wynagrodzeń i faktycznego rozliczenia zobowiązań wobec ZUS w części dotyczącej ubezpieczenia społecznego. Zapisy operacji są wadliwe, nie zawierają opisu księgowanych zdarzeń, powołują dowody księgowe nieidentyfikowalne w zbiorze dokumentów, a w VIII.2009r niezgodne z dowodem księgowym. Kwoty zapisane w księgach są nieporównywalne z dowodami źródłowymi (listami płac, poleceniami przelewów). Zapisów dokonywano wadliwymi formalnie i niekompletnymi dowodami PK, bez zapewnienia ich spójności z dowodami źródłowymi. Nadto dowody PK, którymi nakazano księgowanie zapłaty podatku od wynagrodzeń, jako wypłaty wynagrodzeń, są nierzetelne, polecają księgowanie niezgodne ze stanem faktycznym.

W 2009r, podobnie jak w latach 2007-2008 nie prowadzono konta rozrachunków z urzędem skarbowym i ZUS, stąd nie przedstawiono stanu zobowiązań publiczno –prawnych i terminów ich uregulowania, co powodowało błędne i niesprawdzalne prowadzenie ksiąg rachunkowych oraz w części dotyczącej księgowania zapłaty zobowiązań jako wypłaty wynagrodzeń – nierzetelne ich prowadzenie.

W całym 2009r księgi są nierzetelne w części dotyczącej ewidencjonowania jako wypłaty wynagrodzeń dla pracowników, zapłaty zobowiązań z kwot potrąconych z wynagrodzeń tj. składek dla (...), składek ubezpieczenia pracowników w (...), spłaty rat pożyczek z (...), kwot zajęcia egzekucyjnego wynagrodzeń przekazywanych komornikowi. Treść zapisów tych operacji jest niezgodna ze stanem faktycznym zarówno co do rodzaju księgowanej operacji jak i kwot.

Za okres od stycznia do 31 sierpnia 2010r brak jest wydruków prowadzonej przez L. R. (1) ewidencji księgowej. Dokumenty księgowe nie wskazują, aby w sposób zgodny z ustawą o rachunkowości były ewidencjonowane wszystkie operacje. Sposób opracowania dokumentów księgowych wskazuje, że księgi za ten okres prowadzone były wadliwie i niekompletnie, ponieważ kwalifikowano do ujęcia w księgach na koniec miesiąca wypłaty wynagrodzeń, zapłaty zobowiązań wobec ZUS i urzędu skarbowego dokonywane w trakcie miesiąca, zapisów księgowych dokonywano wadliwymi formalnie dowodami PK, niezawierającymi wszystkich danych wymaganych w art. 21 ustawy o rachunkowości, nie dekretowano do ujęcia w księgach naliczonych wynagrodzeń brutto, ich rozliczenia, w tym potrąceń z wynagrodzeń składek na rzecz (...), (...) oraz składek i rat pożyczek na rzecz (...) i (...), a także zapłaty tych zobowiązań pracowniczych. Dowodom księgowym w zbiorze dokumentów nie nadano numerów księgowych. Księgi te prowadzone były błędnie i niesprawdzalnie, natomiast ze względu na brak ewidencji księgowej nie jest możliwe jednoznaczne stwierdzenie, czy księgi te w okresie I-VII. 2010r prowadzone były rzetelnie.

W okresie IX.2007 – XII.2009r księgi rachunkowe prowadzone były błędnie i niesprawdzalnie, a w części dotyczącej ewidencjonowania operacji związanych z wynagrodzeniami – nierzetelnie, z naruszeniem art. 24 ust. 2-4 ustawy o rachunkowości.

W okresie I-VII.2010r brak jest ksiąg rachunkowych, przy czym sposób opracowania i dekretacji dokumentów księgowych wskazuje, że księgi rachunkowe za ten okres mogły być prowadzone błędnie i niesprawdzalnie, a naruszeniem art. 24 ust. 3 i 4 ustawy o rachunkowości, ale nie jest możliwe ustalenie czy były one prowadzone rzetelnie.

Za okres IX.2007 – XII.2009r wystąpiły przypadki kwalifikacji wydatków budżetowych niezgodnie z obowiązującymi w tym zakresie aktami wykonawczymi, ale generalnie ewidencja księgowa wydatków budżetowych nie wykazuje zasadniczych błędów w znacznym zakresie.

Za VIII.2010r księgi rachunkowe były prowadzone poprawnie.

(Dowód: opinia biegłej z zakresu rachunkowości – k. 1152-1372)

Oskarżona I. S. (1) liczy obecnie 45 lat, zamieszkuje w T. wraz z matką i siostrą w domu jednorodzinnym, którego jest współwłaścicielką. Oskarżona legitymuje się wykształceniem wyższym, z zawodu jest nauczycielem. Nie posiada innych osób na własnym utrzymaniu, dysponuje prawem we współwłasności samochodu T. (...) rok prod. 2000. Oskarżona zatrudniona jest w charakterze nauczyciela, w Gminnym Zespole (...) w T., z wynagrodzeniem 3000,-zł.

I. S. (1) nie była dotychczas karana sędownie

I. S. (1) nie jest chora psychicznie ani upośledzona umysłowo. W okresie dotyczącym zarzucanych czynów mogła rozpoznać ich znaczenie i pokierować swoim postępowaniem.

(Dowód: dane osobowe - k. 838 i k. 910, opinia sądowo – psychiatryczna, k. 757 – 761, karta karna, k. 1391)

Oskarżona L. R. (1) liczy 65 lat, zamieszkuje w O., w mieszkaniu należącym do jej syna, samodzielnie prowadzi gospodarstwo domowe oraz nie posiada na własnym utrzymaniu innych osób. L. R. legitymuje się wykształceniem średnim, z zawodu jest ekonomistką. Nie posiada majątku ruchomego ani nieruchomości. Utrzymuje się z emerytury w kwocie 3000,-zł

L. R. (1) nie była dotychczas karana sędownie.

L. R. (1) nie jest chora psychicznie ani upośledzona umysłowo. W okresie dotyczącym zarzucanych czynów mogła rozpoznać ich znaczenie i pokierować swoim postępowaniem.

(Dowód: dane osobowe - k. 839 i k. 910, opinia sądowo – psychiatryczna, k. 773-776, karta karna, k. 1390)

Oskarżona I. S. (1), w toku postępowania przygotowawczego nie przyznała się do zarzucanych jej czynów, wskazując, że od 01.09.2007r do 31.08.2010r, kiedy to z przyczyn osobistych złożyła rezygnację, pełniła obowiązki D. (...) w T..

W odniesieniu do I zarzutu wyjaśniła, że placami w (...) zajmował się S. B. (1), będący równocześnie pracownikiem Urzędu Gminy w T., w związku z czym, to on osobiście przywoził oskarżonej wszystkie decyzje dot. jej zatrudnienia, w tym także odnoszące się do poszczególnych składników wynagrodzenia. Zazwyczaj oskarżona otrzymywała od niego 3 egzemplarze decyzji W., podpisywała te egzemplarze i oddawała je S. B., celem naniesienia stosownych zmian w systemie komputerowym, a następnie on odwoził podpisane egzemplarze do UG. Oskarżona oświadczyła, że wiedziała o obniżeniu wysokości dodatku motywacyjnego od 1.03.2010 r., jednak nie miała świadomości tego, że S. B. (1) nie dokonał zmiany w naliczeniu wynagrodzenia, tym bardziej, że wówczas nie kontrolowała szczegółowo wysokości swojego wynagrodzenia, a ponadto przechodziła zaburzenia adaptacyjne i depresyjne z powodu choroby i śmierci swojego konkubenta.

Odnosząc się do zarzutu II tj. pobrania „dodatku za czynsz” w wysokości 4600,- zł I. S. (1) podała, że dodatek za czynsz był w rzeczywistości wyrównaniem za dodatek wiejski należny jej w 2008 roku.

Odnosząc się do zarzutu X, oskarżona wyjaśniła, że dokumenty związane z (...), które posiadała w swoim domu, zabrała na przełomie lipca i sierpnia 2010 roku, opuszczając miejsce pracy i zabierając dokumenty znajdujące się na jej biurku. I. S. (1) stwierdziła, że nie miała świadomości co zabiera ze sobą, nie wiedziała również, że nie powinna mieć tych dokumentów, a posiadając je działała wbrew przepisom prawa.

W odniesieniu do zarzutu XI wyjaśniła, że rozliczeniem kwoty należnej (...) zajęła się we wrześniu 2010 r. (gdy oskarżona przebywała w szpitalu) jej siostra K. S. (5) i zwróciła należną kwotę S. K. (1) zajmującej się finansami (...). I. S. (1) oświadczyła, że nikt z (...) nie występował do niej wcześniej o rozliczenie się z pobranych zaliczek od (...).

Odnosząc się do zarzutu XII, dotyczącego nieprowadzenia ksiąg rachunkowych oskarżona wyjaśniła, że główną księgową w szkole była L. R. (1), która prowadziła księgi rachunkowe. W ocenie oskarżonej dokumentacja księgową była prowadzona, jednak nie jest w stanie powiedzieć, co się z nią następnie stało, bowiem brak kontroli nad tą dokumentacją z jej strony zbiegł się z osobistymi problemami w postaci nawrotu choroby jej narzeczonego. Podała

również, co do zarzutu XIV, że w szkole był fizycznie sporządzony i obowiązywał Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Równocześnie oskarżona oświadczyła, że nie jest w stanie powiedzieć, co się z nim stało i gdzie się znajduje. Na pewno taki regulamin funkcjonował, bowiem był nawet faksowany do Państwowej Inspekcji Pracy, rozpoznającej skargę p. E. B., a nadto na jego podstawie została powołana komisja socjalna w składzie: E. A., E. K. i innej osoby, których nazwisk oskarżona nie pamięta. W razie potrzeby komisja zbierała się również z udziałem dyrektora, zastępców dyrektora, B. P., U. K., L. R. i czasami S. B., by wspólnie dokonać rozdziału pieniędzy z funduszu socjalnego lub bonów towarowych. Protokoły z posiedzeń komisji nie były wpisywane do księgi protokołów, bowiem były sporządzane na luźnych kartkach, które przechowywane były w księgowości.

Wyjaśniając co do zarzutu II, III, IV, VI, VII, VIII, IX I. S. (1) podała, że sprawami płac w (...) zajmował się S. B. (1) i to on wprowadzał składniki o nieprawidłowej nazwie m.in. „inne wynagrodzenia”. W rzeczywistości wszystkie te dodatki, jak: inne wynagrodzenia, nadgodziny doraźne, premia dodatkowa powinny zostać wprowadzone jako wynagrodzenie za pracę w szkole poza godzinami pracy. I. S. (1) wyjaśniła, że w okresie, gdy była dyrektorem szkoły, były przeprowadzane liczne inwestycje, jak: budowa stołówki, remont i budowa hali, budowa (...). Cały swój czas dyrektor poświęcała na dopilnowaniu i czuwaniu nad bezpieczeństwem i całym funkcjonowaniem szkoły. Praktycznie cały czas przebywała na terenie szkoły i wykonywała swoje obowiązki jako dyrektor szkoły związane z tymi inwestycjami. W szkole przebywała popołudniami, wieczorami oraz w weekendy. Z tym związane jest również wynagrodzenie dodatkowe, opisane w zarzucie IV i V jako ekwiwalent za niewykorzystany urlop. W 2007r i 2008r I. S. w ogóle nie przebywała na urlopie wypoczynkowym, dlatego też został jej wypłacony ekwiwalent. Powyższe dodatki do wynagrodzenia były każdorazowo ustnie uzgadniane z W. Gminy W. P. (1), czego świadkiem była m.in. L. R. (1).

Jako dyrektor placówki I. S. (1) nie wykonywała żadnych zastępstw, natomiast pojęcia takie jak „nadgodziny”, „nadgodziny doraźne”, czy „premia dodatkowa” zostały wprowadzone przez S. B. (1), choć w istocie wszystkie te składniki odnosiły się do wynagrodzenia oskarżonej za pracę poza godzinami pracy szkoły. Wszystko odbywało się za wiedzą i zgodą W. P. (1), a ponadto w latach 2007-2010r były przeprowadzane liczne kontrole z Urzędu Gminy czy ZUS i żadna z tych kontroli nie była negatywna.

W odniesieniu do zarzutu XIII oskarżona wyjaśniła, że dodatkowe wynagrodzenie wypłacone S. B. (1) i L. R. (1) wynikało z tego, że wykonywali oni również pracę na rzecz Gospodarstwa (...), prowadząc księgowość poza zakresem swoich obowiązków, a ponieważ ich obecność w szkole była codziennie niezbędna, więc I. S. nie mogła ich nagrodzić za dodatkową pracę dniem wolnym od pracy. Odnośnie pozostałych osób, wynagrodzenia również dotyczyły dodatkowo przez nich świadczonej pracy na rzecz szkoły i gminy, w tym obsługi delegacji zagranicznych, organizacji imprez szkolnych i gminnych. Wynagrodzenia te zostały uzgodnione ustnie z W. Gminy W. P. (1). W istocie wszystkie te wynagrodzenia były premiami, jednak oskarżona nie wie, pod jaką nazwą zostały zaksięgowane w systemie płac.

Oskarżona I. S. (1) w toku postępowania sądowego odmówiła składania wyjaśnień, podtrzymując równocześnie wcześniej złożone wyjaśnienia w toku postępowania przygotowawczego.

(Dowody: wyjaśnienia oskarżonej I. S. (1), k.741 – 742, 786 – 788, 910)

Oskarżona L. R. (1) w postępowaniu przygotowawczym nie przyznała się do zarzucanych jej czynów i odmówiła składania wyjaśnień.

W toku postępowania sądowego oskarżona L. R. (1) złożyła obszernie wyjaśnienia, opisując w jaki sposób prowadziła dokumentację finansową (...). Oskarżona oświadczyła, że prowadziła księgowość (...) w formie elektronicznej, a w formie papierowej jedynie w stosunku do niektórych kont. Odnośnie zarzutu zatrzymania dokumentacji finansowej wyjaśniła, że chciała zdać posiadaną dokumentację (...). Nie przekazywała nikomu stanowiska, ponieważ w czasie, gdy była na zwolnieniu chorobowym, otrzymała świadectwo pracy. W związku z tym, gdy otrzymała świadectwo pracy, chciała zdać swoje stanowisko, rozliczyć posiadane dokumenty, sporządzić bilanse, weryfikację środków trwałych, rachunki zysków i strat, rozliczyć fundusz jednostki i wykonać wszystkie inne czynności, które wykonuje się przy zdawaniu stanowiska. Poszła w tym celu najpierw do szkoły, a potem do Urzędu Gminy. W Gminie poinformowano ją, iż nie jest już pracownikiem (...), a ponadto jest już pracownik, który to wszystko wykona. L. R. (1) wyjaśniła, że

dokumenty opisane w zarzucie XVI chciała zdać w czasie, gdy wybrała się do Gminy rozliczyć swoje stanowisko. Z uwagi na reakcję w tej sprawie, nie chciała oddać dokumentów bez sporządzenia protokołu zdawczo-odbiorczego. Nie była ponadto wzywana do zdania tych dokumentów.

L. R. (1) oświadczyła, że posiadane dokumenty chciała oddać osobom kontrolującym z Regionalnej Izby Obrachunkowej, wówczas kontrolerzy poinformowali ją, że posiadane dokumenty powinna zdać nowej dyrektor (...): B. K. (1), jednak ta nie chciała od niej przyjąć dokumentów. Ostatecznie jednak oskarżona pozostawiła segregator z dokumentami na ławie w gabinecie dyrektora, a B. K. w tym czasie zadzwoniła do Urzędu Gminy. Po jakimś czasie przyszła tam pani G., pani S. i pani S. i zaczęły przeglądać segregator z dokumentami, porównując go z protokołem zdawczo – odbiorczym, który samodzielnie sporządziła oskarżona. Część dokumentów z tego protokołu pani G. zaczęła wykreślać, a na pytanie L. R., dlaczego wykreśla te dokumenty, skoro były w segregatorze, zaczęła się śmiać, stwierdzając, „były, a teraz już nie ma”.

Jak wyjaśniła L. R., chciała ona brać udział w kontroli R., jednak po wizycie W. i p. G. nie została dopuszczona do udziału w tej kontroli.

L. R. (1) wyjaśniła, że całą księgowość (...) prowadziła sama, wyłącznie w formie elektronicznej. Wykonywała również pracę księgową na rzecz Gospodarstwa (...) – stołówek. Mimo wielokrotnie przeprowadzanych kontroli przez różne instytucje, nigdy nie wykazały one poważnych nieprawidłowości. Kontrole przeprowadzał także Urząd Skarbowy, w związku z czym oskarżona musiała dysponować księgami rachunkowymi, bowiem bez nich nie byłaby w stanie wyliczyć zysku jednostki i należnego podatku. W czasie kontroli US nikt oskarżonej nie zarzucał, że nie prowadzi ksiąg, bądź prowadzi je wadliwie.

Jeżeli chodzi o regulamin ZFŚS to taki regulamin na pewno w jednostce funkcjonował, z tym, że został on zabrany w czasie kontroli z Inspekcji Pracy, która odbywała się corocznie. Oskarżona nie była w stanie określić, w którym konkretnie roku regulamin ten został zabrany.

Oskarżona podała, że płace sporządzane były przez specjalistę ds. płac S. B. (1). Jak wyjaśniła oskarżona nie sprawdzała na podstawie angażu w jakiej wysokości przysługuje pracownikom konkretny dodatek do pensji, bowiem tym zajmowała się U. K. (1).

Ponadto L. R. wyjaśniła, że dyrektor szkoły I. S. (1) na pewno pracowała w godzinach ponadwymiarowych, bowiem wiązało się to z szeregiem inwestycji, które wtedy były prowadzone. Było wtedy tak, że jeśli zachodziła potrzeba dokonania szybkiego rozliczenia, to I. S. przywoziła dokumenty oskarżonej R. do domu po godzinach pracy, albo samochodem przyjeżdżała po nią i zawoziła ją do szkoły.

L. R. nie była nigdy świadkiem rozmów z wójtem na temat pracy I. S. w godzinach nadliczbowych, natomiast kiedyś, stojąc w drzwiach, przypadkowo usłyszała wypowiedź wójta, który twierdził, że prawdą jest, że I. S. nie była na urlopie, ale w kodeksie pracy „jest jakiś paragraf, który pozwala wypłacić ekwiwalent za urlop wypoczynkowy”.

Oskarżona wskazała, iż nie ma wiedzy na temat rzekomo nieprawidłowo naliczanego wynagrodzenia D. (...), natomiast gdyby takie nieprawidłowości wystąpiły, to byłaby o tym informowana.

(Dowody: wyjaśnienia oskarżonej L. R. (1), k.745 – 746, 803 – 804, 910-911, 919-920)

Sąd zważył co następuje:

Wobec zebranego w niniejszej sprawie materiału dowodowego należało stwierdzić, iż oskarżenie wobec I. S. (1) było zasadne w zakresie pkt. 1-3, 6-9, 10-12 i 14 aktu oskarżenia. W zakresie pozostałych czynów I. S. (1) należało uniewinnić.

Odnośnie L. R. (1) oskarżenie okazało się zasadne w zakresie obu zarzucanych jej czynów.

Motywy powyższego rozstrzygnięcia były poczynione ustalenia faktyczne, oparte na materiale dowodowym zgromadzonym w postępowaniu przygotowawczym, a uzupełnionym w trakcie rozprawy głównej. Materiał ten pozwolił na ustalenie istotnych okoliczności dotyczących odpowiedzialności oskarżonych w zakresie zarzucanych im czynów.

Wyrokując, Sąd oparł się na nieosobowych źródłach dowodowych, wśród których na pierwszym miejscu wymienić należy dokumenty, w szczególności: statut (...), uchwałę Rady Gminy T. z 19.04.2007r powołującą (...), zakresy czynności wicedyrektorów nowej jednostki, pełnomocnictwo dla I. S. wskazujące zakres jej uprawnień jako dyrektora placówki, zakres czynności K. S. (1) i L. R. (1), protokoły z kontroli (...) przeprowadzonych w latach 2008-2009, informacje Urzędu Skarbowego w O. z 6 maja 2013r dot. nieprzeprowadzania kontroli przez ten organ w (...), zakres czynności U. K. (1), wykaz brakujących dokumentów sporządzony przez K. S., karty wynagrodzeń, korespondencję dot. naprawy laptopa, którym posługiwała się L. R. i odzyskania danych z tego urządzenia wraz z protokołem oględzin płyt zawierających dane z odzyskane z dysku twardego, protokół oględzin dokumentów księgowych, zarządzenie W. z 03.08.2010r w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji zdawczo – odbiorczej wraz ze sprawozdaniem opisowym przebiegu spisu z natury wraz z załącznikami, protokół przejęcia dokumentów księgowych z 02.08.2010r, protokół z dnia 02 sierpnia 2010r, protokoły zatrzymania rzeczy, protokoły oględzin i wykazy dokumentów zatrzymanych u oskarżonych, akta SR w Opolu dotyczące postępowania w przedmiocie zwrotu pobranych kwot przez pracownice (...) U. K. i M. G., czy wreszcie dokumenty odnoszące się ściśle do obu oskarżonych tj., dane o ich karalności, czy sporządzone do postępowania opinie sądowo – psychiatryczne. Wszystkie wymienione dokumenty uznał Sąd za wiarygodne i przedstawiające prawdziwy obraz rzeczy, albowiem żadna ze stron skutecznie ich wiarygodności nie podważyła, a zasadniczo ich treść nie była również kwestionowana w toku postępowania.

Zdecydowanie duże znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy miały również dowody w postaci protokołu kontroli R. w O., przeprowadzonej w (...), bowiem to ustalenia tej kontroli pozwoliły ujawnić występujące nieprawidłowości, które następnie weryfikował Sąd, dopuszczając dowód z opinii biegłej z zakresu rachunkowości T. S. (1). Wspomniany protokół z kontroli R., w ocenie Sądu również jest dokumentem w pełni wiarygodnym, również w stosunku do niego żadna ze stron nie zdołała podważyć jego wiarygodności i rzetelności, a również Sąd nie dopatrywał się takich argumentów, które treść dowodu poddawałyby w wątpliwość. Odnośnie opinii biegłej należy stwierdzić, iż co prawda obrońca oskarżonej L. R. wnosił do niej swoje zastrzeżenia, niemniej jednak zdaniem Sądu nie zasługują one na podzielenie, bowiem opinia biegłej jest logiczna, jasna, udziela odpowiedzi na wszystkie zadane biegłej pytania, a jeśli nawet strony miały jakiegokolwiek wątpliwości co do ustaleń biegłej, to miały również możliwość ich wyjaśnienia na rozprawie, gdzie biegła dodatkowo udzielała odpowiedzi na zadawane jej pytania. Nie sposób natomiast zaaprobować wspomnianych zastrzeżeń do opinii wyłącznie z tego powodu, że treść opinii jest dla oskarżonej niekorzystna, zaś charakter owych zastrzeżeń w ocenie Sądu ku takiemu wnioskowi zmierza i stanowi polemikę z ustaleniami biegłej, która swoje stanowisko w zakresie istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy kwestii już wyraziła.

Oprócz dowodów z dokumentów oraz opinii biegłej, ważne miejsce w kategorii dowodów zajmują również zeznania świadków. Sąd w całości dał wiarę twierdzeniom świadków: J. P. (4), M. G. (1), I. F. (1), S. B. (1), Z. P. (1), J. I., T. B., A. W., P. S., U. K. (1), B. P. (2), K. S. (1), B. K. (1), K. S. (4), E. A. i S. K. (1), albowiem świadkowie ci mieli największą wiedzę, gdy idzie o przebieg pracy w (...), czy też w odniesieniu do przeprowadzanych w tej jednostce kontroli. Relacje wspomnianych świadków były jednolite, konsekwentne i pełni znalazły swoje odzwierciedlenie również w dowodach nieosobowych, w związku z czym nie znalazł Sąd podstaw do odmówienia im wiarygodności i w całości przyjął je za podstawę poczynionych ustaleń faktycznych.

Odrębne miejsce należy poświęcić natomiast zeznaniom świadka W. P. (1), które w znacznej części uznał Sąd za wiarygodne z braku dowodów przeciwnych, natomiast zdaniem Sądu relacje tego świadka, odnośnie braku zgody na udzielenie I. S. ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w latach 2007-2008 są niewiarygodne, a to w świetle wyjaśnień oskarżonej L. R. (1), o których będzie mowa w dalszej części uzasadnienia przy omówieniu orzeczenia uniewinniającego I. S. od zarzutów opisanych w pkt. 4 i 5 części wstępnej wyroku. Zasygnalizować jedynie w tym miejscu należy, że pełniący obowiązki wójta W. P. (1), jako organ nadzorujący (...) również ponosi

odpowiedzialność, jeśli nie bezpośrednio, to z pewnością pośrednio w przedmiocie gospodarki finansami szkoły, w związku z czym jest on zainteresowany takim przedstawieniem sprawy, by obowiązkom wójta wynikającym z owego nadzoru nie można było niczego zarzucić, a co wyraźnie widoczne jest na podstawie sprawy rzeczzonego ekwiwalentu.

Odnosząc się zatem w pierwszej kolejności do zarzutów opisanych w pkt. I i 11 części wstępnej wyroku, stawianych I. S. (1), należy wskazać, iż w ocenie Prokuratora polegały one na tym, że oskarżona jako dyrektor (...) w T. przekroczyła swoje uprawnienia i działając z góry powziętym zamiarem, w celu uzyskania korzyści majątkowej, wbrew decyzji organu kontrolującego placówkę tj. wójta Gminy T., w okresie od marca do końca sierpnia 2010r pobierała zawyżony dodatek motywacyjny, jak również w okresie od września 2007 do września 2010r, również przekraczając swoje uprawnienia przywłaszczyła sobie wpłaty na (...).

W ocenie Sądu zasadność tych zarzutów została potwierdzona wskazanymi wyżej dowodami, w szczególności zaś wynikami kontroli R. w O., opinią biegłej z zakresu rachunkowości, zeznaniami świadków S. K., S. B., K. S. czy W. P..

Na wstępie rozważań w tym zakresie należy zauważyć, o czym będzie jeszcze mowa przy omawianiu zarzutu nieprowadzenia ksiąg rachunkowych, iż w (...) T. istniała wadliwa praktyka naliczania i dokumentowania poszczególnych elementów wynagrodzeń. Jak wynika z opinii biegłej z zakresu rachunkowości w okresie IX.2007 – 31.08.2010r wynagrodzenia zatrudnionych pracowników były naliczane i księgowane w koszty wynagrodzeń, bez konfrontacji wysokości naliczanych składników z dokumentami potwierdzającymi ich wysokość. Podstawą księgowania były zbiorcze listy płac. Źródłem danych do sporządzania zbiorczych list płac były natomiast imienne kartoteki osobowe pracowników. Dane wprowadzane do tych kartotek nie były konfrontowane z aktami osobowymi pracowników, ani nie wynikały z uregulowań wewnętrznych. W aktach osobowych nie zostały udokumentowane warunki pracy zatrudnionych pracowników w formie angażu z dniem powstania nowej jednostki – (...) w T.. Nie było dokumentu, z którego wynikałaby wysokość wynagrodzenia, w tym jego poszczególnych składników (wynagrodzenia zasadniczego, dodatków i innych składników) przyznanych poszczególnym pracownikom. Angaże dla pracowników zostały sporządzone dla nauczycieli od września 2009 r., dla innych pracowników niepedagogicznych w grudniu 2009r. Dla I. S. (1) także w grudniu 2009 r. Nie zostały one podpisane. Część angażu sporządzona została w czerwcu 2010 r. Kartoteki imienne dla każdego pracownika prowadził, przy użyciu programu komputerowego, specjalista ds. płac – S. B. (1). Przy naliczaniu wynagrodzeń posługiwał się on bazą danych o pracownikach przejętych ze Szkoły Podstawowej, bo pracownicy ci przeszli do (...) na tych samych zasadach płacowych. W przypadku pracowników Gimnazjum, bazę o pracownikach S. B. utworzył w programie komputerowym, na podstawie otrzymanych od K. S. (1) odręcznie sporządzanych kartek, z których wynikały: stopień awansu, dodatki do wynagrodzenia, staż pracy i inne dane. Księgowanie wynagrodzeń w kartotekach imiennych pracowników odbywało się bez sporządzania jakiegokolwiek dokumentu księgowego i bez potwierdzenia wysokości wpisywanych kwot w jakimkolwiek obowiązującym dokumencie. W przypadku zmian w wynagrodzeniach S. B. otrzymywał odręcznie sporządzone kartki (pozostawione na jego biurku), z których dane wpisywał do programu komputerowego.

Zgodnie art. 30 ust. 6 Karty Nauczyciela organ prowadzący szkołę będący jednostką samorządu terytorialnego, uwzględniając przewidywaną strukturę zatrudnienia, określa dla nauczycieli poszczególnych stopni awansu zawodowego, w drodze regulaminu m.in. wysokość stawek dodatków, o których mowa w ust. 1 pkt. 2, oraz szczegółowe warunki przyznawania tych dodatków, z zastrzeżeniem art. 33 i 34, szczegółowe warunki obliczania i wypłacania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw, z zastrzeżeniem art. 35 ust. 3, wysokość i warunki wypłacania składników wynagrodzenia, o których mowa w ust. 1 pkt. 4, o ile nie zostały one określone w ustawie lub w odrębnych przepisach. Angaż dla dyrektora wraz z dodatkami : motywacyjnym, funkcyjnym, wysługą lat wynikał z decyzji W., a ponieważ dodatki miały charakter ruchomy, toteż musiały być weryfikowane nie rzadziej, niż raz w roku i nie częściej, niż co trzy miesiące. Informacja o zmianie dodatku funkcyjnego lub motywacyjnego, w formie angażu z ustalonymi na nowo dodatkami dla I. S. (1) zwykle była okazywana S. B. przez samą Dyrektorkę Szkoły, bądź też w postaci pozostawionej na biurku informacji o zmianie. Niewątpliwie I. S. jako dyrektor szkoły nie była uprawniona do przyznawania samej sobie dodatkowych składników wynagrodzenia, bowiem te czynności zastrzeżone zostały do kompetencji W. Gminy T. jako jej pracodawcy. W okresie od stycznia do sierpnia 2010r I. S. pobierała dodatek motywacyjny w wysokości 30%, podczas gdy od marca 2010r decyzją W. dodatek ten został obniżony do 15 %.

Jak wynika z zeznań św. S. B. (1) I. S. zazwyczaj sama informowała go o wysokości dodatku motywacyjnego przekazując mu pismo z decyzją W. i nigdy nie musiał się on upominać o przekazanie takiej informacji. Natomiast z uwagi na to, że oskarżona nie poinformowała S. B. o zmianie przyznanego jej dodatku motywacyjnego, dokonanej decyzją z marca 2010r, ten naliczał ów dodatek w dotychczasowej zawyżonej wysokości, nigdy również oskarżona nie zwróciła uwagi S. B. na to, że nalicza jej wyższy niż należny dodatek motywacyjny. Powyższe działanie naruszało zatem dyspozycję art. 231 § 2 kk stanowiącego, iż karze podlega funkcjonariusz publiczny, który przekracza swoje uprawnienia lub niedopełnia obowiązków, działając na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, a czyni to w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Co istotne powstanie szkody nie jest znamieniem przestępstwa określonego w art. 231 kk. „Działanie na szkodę interesu publicznego lub prywatnego” zachodzi bowiem wtedy, gdy z działania lub zaniechania funkcjonariusza może powstać szkoda w dobru publicznym lub prywatnym. Przekroczenie uprawnień zachodzi wtedy, gdy funkcjonariusz podejmuje czynność nie łączącą się z jego uprawnieniami albo wówczas, gdy wprawdzie czynność ta mieściła się w jego uprawnieniach, ale w danym konkretnym wypadku brak było podstawy faktycznej lub prawnej do jej podejmowania lub dostatecznego usprawiedliwienia dla jej podjęcia. Nie ulega wątpliwości fakt, że I. S. (1) w myśl art. 115 § 14 pkt. 4 kk należy do grona funkcjonariuszy publicznych, co potwierdza również przepis art. 63. Karty Nauczyciela, stanowiący, iż „nauczyciel, podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.7)). Nie jest poddawana w wątpliwość również okoliczność wskazana powyżej, iż jako dyrektor szkoły oskarżona nie mogła sama decydować o tym, jaki dodatek motywacyjny, czy jakikolwiek inny składnik wynagrodzenia będzie jej naliczany, bowiem taka decyzja zastrzeżona była dla jej pracodawcy - W. Gminy. Nie ulega wreszcie wątpliwości, że wypłata zawyżonego nienależnie dodatku motywacyjnego obciążała budżet gminny a tym samym jako świadczenie nienależne powodowała szkodę dla interesu publicznego. Nie ulega wreszcie wątpliwości – w świetle zeznań S. B. fakt, że oskarżona doskonale wiedziała, iż od marca 2010r przysługuje jej jedynie połowa dotychczasowego dodatku motywacyjnego, ale o tym fakcie specjalisty ds. plac nie poinformowała, choć wcześniejsza praktyka opierała się właśnie na udzielaniu takich informacji przez oskarżoną I. S. S. B. i na tym tle nie było żadnych problemów.

Nie sposób przy tym podzielić poglądu I. S. wyrażonego w jej wyjaśnieniach złożonych przed sądem, że S. B. musiał wiedzieć o zmianie jej dodatku, bowiem to on przywoził oskarżonej wszystkie decyzje dotyczące jej zatrudnienia, po czym jeden egzemplarz oskarżona oddawała świadkowi celem naniesienia zmian w systemie komputerowym, dlatego nie była świadoma tego, że świadek tych zmian nie naniósł, tym bardziej, że w tamtym czasie perturbacje w jej życiu osobistym powodowały, iż nie kontrolowała ona tak szczegółowo wysokości swojego wynagrodzenia. Pomijając już fakt, iż św. B. zaprzecza jakoby miał mieć wiedzę na temat zmian w wysokości składnika wynagrodzenia I. S., o czym była już mowa, wskazać należy, iż sam fakt przywołania przez świadka pisma dla I. S. nie świadczy jeszcze o tym, że świadek znał treść tego pisma, co więcej, nie byłoby on nawet uprawniony do tego, aby bez wiedzy oskarżonej – adresatki pisma, zapoznawać się z jego treścią, Podobnie trudno jest dać wiarę oskarżonej, iż przez okres pół roku nie zorientowała się ona, iż pobiera zawyżone wynagrodzenie.

Podobny sposób działania oskarżonej dotyczył czynu opisanego w pkt. 11 części wstępnej wyroku.

W (...) funkcjonowała (...), na rzecz której rodzice wpłacali kwoty pieniężne, będące w dyspozycji tego gremium. Pieniądze te służyć miały pokryciu bieżących wydatków szkoły tj. nagród dla dzieci, wydatków na konkursy itp.

W okresie od 30 maja 2006 roku do 15 stycznia 2010 r., na prośbę I. S. (1), przekazywane były jej zaliczki z wpłat na rzecz (...). Przed przekazaniem zaliczki, I. S. informowała, że potrzebuje pieniędzy na zakupy, albo też, że dokonała już zakupów i trzeba pokryć należności wynikające z rachunków. Łącznie przekazano I. S. (1) z (...) kwotę 11.720 zł. Pieniądze te były wydawane I. S. (1) na bieżąco, w trakcie pełnienia przez nią funkcji dyrektora. (...) wielokrotnie upominała I. S. (1), by rozliczyła się z pobranych kwot oraz posiadanych rachunków, bowiem oskarżona opóźniała się w rozliczeniu mówiąc, iż zrobi to w czasie późniejszym. I. S. (1) po interwencjach (...) w 2010 roku przekazała do rozliczenia rachunki za okres 30.06.2006 – 15.01.2010. Rachunki opiewały na kwotę 11.359,10 zł., brakowało zatem do rozliczenia rachunków na kwotę 360,90 zł. Łącznie w 2010r dokonano wpłat na (...) w kwocie 4680,-zł, zaś z uwagi na fakt, że I. S. nie była w stanie przekazać przedstawicielom (...) żadnych innych rachunków, potwierdzających

wydatkowanie w/w kwot, łączny brak środków pieniężnych, posiadanych przez I. S. (1) a należnych (...), wynosił 5.040,90 zł. S. K. (1), będąca reprezentantem (...) wystosowała do I. S. (1) w dniu 6.09.2010 r. pismo w którym zażądała zwrotu brakującej kwoty na rzecz (...). W kolejnym dniu (...) otrzymała brakującą kwotę od I. S. (1). Sąd nie dał wiary wyjaśnieniom oskarżonej, która twierdziła, iż nikt z (...) nie upominał się o rozliczenie pobranych zaliczek na rzecz (...). Wyjaśnienia pozostają w tej części sprzeczne z zeznaniami S. K. (1), której zeznania są spójne, logiczne i konsekwentne. Ponadto kierując się zasadami logiki i doświadczenia życiowego nie sposób uznać, by przez kilka lat (...) nie podjęła próby rozliczenia pobranych kwot, nie orientując się nawet na co pieniądze te zostały przeznaczone.

Oba wskazane wyżej czyny oprócz kwalifikacji prawnej z art. 231 § 2 kk tj. przekroczenia uprawnień przez I. S. wyczerpywały również kwalifikację prawną z art. 284 § 2 kk, który penalizuje przywłaszczenie powierzony sprawcy rzeczy ruchomej. Przywłaszczenie jest dokonane wówczas, gdy sprawca przedsięwzięcie takie czynności, które wskazują, iż cudzą rzecz włączył on do swego stanu posiadania, potraktował ją jako własną.

Przestępstwo przywłaszczenia różni się od kradzieży brakiem elementu zaboru rzeczy, która znajduje się w posiadaniu sprawcy, przy czym sposób wejścia przez sprawcę w jej posiadanie jest obojętny dla bytu przestępstwa. Przywłaszczenie może więc dotyczyć rzeczy wypożyczonej, oddanej sprawcy w celu wykonania określonych zleceń. Kwalifikowanym typem przywłaszczenia jest sprzeniewierzenie (art. 284 § 2). Polega ono na przywłaszczeniu rzeczy powierzony sprawcy (np. oddanej na przechowanie, w zastaw, użyczony, oddanej w komis). Powierzenie jest w swej istocie przekazaniem rzeczy z zastrzeżeniem jej zwrotu, toteż przywłaszczenie takiej rzeczy zasługuje na surowszą ocenę jako nadużycie zaufania (zob. wyr. SA w Poznaniu z 21 V 1992 r., II Akc 129/92, OSA 1993, nr 5). Przestępstwo przywłaszczenia jest przestępstwem kierunkowym bowiem sprawca musi zmierzać do zatrzymania cudzej rzeczy lub innego mienia (prawa majątkowego) dla siebie lub innej osoby bez żadnego do tego tytułu (por. wyr. SN z 6 I 1978 r., V KR 137/77, OSNPG 1978, nr 6, poz. 64).

Co istotne, oba te czyny, w ocenie Sądu wyczerpują również znamiona ciągu przestępstw opisanego w art. 91 § 1 kk. Przesłankami dla przyjęcia takiej konstrukcji jest bowiem popełnienie przez sprawcę w podobny sposób kilku przestępstw, w krótkich odstępach czasu, zanim zapadł pierwszy, choćby nieprawomocny wyrok w stosunku do któregośkolwiek z nich. Tymczasem oba wskazane wyżej przestępstwa niewątpliwie zakwalifikowane zostały z tych samych artykułów, poszczególne zachowania oskarżonej miały miejsce w krótkich odstępach czasu, bowiem decydującą datą dla ustalenia owych odstępów jest data końcowa poszczególnych zachowań, a więc 31 sierpnia 2010r (w przypadku czynu opisanego w pkt. 1) oraz 06 września 2010r (w przypadku czynu opisanego w pkt. 11). Podstawowym czynnikiem wpływającym na wykładnię znamienia " krótkich odstępów czasu" powinien być bowiem charakter ciągu przestępstw a w szczególności istnieje szczególnej więzi pomiędzy wieloma przestępstwami, która umożliwia potraktowanie ich łącznie jako jednej całości, podlegającej jednej ocenie w kontekście wymiaru kary. W doktrynie prawa karnego przyjmuje się, iż okres pomiędzy poszczególnymi przestępstwami objętymi znamieniem ciągłości nie powinien przekraczać 6 miesięcy (vide: A. K. "Przestępstwo ciągłe..." s. 131). Niewątpliwie mamy również do czynienia z podobnym sposobem działania, bowiem w oby przypadkach oskarżona zatrzymała pieniądze, co do których weszła w posiadanie bez jakiegokolwiek podstawy faktycznej i prawnej, a z których następnie się nie rozliczyła lub rozliczyła się dopiero po usilnych naleganiach przedstawicielki (...) w formie pisemnej, co sugeruje, że gdyby S. K. takiego żądania na piśmie nie wyraziła, to oskarżona nadal wpłat tych nie zwróciłaby uprawnionemu gremium.

Kolejny ciąg przestępstw stanowią czynu zarzucane I. S. w pkt. 2 i 3 aktu oskarżenia, które również wyczerpują tożsamą kwalifikację prawną z art. 231 § 2 kk. Czyny te miały polegać na przyznaniu sobie przez oskarżoną dodatku do wynagrodzenia pt. „dodatek za czynsz” oraz „inne wynagrodzenia” w kwotach odpowiednio 4600,-zł (w miesiącu grudniu 2008) oraz 960,-zł (w miesiącu kwietniu 2008).

Tymczasem wspomniany „dodatek za czynsz” nie został przyznany oskarżonej przez pracodawcę, a ponadto składnik taki nie jest nawet znany Karcie Nauczyciela. Owszem, ustawa ta w art. 54 ust. 4 przewiduje wypłatę nauczycielskiego dodatku mieszkaniowego, którego wysokość uzależniona jest od stanu rodzinnego nauczyciela. Wysokość dodatku może być także zróżnicowana w zależności od miejscowości, w której nauczyciel jest zatrudniony. Dodatek ten ma więc charakter dodatku socjalnego. Na mocy uchwały Rady Gminy z dnia 21 kwietnia 2009r Nr XXII/158/09 „dodatek

mieszkaniowy” jest wypłacany co miesiąc, jego wysokość jest uzależniona od liczby członków rodziny i wynosi 49,-zł za osobę. Świadczenie to wypłacane jest z funduszu socjalnego. I. S. prowadząca jednoosobowe gospodarstwo domowe mogłaby liczyć wyłącznie na jeden taki dodatek, natomiast kwota 4600,-zł opisana w pkt. 2 części wstępnej wyroku wspomnianą sumę wielokrotnie przewyższa, zatem nawet gdyby uznać ów dodatek za „dodatek mieszkaniowy”, to i tak zostałby on naliczony w zdecydowanie zawyżonej kwocie. Karta Nauczyciela w art. 54 ust. 5 przewiduje również wypłatę tzw. „dodatku wiejskiego”, który wynosi 10% wynagrodzenia zasadniczego, zatem w kwocie zdecydowanie niższej niż naliczona I. S.. Podkreślić także należy, że poza oskarżoną, inni nauczyciele nie otrzymywali dodatku o nazwie „dodatek za czynsz”. Zauważyć jednak trzeba, iż wynagrodzenie to, mimo przyznania, nie zostało fizycznie wypłacone I. S. (1).

Pozycja „inne wynagrodzenia” również nie występuje jako składnik wynagrodzenia w przepisach ogólnie obowiązujących – Kartce Nauczyciela. W toku kontroli prowadzonej przez przedstawicieli Gminy T. za 2009 r., wg. protokołu z dnia 28.10.2009 r., przy zbiorczej pozycji „inne wynagrodzenia” dopisano: „zastępstwa doraźne”. Gmina nie kwestionowała tej pozycji w protokole pokontrolnym. W. Gminy nie wyjaśniał z księgowością szkoły, ani z I. S. (1), jakie wynagrodzenia mieszczą się pod pozycją „inne wynagrodzenia”, co nie oznacza jednak, że oskarżona miała uprawnienie do przyznawania sobie dodatku nieznanego ustawie.

Ten sam składnik wynagrodzenia oskarżona przyznała sobie również w lipcu, sierpniu i grudniu 2009r, przy czym jak zeznał S. B. (1), polecenie dotyczące naliczenia dodatku do wynagrodzenia dla I. S. (1), pod nazwą „inne wynagrodzenia” otrzymał od L. R. (1), jednak nie wiedział co konkretnie kryje się pod tą nazwą. Z tego tytułu wypłacono I. S. kwoty: 960,-zł (IV.2008r), 5.000,-zł (VII.2009r), 4.751,47 zł (VIII.2009r) i 5.200,- zł (XII.2009r). L. R. odpowiadając na pytanie S. B., stwierdziła, że jest to premia dla D., jednak księgowa nie chce, aby dodatek ten figurował pod nazwą „premia”. Dotyczyło to również wypłaty „nadgodzin doraźnych” w grudniu 2007r, „nadgodzin” w miesiącu grudniu 2008r, „premii dodatkowej” w grudniu 2008r oraz „nagrody” we wrześniu 2008r. Powyższe, dodatkowe wynagrodzenie wypłacone zostało za czas przepracowany poza godzinami pracy, również w weekendy, w szczególności w związku z nadzorowaniem prowadzonych w szkole inwestycji budowlanych.

Zgodnie z art. 30 Karty Nauczyciela, wynagrodzenie nauczycieli, z zastrzeżeniem art. 32, składa się z:

- 1) wynagrodzenia zasadniczego;
- 2) dodatków: za wysługę lat, motywacyjnego, funkcyjnego oraz za warunki pracy;
- 3) wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw;
- 4) nagród i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy, z wyłączeniem świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i dodatków socjalnych określonych w art. 54.

Art. 35 KN precyzuje natomiast w pkt. 2a, co należy rozumieć przez „godzinę doraźnego zastępstwa” – jest to przydzielona nauczycielowi godzina zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych powyżej tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych, której realizacja następuje w zastępstwie nieobecnego nauczyciela. Zarówno nadgodziny, jak i nadgodziny doraźne pracowników pedagogicznych powinny być dokumentowane kartami pracy nauczycieli albo informacjami wynikającymi z takich kart. W grudniu 2008r I. S. (1) wypłaciła sobie kwotę 1000,-zł z tytułu „nadgodzin”, przy czym w dziennikach lekcyjnych brak jest zapisów potwierdzających pracę I. S. w godzinach nadliczbowych, również pracujący w (...) nauczyciele w tym, B. K. nie widziały nigdy, by I. S. prowadziła jakieś zajęcia. Ponadto kwota tego dodatku przewyższała możliwą do wypracowania w danym miesiącu ilość nadgodzin. Nadgodziny i nadgodziny doraźne pracowników pedagogicznych były dokumentowane. Ich naliczanie i wprowadzanie do kartoteki odbywało się na podstawie kart godzin ponadwymiarowych, które każdy nauczyciel sporządzał we własnym zakresie, a dane sprawdzała dyrekcja. Godziny te były wpisywane do dzienników zajęć lekcyjnych, pozalekcyjnych i zajęć rewalidacyjnych jak i zeszytu zastępstw. Po wprowadzeniu danych o ilości tych godzin do programu komputerowego, karty były zwracane zastępcom dyrektora i tam były przechowywane. Dla nauczycieli nie były prowadzone karty czasu

pracy. Potwierdzeniem obecności nauczycieli w pracy i realizacji godzin były dzienniki lekcyjne. Dzienniki lekcyjne nie stanowią dokumentu księgowego, a jedynie dane z nich wynikające mogły służyć sporządzeniu takiego dokumentu.

W grudniu 2008 r. przyznane zostały dyrektorowi (...) dodatkowe wynagrodzenie w kwocie 8.000 zł. zatytułowane: „nadgodziny doraźne”. W listopadzie 2009 r. przyznane zostało jej wynagrodzenie w wysokości 1.000 zł. tytułem: „nadgodzin”. Tymczasem czas pracy nauczyciela – dyrektora szkoły jest określony wymiarem zadań do wykonania i nie powinien przekraczać co do zasady 40 godzin tygodniowo. D. oraz wicedyrektorowi szkoły z uwagi na pełnione funkcje obniża się tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć określonych w zależności od wielkości i typu szkoły oraz warunków pracy lub w ogóle zwalnia się ich od obowiązku realizacji tych zajęć (art. 42 ust. 6 K.N.). I. S. (1) praktycznie pracowała w wymiarze przekraczającym ustalone dla dyrektora pensum, w związku z prowadzonymi w szkole inwestycjami, niemniej jednak za podstawie przepisu art. 42 ust. 5 K.N., przyjąć należy, że praca wykonywana przez dyrektora szkoły w wymiarze ustalonym przez organ prowadzący szkołę uznawana jest w zakresie uprawnień pracowniczych za pracę wykonywaną w pełnym wymiarze zajęć. W związku z tym dyrektor szkoły, mimo iż korzysta z obniżonego pensum, jest uznawany za zatrudnionego w pełnym wymiarze zajęć. Dlatego też w treści art. 42a ust. 3 K.N., *expressis verbis* została wyrażona zasada, że dyrektor i wicedyrektor szkoły - choć korzystają z obniżonego wymiaru pensum – na zasadzie wyjątku od reguły mogą realizować godziny ponadwymiarowe (co również nie może być traktowane jako praca w godzinach nadliczbowych w rozumieniu Kodeksu pracy). O ile przypadku innych nauczycieli nadgodziny były dokumentowane, choć w sposób niezgodny z ustawą o rachunkowości, o tyle w przypadku I. S. – nie prowadzącej przecież zajęć stricte dydaktycznych, godziny przepracowane na rzecz szkoły ponad ustalone pensum, w żaden sposób dokumentowane nie były. Ani dla nauczycieli, ani dla dyrektora szkoły nie były prowadzone karty czasu pracy, a jedynym potwierdzeniem obecności nauczycieli w pracy i realizacji godzin były dzienniki lekcyjne. Dzienniki lekcyjne nie stanowią natomiast dokumentu księgowego, a jedynie dane z nich wynikające mogły służyć sporządzeniu takiego dokumentu. Co więcej, tak jak w stosunku do nauczycieli zatrudnionych w (...) przełożoną była dyrektor szkoły, tak za bezpośredniego pracodawcę dyrektora należy rozumieć organ nadzorujący szkołę, a zatem praca w ewentualnych nadgodzinach, tym bardziej gdy wiąże się z nią dodatkowe wynagrodzenie, winna być zaakceptowana przez wójta, zaś w tym wypadku brak jest dowodu na to, że taką akceptację oskarżona uzyskała.

Brak dokumentu księgowego w tej pozycji, brak dookreślenia czasokresu występowania godzin nadliczbowych i wyliczenia ich wartości, narusza również art. 20 ust. 2 i art. 23 ustawy o rachunkowości.

W ocenie Sądu, brak jest również podstaw do przyznania sobie przez oskarżoną I. S. prawa do premii. Niewątpliwie w grudniu 2008r, kiedy to oskarżona doliczyła sobie do pensji kwotę 1700,-zł właśnie tytułem premii dodatkowej. Tymczasem premie nie mogły być stałym składnikiem wynagrodzenia, bowiem w okresie od 01.09.2007r do IX.2009r wynagrodzenie takie nie wynikało z żadnych dokumentów. Ten składnik wynagrodzenia został przyznany pracownikom w zlikwidowanych jednostkach i nie obowiązywał w nowej placówce. Wysokość przyznanych nagród i premii dla D. powinna wynikać z dokumentu zawierającego niezbędne dane, kwalifikujące taki dokument do ujęcia w księgach rachunkowych, a zatem podpis osoby przyznającej premię, czy też ją zatwierdzającej według kompetencji. Przyznawanie premii powinien regulować zapis regulaminu wewnętrznego, a kwoty przyznane powinny być udokumentowane dowodami zawierającymi minimalne dane, o których mowa w art. 21 ustawy o rachunkowości. Premia uznaniowa, gdy nie wynika z angażu pracownika, jest należna tylko wtedy, gdy została przyznana przez pracodawcę. W. Gminy T. nie przyznał I. S. (1) powyższej premii, zatem bezdokumentacyjne wpisanie w kartotekach wynagrodzeń kwoty premii było niezasadne i bezpodstawnie obciążało koszty wynagrodzeń oraz naliczone od tej kwoty składki na ZUS. W tym zakresie również biegła T. S. wskazała zapisy w księgach analitycznych jako nierzetelne.

Nie zasługują na wiarę wyjaśnienia w części, w jakiej oskarżone I. S. oraz L. R. podawały, iż w (...) był sporządzony regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Wszystkie okoliczności sprawy, w tym przede wszystkim skompletowana dokumentacja oraz opinia biegłego z zakresu rachunkowości, wskazują na to, że regulamin taki nie był sporządzony. W materiałach zebranych w sprawie, istnienia takiego dokumentu nie stwierdzono. Ponadto świadkowie zeznający w sprawie nie potwierdzili, by przedmiotowy regulamin istniał, żaden ze świadków - w tym v-ce dyrektorki (...) nie widział takiego regulaminu na oczy. Świadcowie również zeznali, że nie wiedzą nic o rzekomo działającej komisji socjalnej. Brak było jakichkolwiek regulacji wskazujących na warunki otrzymania zapomóg, czy też pożyczek

mieszkaniowych. Pracownicy składali stosowne wnioski w sekretariacie szkoły, wskazując kwotę, jaką chcieliby otrzymać, natomiast nie był znany dalszy tryb obiegu dokumentu i załatwienia wniosku. Brak było w dokumentacji szkoły protokołów posiedzeń komisji socjalnej. Wśród pracowników funkcjonowało przekonanie, że na uzyskanie pożyczki mieszkaniowej czeka się w kolejce i można ją otrzymać po spłaceniu wcześniej pobranej pożyczki na ten cel. Jedynie I. S. (1), M. G. (1) lub J. P. (1) otrzymywały pożyczki poza kolejnością, bez potrzeby spłacenia wcześniejszego wsparcia finansowego. Podobnie jeśli chodzi o bony towarowe, finansowane przez ZFŚS - z okazji świąt mieli je otrzymywać pracownicy odwrotnie proporcjonalnie do stopnia zamożności konkretnego pracownika, natomiast w rzeczywistości największe gratyfikacje z tego tytułu otrzymywała I. S. (1) i grono jej najbliższych współpracowników.

Po objęciu funkcji D. (...) przez B. K. (1) okazało się, że w kierowanej przez nią placówce nie funkcjonują żadne przepisy, poza Statutem i regulaminem wynagradzania pracowników niepedagogicznych, a wszystkie inne regulacje należy opracować na nowo. W związku z powyższym, za kadencji B. K., jako D. (...), utworzono na nowo: regulamin pracy, regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, regulaminy dotyczące księgowości, regulamin przyznawania nagrody D., regulamin przyznawania dodatków motywacyjnych, regulamin Samorządu Uczniowskiego, regulamin Rady (...), regulamin kontroli zarządczej dotyczący nauczycieli i księgowości.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 04.03.1994r o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych, pracodawcy prowadzący działalność w formie jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych tworzą Fundusz, bez względu na liczbę zatrudnianych pracowników. Art. 8 ust. 2 cytowanej ustawy wskazuje natomiast jednoznacznie na to, że usługi i świadczenia finansowane z Funduszu oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej **określa pracodawca w regulaminie**, co wskazuje na to, że opracowanie takiego regulaminu nie jest fakultatywne lecz obligatoryjne, bowiem to właśnie ten dokument ma stanowić źródło prawa w zakresie rozdziału środków socjalnych i zasad ich przyznawania.

Odnosząc się do zarzutów stawianych obu oskarżonym z art. 276 kk podnieść wypada, że przedmiotem ochrony tego przepisu jest swoboda dysponowania dokumentami przez ich właściciela, a działanie sprawcy wyrażać się ma poprzez zniszczenie, uszkodzenie, ukrycie lub usunięcie dokumentu, którym sprawca nie może wyłącznie dysponować. (...) dokumentu w myśl cytowanego przepisu to czasowe uniemożliwienie właścicielowi korzystania z niego przez sprawcę. Sąd Najwyższy w wyr. z 9 VIII 2000 r. (V KKN 208/00, OSNKW 2000, nr 9-10, poz. 84) uznał, że zaprzeczenie posiadania cudzego dokumentu i przetrzymywanie oraz niewydanie go, mimo żądania osoby uprawnionej, stanowi ukrywanie dokumentu. Nie zasługują również na wiarę wyjaśnienia I. S. (1) w części opisującej powód nieprzekazania posiadanej dokumentacji (...) w trakcie opuszczania stanowiska pracy. Oskarżona podała, że nieświadomie spakowała i zabrała wszystkie dokumenty znajdujące się na jej biurku, nie wiedząc, że dokumenty te powinna zdać. Kierując się zasadami logiki i doświadczenia życiowego nie sposób uznać tego za prawdę. Ilość dokumentów opisanych z X punkcie aktu oskarżenia była bardzo duża. Oskarżona z pewnością zdawała sobie sprawę jakiego rodzaju dokumenty zabiera ze sobą. Z uwagi na długość pełnienia swojej funkcji, posiadane doświadczenie w tym zakresie z pewnością wiedziała, że dokumenty te należy przedłożyć swojemu następcy, bądź organowi prowadzącemu tj. W. Gminy T.. Powyższe było tym bardziej zasadne wobec jej wiedzy na temat wszczęcia kontroli Regionalnej Izby Obrachunkowej, a długi okres czasu w jakim posiadała przedmiotowe materiały świadczy o tym, że umyślnie czyniła to w celu ich ukrycia.

L. R. (1) wyjaśniła natomiast, iż podjęła starania do dokonania zwrotu posiadanej dokumentacji księgowej. W ocenie Sądu wyjaśnienia te stanowiły jedynie nieudolnie podjętą linię obrony oskarżonej. Twierdzenia oskarżonej nie znajdują potwierdzenia w pozostałym zgromadzonym materiale dowodowym, w tym w zeznaniach świadków: W. P. (1) i B. K. (1). Ponadto kierując się zasadami logiki i doświadczenia życiowego należy uznać, że oskarżona umyślnie przetrzymywała dokumenty w celu ukrycia ich w toku prowadzonego postępowania. Świadczy o tym choćby odstęp czasowy pomiędzy zakończeniem pracy w (...) (lipiec 2010 r.) a dokonanym przeszukaniem w toku którego odnaleziono przedmiotowe dokumenty (czerwiec 2011 r.). Przez tak długi okres czasu oskarżona miała możliwość zdania posiadanej dokumentacji, miała nadto świadomość, że należy tego dokonać, szczególnie wobec wiedzy o prowadzonej kontroli Regionalnej Izby Obrachunkowej. Oskarżona twierdzi, iż próbowała zdać posiadaną dokumentację zarówno w gminie jak i szkole, jednak w żadnym z tych miejsc nikt nie chciał od niej odebrać dokumentacji. Powyższemu zaprzecza zarówno wójt gminy jak i ówczesna dyrektor szkoły: B. K. (1), przy

czym część dokumentów jak twierdzi L. R. zdołała jednak zwrócić w obecności pani G., pani S. i pani S., które w obecności oskarżonej przeglądały segregator z dokumentami, porównując go z protokołem zdawczo – odbiorczym, który samodzielnie sporządziła oskarżona.

Odnosząc się do zarzutów wspólnych dla obu oskarżonych, w postaci nieprowadzenia ksiąg rachunkowych oraz doprowadzenia do nieprowadzenia ksiąg rachunkowych na wstępie należy zważyć, że zarzut ten wymagał korekty. W świetle opinii biegłej z zakresu rachunkowości, którą to opinię uznał Sąd za jasną, pełną i logiczną, księgi w rzeczywistości były prowadzone w systemie informatycznym, natomiast inną kwestią jest to, że część z nich w latach 2007-2010 była prowadzona nierzetelnie, a część w sposób sprzeczny z przepisami ustawy o rachunkowości.

Zgodnie z art. 10 ustawy o rachunkowości jednostka powinna powiadać dokumentację opisującą w języku polskim przyjęte przez nią zasady (politykę) rachunkowości, a w szczególności dotyczące:

- 1) określenia roku obrotowego i wchodzących w jego skład okresów sprawozdawczych;
- 2) metod wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego;
- 3) sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, w tym co najmniej:
 - a) zakładowego planu kont, ustalającego wykaz kont księgi głównej, przyjęte zasady klasyfikacji zdarzeń, zasady prowadzenia kont ksiąg pomocniczych oraz ich powiązania z kontami księgi głównej,
 - b) wykazu ksiąg rachunkowych, a przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera - wykazu zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe na informatycznych nośnikach danych z określeniem ich struktury, wzajemnych powiązań oraz ich funkcji w organizacji całości ksiąg rachunkowych i w procesach przetwarzania danych,
 - c) opisu systemu przetwarzania danych, a przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera - opisu systemu informatycznego, zawierającego wykaz programów, procedur lub funkcji, w zależności od struktury oprogramowania, wraz z opisem algorytmów i parametrów oraz programowych zasad ochrony danych, w tym w szczególności metod zabezpieczenia dostępu do danych i systemu ich przetwarzania, a ponadto określenie wersji oprogramowania i daty rozpoczęcia jego eksploatacji;
- 4) systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów, w tym dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych i innych dokumentów stanowiących podstawę dokonanych w nich zapisów.

Kierownik jednostki ustala w formie pisemnej i aktualizuje dokumentację, o której mowa w ustawie.

Tymczasem (...) w T. takiej polityki nie miał ustalonej, za co odpowiadał kierownik jednostki.

Brak było regulaminu wynagradzania pracowników pedagogicznych oraz niepedagogicznych w latach 2007-2008. W formie elektronicznej prowadzone były księgi rachunkowe za lata 2007 – 31.08.2010r za wyjątkiem kartotek analitycznych środków trwałych, które prowadzono wyłącznie ręcznie. W trakcie roku obrotowego nie sporządzano kopii zapasowych dokumentów, jak również po zamknięciu roku obrotowego 2007,2008 i 2009 nie sporządzono kopii zapasowych zaksięgowanych plików, nie przeniesiono ich również na trwałe nośniki pamięci, co powodowało niemożności dostępu do ksiąg w razie awarii komputera. W myśl art. 13 ust. 2 i 3 ustawy o rachunkowości, przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera za równoważne z nimi uważa się odpowiednio zasoby informacyjne rachunkowości, zorganizowane w formie oddzielnych komputerowych zbiorów danych, bazy danych lub wyodrębnionych jej części, bez względu na miejsce ich powstania i przechowywania. Warunkiem utrzymywania zasobów informacyjnych systemu rachunkowości w formie określonej w ust. 2 jest posiadanie przez jednostkę oprogramowania umożliwiającego uzyskiwanie czytelnych informacji w odniesieniu do zapisów dokonanych w księgach rachunkowych, poprzez ich wydrukowanie lub przeniesienie na informatyczny nośnik danych. Księgowanie wynagrodzeń w kartotekach imiennych pracowników odbywało się bezdokumentacyjnie, bez sporządzania jakiegokolwiek dokumentu księgowego i bez potwierdzenia wpisywanych kwot w jakimkolwiek

obowiązującym dokumencie, co jest sprzeczne z ustawą o rachunkowości. Dokumenty źródłowe nie były sporządzane także w przypadku dokonania zmian w poprzednio przyznanych wynagrodzeniach. Księgowanie wynagrodzeń za nadgodziny i nadgodziny doraźne pracowników pedagogicznych powinny być dokumentowane kartami pracy nauczycieli albo informacjami wynikającymi z takich kart, podczas gdy opierały się one jedynie o dane z dzienników lekcyjnych, same zaś dzienniki lekcyjne nie stanowią dokumentu księgowego, a jedynie dane z nich wynikające mogły służyć sporządzeniu takiego dokumentu.

W okresie IX.2007-31.08.2010r, listy płac prowadzone były wyłącznie w systemie komputerowym, zabezpieczonym hasłem, do którego dostęp miał tylko specjalista ds. płac. Zapisy takie wymagają udokumentowania dowodem księgowym, z którego jednoznacznie wynikałoby, że dane zapisane w pamięci komputera zostały sprawdzone i zatwierdzone do księgowania w analogiczny sposób, jak w przypadku dokumentów papierowych. Listy płac w (...) nie były sprawdzane pod względem merytorycznym, ani pod względem formalnym. Kwota wyliczonej wypłaty na listach płac nie była zatwierdzana do wypłaty i do ujęcia w księgach rachunkowych. Faktycznie naliczanie i wypłaty wynagrodzeń odbywało się bez żadnej kontroli merytorycznej i formalnej, nie funkcjonowała także kontrola stanowiskowa. Tak sporządzone listy płac nie stanowiły prawidłowego dokumentu księgowego.

W przypadku zmiennych składników wynagrodzeń rzeczywisty charakter tych składników nie został zachowany, w związku z czym są one nierzetelne.

W przypadku wynagrodzeń wypłacanych pod koniec roku („tzw. karpiówka”), mają one swoje odzwierciedlenie w stanie faktycznym, jako premie świąteczne, natomiast ich kwalifikowanie jako „nadgodzin”, „nadgodzin doraźnych” „innych wynagrodzeń”, powoduje, że w tej części listy płac i sporządzone na ich podstawie zbiorówki, księgowane w koszty wynagrodzeń, są nierzetelne

Brak dokumentu księgowego odnoszącego się do pracy I. S. w nadgodzinach lub nadgodzinach doraźnych, brak dookreślenia czasokresu występowania godzin nadliczbowych i wyliczenia ich wartości, narusza art. 20 ust. 2 i art. 23 ustawy o rachunkowości.

Również naliczenie I. S. ekwiwalentu za niewykorzystany urlop w 2007 i 2008r odbyło się bezdokumentacyjnie, a to wobec braku formalnego udokumentowania nieprzebywania I. S. na urlopie w czasie wakacji 2007 i 2008r, czy też występowania przez nią do W. z wnioskiem o urlop lub urlop uzupełniający

Księgi rachunkowe za okres 01.09.2007r do 31 grudnia 2009r były prowadzone, aczkolwiek bez zachowania określonej, stałej i konsekwentnej polityki ich prowadzenia. Były prowadzone głównie dla celów sporządzenia sprawozdawczości budżetowej i kontroli realizacji planu budżetowego wydatków. Przy prowadzeniu ksiąg nie zachowano żadnych zasad wynikających z ustawy o rachunkowości. Księgi były prowadzone w sposób nieuporządkowany, chaotyczny, niesprawdzalny, bez możliwości identyfikacji zapisanych w księgach kwot i zdarzeń z dokumentem źródłowym, sprawdzenia kompletności zapisów. Dotyczy to przede wszystkim księgowania kosztów wynagrodzeń.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o rachunkowości, księgi rachunkowe powinny być prowadzone rzetelnie, bezbłędnie, sprawdzalnie i bieżąco.

Księgi rachunkowe uznaje się za rzetelne, jeżeli dokonane w nich zapisy odzwierciedlają stan rzeczywisty. Za prowadzone bezbłędnie uznaje się wówczas, jeżeli wprowadzono do nich kompletnie i poprawnie wszystkie zakwalifikowane do zaksięgowania w danym miesiącu dowody księgowe, zapewniono ciągłość zapisów oraz bezbłędność działania stosowanych procedur obliczeniowych, natomiast księgi sprawdzalne, to te umożliwiające stwierdzenie poprawności dokonanych w nich zapisów, stanów (sald) oraz działania stosowanych procedur obliczeniowych, a w szczególności:

1) udokumentowanie zapisów pozwala na identyfikację dowodów i sposobu ich zapisania w księgach rachunkowych na wszystkich etapach przetwarzania danych;

2) zapisy uporządkowane są chronologicznie i systematycznie według kryteriów klasyfikacyjnych umożliwiających sporządzenie obowiązujących jednostkę sprawozdań finansowych i innych, sprawozdań, w tym deklaracji podatkowych oraz dokonanie rozliczeń finansowych;

3) w przypadku prowadzenia ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera zapewniona jest kontrola kompletności zbiorów systemu rachunkowości oraz parametrów przetwarzania danych;

4) zapewniony jest dostęp do zbiorów danych pozwalających, bez względu na stosowaną technikę, na uzyskanie w dowolnym czasie i za dowolnie wybrany okres sprawozdawczy jasnych i zrozumiałych informacji o treści zapisów dokonanych w księgach rachunkowych.

Analiza zapisów księgowych w konfrontacji z dokumentami księgowymi za 2007r wykazuje następujące nieprawidłowości:

- nie dokonano zamknięcia ksiąg rachunkowych na dzień 31.08.2007r i ich otwarcia na dzień 01.09.2007r mimo, że nastąpiło połączenie dwóch jednostek organizacyjnych tj. szkoły podstawowej i gimnazjum, zapisy w księgach kontynuowano w kartotekach księgowych narastająco od początku roku, co stanowi naruszenie art. 12 ust. 1 pkt. 1 ustawy o rachunkowości;

- rozliczenia wynagrodzeń nie dokonywano za pośrednictwem konta księgowego rozrachunków w tytule wynagrodzeń (konto 231), nie przedstawiono w księgach faktu kontroli, ani sposobu kontroli zgodności wynagrodzeń naliczonych w imiennych kartotekach wynagrodzeń, sporządzanych listach płac i wypłacanych w różnych terminach wynagrodzeń;

- nie księgowano w księgach kosztów wg. ich rodzajów, nie prowadzono kont syntetycznych ani analitycznych kosztów rodzajowych i nie przedstawiono w jaki sposób zostaną ustalone na 31.12.2007r koszty wynagrodzeń oraz koszty ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń na rzecz pracowników w rachunku zysków i strat;

- listy płac sporządzane w formie wydruku komputerowego nie zawierają niezbędnych cech pozwalających na uznanie ich za dowód księgowy

W 2008r księgi rachunkowe były prowadzone, aczkolwiek niezgodnie z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o rachunkowości. Nie przedstawiają faktycznej treści ekonomicznej operacji związanych z naliczeniem, rozliczeniem i wypłatami wynagrodzeń. Ewidencjonowano je w sposób błędny, niejasny, niesprawdzalny, a po części nierzetelny, przez co nie przedstawiają w sposób jasny i rzetelny sytuacji finansowej jednostki.

W roku 2009r prowadzone księgi rachunkowe nie przedstawiały w sposób jasny i rzetelny sytuacji finansowej jednostki tj. operacji związanych z naliczeniem, rozliczeniem i wypłatą wynagrodzeń. Wynagrodzenia ewidencjonowano w sposób błędny, niejasny, niesprawdzalny.

W 2009r, podobnie jak w latach 2007-2008 nie prowadzono konta rozrachunków z urzędem skarbowym i ZUS, stąd nie przedstawiono stanu zobowiązań publicznoprawnych i terminów ich uregulowania, co powodowało błędne i niesprawdzalne prowadzenie ksiąg rachunkowych oraz w części dotyczącej księgowania zapłaty zobowiązań jako wypłaty wynagrodzeń – nierzetelne ich prowadzenie.

W całym 2009r księgi są nierzetelne w części dotyczącej ewidencjonowania jako wypłaty wynagrodzeń dla pracowników, zapłaty zobowiązań z kwot potrąconych z wynagrodzeń tj. składek dla (...), składek ubezpieczenia pracowników w (...), spłaty rat pożyczek z (...), kwot zajęcia egzekucyjnego wynagrodzeń przekazywanych komornikowi. Treść zapisów tych operacji jest niezgodna ze stanem faktycznym zarówno co do rodzaju księgowanej operacji jak i kwot.

Za okres od stycznia do 31 sierpnia 2010r brak jest wydruków prowadzonej przez L. R. (1) ewidencji księgowej. Dokumenty księgowe nie wskazują, aby w sposób zgodny z ustawą o rachunkowości były ewidencjonowane wszystkie operacje.

W okresie IX.2007 – XII.2009r księgi rachunkowe prowadzone były błędnie i niesprawdzalnie, a w części dotyczącej ewidencjonowania operacji związanych z wynagrodzeniami – nierzetelnie, z naruszeniem art. 24 ust. 2-4 ustawy o rachunkowości.

W okresie I-VII.2010r brak jest ksiąg rachunkowych, przy czym sposób opracowania i dekretacji dokumentów księgowych wskazuje, że księgi rachunkowe za ten okres mogły być prowadzone błędnie i niesprawdzalnie, a naruszeniem art. 24 ust. 3 i 4 ustawy o rachunkowości, ale nie jest możliwe ustalenie czy były one prowadzone rzetelnie.

Za okres IX.2007 – XII.2009r wystąpiły przypadki kwalifikacji wydatków budżetowych niezgodnie z obowiązującymi w tym zakresie aktami wykonawczymi, ale generalnie ewidencja księgowa wydatków budżetowych nie wykazuje zasadniczych błędów w znacznym zakresie.

Za VIII.2010r księgi rachunkowe były prowadzone poprawnie.

Zgodnie z art. 77 ustawy o rachunkowo, kto wbrew przepisom ustawy dopuszcza do:

1) nieprowadzenia ksiąg rachunkowych, prowadzenia ich wbrew przepisom ustawy lub podawania w tych księgach nierzetelnych danych,

podlega grzywnie lub karze pozbawienia wolności do lat 2, albo obu tym karom łącznie.

Jak zatem z powyższego wynika dyspozycją tego przepisu objęte są zachowania polegające bądź to na nie prowadzeniu ksiąg rachunkowych, bądź to ich prowadzenie ale w sposób nierzetelny lub niezgodny z przepisami ustawy. Jedynie za okres styczeń – lipiec 2010r brak jest ksiąg rachunkowych. Powyżej wskazane przykłady, wynikające z treści opinii biegłej wskazują zatem jednoznacznie na to, iż księgi w czasie wskazanym w zarzucie 12 (dot. I. S.) oraz w zarzucie 15 odnośnie L. R. co prawda były prowadzone (za wyjątkiem okresu styczeń – lipiec 2010) , ale w sposób albo nierzetelny albo sprzeczny z przepisami ustawy o rachunkowości.

Kolejną kwestią wymagającą rozstrzygnięcia w zakresie tych zarzutów stawianych oskarżonym jest to, czy oskarżone są w ogóle zdolne do poniesienia odpowiedzialności z art. 77 ustawy o rachunkowości.

Zgodnie z art. 4 ustawy o rachunkowości Kierownik jednostki ponosi odpowiedzialność za wykonywanie obowiązków w zakresie rachunkowości określonych ustawą, w tym z tytułu nadzoru, również w przypadku, gdy określone obowiązki w zakresie rachunkowości - z wyłączeniem odpowiedzialności za przeprowadzenie inwentaryzacji w formie spisu z natury - zostaną powierzone innej osobie za jej zgodą. Przyjęcie odpowiedzialności przez inną osobę powinno być stwierdzone w formie pisemnej. (art. 4 ust. 5 ustawy o rachunkowości). Pod pojęciem „kierownika jednostki” rozumie się członka zarządu lub innego organu zarządzającego lub organ wieloosobowy (zarząd), który - zgodnie z obowiązującymi jednostkę przepisami prawa, statutem, umową lub na mocy prawa własności - uprawniony jest do zarządzania jednostką, z wyłączeniem pełnomocników ustanowionych przez jednostkę. Kierownik jednostki może powierzyć wykonywanie czynności z zakresu prowadzenia rachunkowości innej osobie. Należy jednak podkreślić, że powierzenie czynności innej osobie nie zwalnia kierownika z odpowiedzialności za prowadzenie rachunkowości, sporządzanie sprawozdań finansowych i ich ogłaszanie. Powierzenie obowiązków innej osobie powoduje solidarną odpowiedzialność kierownika jednostki oraz tej osoby, na przykład głównego księgowego. Ponoszenie odpowiedzialności za realizację zadań z zakresu rachunkowości nie jest tożsame z fizycznym prowadzeniem ksiąg rachunkowych oraz wykonywaniem innych czynności z zakresu rachunkowości przez kierownika jednostki. Odpowiedzialność ta może mieć dwa wymiary:

– odpowiedzialność z tytułu nadzoru, w sytuacji kiedy prowadzenie ksiąg rachunkowych zostało powierzone innej osobie lub innemu podmiotowi,

– odpowiedzialność za prowadzenie rachunkowości, kiedy jest ono realizowane przez samego kierownika jednostki.

Jedynym aspektem rachunkowości w zakresie, którego kierownik jednostki może scedować odpowiedzialność na inną osobę, jest inwentaryzacja w formie spisu z natury, pod warunkiem że odpowiedzialność ta zostanie przyjęta przez tę osobę i potwierdzona w formie pisemnej.

Nie może być więc kwestionowana odpowiedzialność oskarżonej I. S. za nadzór nad prowadzeniem ksiąg rachunkowych, w sytuacji, kiedy to oskarżona osobiście co prawda tych ksiąg nie prowadziła, a obowiązek ten scedowała na inną osobę, którą w realiach niniejszej sprawy była L. R. (1), faktycznie wykonująca funkcję głównej księgowej. Głównym księgowym jest osoba kierująca w jednostce wszelkimi pracami wchodzącymi w zakres rachunkowości, wykonywanymi przed podległych jej księgowych.

Zakres obowiązków głównego księgowego, zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 27.08.2009r o finansach publicznych obejmuje przede wszystkim:

1) prowadzenie rachunkowości jednostki, którą można rozpatrywać w ujęciu:

- merytorycznym, dotyczącym prawidłowości prowadzenia ksiąg rachunkowych, dokumentacji księgowej, płacowej, podatkowej,

- organizacyjnym, który dotyczy sprawnego funkcjonowania działu rachunkowości,

- nadzoru, obejmującą pracę działu rachunkowości;

2) wykonywanie dyspozycji środkami pieniężnymi oraz czuwanie na efektywności tych procesów;

3) wykonywanie wstępnej kontroli merytorycznej oraz formalno-rachunkowej dotyczącej procesów występujących w jednostce oraz odzwierciedlanych w zapisach księgowych.

Istnieje wprawdzie wątpliwość, czy L. R. (1) można uznać za główną księgową (...) w T. w związku z brakiem formalnego powierzenia jej tej funkcji wraz z zakresem czynności na piśmie, niemniej jednak dowody przeprowadzone w sprawie – głównie zeznania świadków wskazują na to, że ta oskarżona per facta concludentia przyjęła na siebie funkcje głównej księgowej, zaś zakres działania w ramach tej funkcji był jej znany bowiem wcześniej pełniła taką samą funkcję w ramach szkoły podstawowej w T.. Z relacji świadków, w tym S. B. czy K. S. wynikało, że L. R., zachowując wynagrodzenie głównej księgowej wydawała w zakresie księgowości wiążące polecenia, posługiwała się pieczęcią głównej księgowej, w jej kompetencjach leżały czynności należące do sfery działania głównej księgowej, zaś K. S. była od tych czynności izolowana, zajmowała się jedynie niewielkim wycinkiem pracy księgowego, nie dysponowała żadnymi uprawnieniami zastrzeżonymi dla głównego księgowego, sporadycznie jedynie zastępując w czasie nieobecności L. R.. Sama L. R. nigdy również nie protestowała przeciwko wykonywaniu powierzonych jej czynności charakterystycznych dla zakresu działania głównego księgowego, to ona w tym charakterze uczestniczyła również w kontrolach prowadzonych przez jednostki samorządowe, ona też udzielała w ramach tych kontroli wyjaśnień jako główna księgowa i tak też była tytułowana. Zatem należało uznać, że funkcję tę przyjęła. Taki sposób powierzenia funkcji jest wprawdzie sprzeczny z ustawą o rachunkowości, a w szczególności z przepisami ustawy o finansach publicznych, niemniej jednak żaden z przepisów nie wskazuje sankcji nieważności, czy nieskuteczności powołania głównego księgowego sposób inny niż pisemny. Ponadto odmienny wniosek prowadziłby do przekonania, iż w razie ekskulpowania się kierownika jednostki od odpowiedzialności z art. 77 ust. o rachunkowości (np. skutek błędu co do bezprawności), za nieprowadzenie ksiąg rachunkowych tudzież ich nierzetelne lub niezgodne z ustawą prowadzenie nie odpowiadałby nikt, co oczywiście jest sytuacją niedopuszczalną.

W odniesieniu do I. S. jej obrońca powoływał się na błąd z art. 30 kk, wskazując, że I. S. nie posiada wiedzy księgowej, żadna kontrola przeprowadzona w tym zakresie w szkole nie wskazywała na jakiegokolwiek nieprawidłowości, a oskarżona ta działała z zaufaniem do profesjonalizmu L. R., zatem nie może ona odpowiadać za to, że księgi nie były prowadzone lub były prowadzone nierzetelnie lub niezgodnie z ustawą. W art. 30 uregulowano sytuację błędu co do prawa (error iuris), polegającego na nieświadomości bezprawności przedsięwziętego czynu. Błąd taki, jeżeli jest usprawiedliwiony, uchyla odpowiedzialność karną, natomiast jeżeli nie jest usprawiedliwiony, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Jak wskazano wyżej kierownik jednostki nie może zwolnić się z odpowiedzialności za prowadzenie rachunkowości, sporządzanie sprawozdań finansowych i ich ogłaszanie z tego powodu, że czynności te scedował na inną osobę, jednak rozważyć należy jaki rodzaj odpowiedzialności ciąży na kierowniku, a mianowicie czy ponosi on odpowiedzialności karną czy jedynie dyscyplinarną lub cywilnoprawną. Gdyby rozpatrywać sprawę pod kątem odpowiedzialności karnej, to zważywszy na fakt, że czyn z art. 77 ust. o rachunkowości jest czynem umyślnym, należałoby udowodnić i S., że wiedziała o tym, że księgi nie są prowadzone lub też przewidując taki stan rzeczy na to się godziła. Gdyby więc ostał się w całości opis czynu zawarty w zarzucie aktu oskarżenia, z którego wynika, że oskarżona odpowiada za to, że księgi nie były prowadzone, to istotnie powołanie się na kwestię błędu w ocenie Sądu byłyby chybione. Oskarżona I. S. przyjmując na siebie obowiązki wynikające z objęcia funkcji dyrektora szkoły musiała bowiem zdawać sobie sprawę także z zakresu obowiązku ciążących na dyrektorze, a wynikających z obowiązku prowadzenia rachunkowości, w tym obowiązku prowadzenia ksiąg rachunkowych, abstrahując już od faktu, że ustalenie tego faktu, czy księgi są prowadzone czy nie, nie nastęrczałoby zbyt wielu problemów. Taka sytuacja miała miejsce zresztą w okresie styczeń – lipiec 2010r, gdzie jak wynika z opinii biegłej brak jest w ogóle ksiąg rachunkowych. W pozostałym okresie natomiast księgi były prowadzone bądź to nierzetelnie bądź sprzecznie z przepisami ustawy o rachunkowości, zatem rodzi się pytanie, czy I. S. o tym fakcie wiedziała. Jak wywodził obrońca oskarżonej nie dysponuje ona wiedzą księgową, funkcję głównej księgowej powierzyła L. R., posiadającej profesjonalne przygotowanie do prowadzenia ksiąg rachunkowych i dysponującej doświadczeniem życiowym, a ponadto wcześniejsze kontrole nie dały podstaw do tego, aby uznać, że księgi nie są prowadzone lub są prowadzone błędnie. Taka argumentacja w ocenie Sądu jest jednak chybiona, bowiem kontrole w (...) ze strony organów gminy istotnie były prowadzone, ale w latach 2008-2009, podczas, gdy fakt nieprowadzenia ksiąg dotyczy roku 2010. Zauważyć również należy, że kontrole te opierały się głównie na oświadczeniach L. R.. Wskazano już kilkakrotnie, że powierzenie prowadzenia rachunkowości innej osobie nie zwalnia z odpowiedzialności kierownika jednostki. W tym miejscu zasadne byłoby przywołanie wyroku NSA z 10.10.2002r (...) SA (...) (nie publ.) zgodnie z którym „zarówno głównej księgowej jak i sprawującemu nadzór dyrektorowi szkoły muszą być znane podstawowe obowiązki dotyczące rachunkowości (...). Osoby, które odpowiadają za określoną sferę działalności publicznej mają obowiązek znać odpowiednie regulacje prawne i ich przestrzegać”.

Wyłączenie odpowiedzialności kierownika na podstawie błędu możliwe byłoby jedynie wówczas, gdyby był on usprawiedliwiony, a zatem sprawca nawet przy zachowaniu przeciętnej przezorności nie mógłby błędu tego uniknąć, podczas gdy w realiach sprawy I. S. wiedziała przecież o tym, że dokumentacja księgowa zawiera takie tytuły wypłacanych jej składników wynagrodzenia, które w istocie jej nie przysługiwały, nie były znane ustawie lub wypłacane były w zawyżonej kwocie, a które musiały przecież jakoś w dokumentacji księgowej zostać ujęte. Klasyfikowanie ich pod nazwami „dodatek za czynsz”, czy „nadgodziny doraźne” lub „inne wynagrodzenie” powodowało, że księgi rachunkowe z pewnością były nierzetelne, na co wskazała również biegła T. S.. Tym samym więc trudno w tej sytuacji mówić o błędzie co do bezprawności, skoro można wykazać wprost, że I. S. wiedziała o tym, że księgi te zawierają niezgodne ze stanem rzeczywistym pozycje.

W ocenie Sądu niezasadne były natomiast zarzuty aktu oskarżenia, kierowane pod adresem I. S. (1), w przedmiocie przekroczenia uprawnień i bezzasadnego przyznania sobie ekwiwalentu za niewykorzystany urlop za lata 2007 i 2008r bez wiedzy i zgody wójta Gminy T..

Jakkolwiek zgodnie z art. 171 kp (również w brzmieniu obowiązującym od 2004r) przesłankami do uzyskania ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy jest rozwiązanie lub wygaśnięcie stosunku pracy, a wypłata

ekwiwalentu stanowi wyjątek dopuszczalny jedynie w przypadkach wyraźnie wskazanych w przepisach (wyrok SN z dnia 10 października 1980 r., I PRN 100/80, LEX nr 14555), to jednak należało rozważyć w omawianym przypadku rodzaj odpowiedzialności związanej z udzieleniem tego ekwiwalentu I. S., pomimo faktu, że jej stosunek pracy nie wygasł ani nie został rozwiązany.

Zarzuca mianowicie oskarżyciel I. S. (1), iż bez wiedzy i zgody wójta gminy otrzymywała ekwiwalent za niewykorzystany urlop w latach 2007r i 2008, przy czym w 2008r, otrzymała ona również dodatek za tzw. „wczasy pod gruszą”, gdzie warunkiem uzyskania tego świadczenia jest korzystanie z urlopu wypoczynkowego nieprzerwanie przez 10 dni roboczych.

Stan faktyczny sprawy, w tym przeprowadzony dowód m.in., z zeznań św. S. B. wskazuje na to, że to L. R. (1) kazała S. B. naliczyć ekwiwalent za niewykorzystany urlop dla I. S., twierdząc, że nie przebywała ona na urlopie wypoczynkowym ze względu na remonty w szkole, jednak S. B. nie widział żadnej dokumentacji potwierdzającej fakt nieskorzystania z urlopu, a ponadto I. S. otrzymała pieniądze z tytułu tzw. „wczasów pod gruszą” gdzie warunkiem ich uzyskania było korzystanie z urlopu. O tym fakcie wiedziała również L. R., ponieważ były przekazywane jej wydruki wypłat z ZFŚS. S. B. (1) dokonał naliczenia ekwiwalentu wg. informacji o niewykorzystanym urlopie od dyrektora (...). Wypłata ekwiwalentu za niewykorzystany urlop jest możliwa po uzyskaniu uprzedniej zgody W. na taką formę rekompensaty. przy czym sama oskarżona z takim wnioskiem nie występowała. W świetle zeznań współpracujących z I. S. świadków, tj. J. P. i M. G., przez 2,5 roku pracy w szkole nie zdarzyło się, by I. S. (1) była na urlopie. I. S. (1) nie prowadziła zajęć dydaktycznych, nie przydzielono jej także nadgodzin za okres pełnienia funkcji D. (...). Faktycznie nie realizowała żadnych zastępstw dydaktycznych. Jednakże w okresie, gdy I. S. (1) była dyrektorem (...) na terenie zespołu szkół prowadzone były remonty i inwestycje, w tym: budowa hali sportowej, boiska (...), kortu, wykonywany był remont kapitalny budynku gimnazjum, szkoły podstawowej, termomodernizacja. I. S. (1) pracowała wielokrotnie w czasie wolnym. Pracowała wielokrotnie poza godzinami swojej urzędowej pracy. Była dyspozycyjna również w niedziele. Do szkoły częstokroć przychodziła pierwsza, a wychodziła z niej ostatnia. Prace budowlane w szkole trwały od 2007 do 2010 roku. Obydwie Panie pełniące funkcje z-ców D. tj. M. G. (1) i J. P. (1), faktycznie nie miały możliwości zastępowania I. S. (1), ponieważ przez cały czas była w pracy, nawet wtedy, gdy korzystała ze zwolnienia lekarskiego. Zostawała po godzinach, do pracy przychodziła w weekendy, pracowała również będąc na zwolnieniu lekarskim. Urlop I. S. (1) nie został wykorzystany z przyczyn obiektywnych, tj. w związku z trwającymi pracami budowlanymi. Tymczasem zgodnie z poglądem wyrażonym przez SN w wyroku z 07.05.2008r II PK 313/07 (LEX nr 490346): „nie można czynić zarzutu nadużycia prawa do żądania ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy pracownikowi, który nie miał możliwości skorzystania z urlopu udzielonego mu przez pracodawcę”.

Naliczenie I. S. ekwiwalentu za niewykorzystany urlop w 2007 i 2008r odbyło się bezdokumentacyjnie, a to wobec braku formalnego udokumentowania nieprzebywania I. S. na urlopie w czasie wakacji 2007 i 2008r, czy też występowania przez nią do W. z wnioskiem o urlop lub urlop uzupełniający. W ocenie biegłej T. S. wypłata ekwiwalentu za niewykorzystany urlop I. S. w roku 2007 i 2008r była jednak zgodna ze stanem faktycznym i nie narusza ustawy o rachunkowości i w tej części księgi rachunkowe są rzetelne. Jeśli już, to możnaby ewentualnie zarzucić I. S., że w nieuprawniony sposób skorzystała z wczasów pod gruszą, aczkolwiek takiego zarzutu Prokurator oskarżonej nie postawił. Natomiast niedopełnienie formalności związanych z uzyskaniem takiego ekwiwalentu co najwyżej można rozpatrywać w kategoriach odpowiedzialności dyscyplinarnej oskarżonej. Warto jednak od razu zaznaczyć, że wbrew swoim twierdzeniom W. Gminy T. sam rozważał wypłacenie I. S. ekwiwalentu za niewykorzystany urlop, twierdząc, że prawdą jest, że I. S. nie była na urlopie, ale w kodeksie pracy „jest jakiś paragraf, który pozwala wypłacić ekwiwalent za urlop wypoczynkowy”. Rozmowę tą przypadkowo usłyszała L. R. stojąc w drzwiach pomieszczenia, przy czym trudno akurat w tym zakresie odmówić wiarygodności oskarżonej R., bowiem nie ma ona żadnego interesu prawnego w tym, aby zniekształcać rzeczywistość na korzyść drugiej z oskarżonych.

Reasumując zatem, po pierwsze trudno zdaniem Sądu uznać, by to oskarżona I. S. domagała się wypłacenia jej takiego ekwiwalentu, skoro jak wskazano wyżej z takim wnioskiem nie występowała, po drugie trudno też podzielić pogląd wyrażony w treści zarzutu 4 i 5 części wstępnej wyroku, jakoby oskarżona miała sobie przyznać taki element

wynagrodzenia bez wiedzy i zgody wójta gminy, skoro z relacji L. R. wynikało, że to właśnie sam wójt poszukiwał podstawy prawnej dla wypłacenia I. S. wspomnianego ekwiwalentu.

Niezasadny okazał się również zarzut opisany w pkt. 13 części wstępnej wyroku, zgodnie z którym oskarżona miała wypłacić pracownikom takim jak L. R. (1), S. B. (1), K. S. (1), U. K. (1), B. P. (2), J. P. (1) i M. G. (1) wymienione w zarzucie kwoty, bez podstaw faktycznych i prawnych w okresie od grudnia 2007r do sierpnia 2010r. Tymczasem istotnie w grudniu 2008 – 2008 pracownicy ci otrzymali pieniądze w ramach „innych wynagrodzeń” lub „nadgodzin doraźnych”, były także wypłacane pieniądze w tytuły „nadgodzin”. W efekcie pod pojęciami wskazanymi wyżej kryły się premie dodatkowe dla pracowników w postaci tzw. „karpiego”, „zajęczka”, czy po prostu kwot stanowiących dodatkowe wynagrodzenie za ponadnormatywne prace wykonane na rzecz szkoły. Co więcej np. M. G. (1), czy J. P. (1) o tym, że taki składnik wynagrodzenia o wskazanej nazwie został im przyznany, dowiedziały się dopiero przy okazji postępowania sądowego dot. zwrotu tych kwot, gdzie w aktach sprawy znajdowały się wyciągi z listy płac, przyznając, że chodziło właśnie o premie świąteczne. Co do zasady „godziny nadliczbowe” pracownikom obsługi nie były wynagradzane, jednak zdarzało się, że w związku z imprezami szkolnymi, pracownicy obsługi na prośbę I. S. (1) pracowali również w czasie wolnym. Także U. K. wypłacono wynagrodzenie „za nadgodziny” : 300 zł w XII.2008 oraz 1300,-zł w grudniu 2008r, które w/w traktowała jako premie, nigdy jednak nie dopytywała z jakiego tytułu faktycznie wypłacono te pieniądze i w jakiej postaci zostały one ujęte w dokumentacji księgowej, w szczególności nie wiedziała, że te dodatkowe kwoty zapisane zostały jako „nadgodziny” lub „nadgodziny doraźne”. Premie te były ukrywane pod innymi nazwami takimi jak „inne wynagrodzenia”, „nadgodziny”, „nadgodziny doraźne”, na polecenie L. R. (1), po to, by uniknąć konieczności zwrotu pieniędzy do Urzędu Gminy. W rzeczywistości M. G. (1) i J. P. (1) jako zastępcy D. (...) miały nienormowany czas pracy i w związku z tym nie pracowały w „nadgodzinach doraźnych”. Także K. S. (1) nie pracowała nigdy w nadgodzinach doraźnych i nigdy nie zwracała się o wypłatę pieniędzy z tego tytułu.

W powyższych przypadkach składniki wynagrodzeń zostały zakwalifikowane pracownikom (...) w kartotekach analitycznych i listach płac w sposób nierzetelny, jednak mimo tego, że zostały błędnie zakwalifikowane, mają one swoje odzwierciedlenie w rzeczywistości, jako premie świąteczne.

Wszystkie powyższe dodatkowo naliczone wynagrodzenia wprowadzone do kartotek wynagrodzeń pod różnymi nazwami, w rzeczywistości były premiami świątecznymi, przyznanymi przez I. S. (1), za ustnym uzgodnieniem z W. Gminy T..

I. S. (1), w ramach swoich kompetencji przyznawała ponadto pracownikom pedagogicznym i niepedagogicznym premie. Nie były one potwierdzone żadnym dokumentem, w tym księgowym, a wprowadzanie do kartotek imiennych wynagrodzeń pracowniczych odbywało się bezdokumentacyjnie, na polecenie ustne dyrektora (...). W latach 2007 – 2009, wydatki na wynagrodzenia, w których ujęto kwoty premii dla pracowników, nie zostały przekroczone w stosunku do planów. Kwoty premii zostały w tym zakresie przyznane w granicach kompetencji dyrektora (...). W przypadku wynagrodzeń wypłacanych pod koniec roku („tzw. karpiówka”), mają one swoje odzwierciedlenie w stanie faktycznym, jako premie świąteczne, natomiast ich kwalifikowanie jako „nadgodzin”, „nadgodzin doraźnych” „innych wynagrodzeń”, powoduje, że w tej części listy płac i sporządzone na ich podstawie zbiorówki, księgowane w koszty wynagrodzeń, są nierzetelne, nie mają natomiast wpływu na ogólną kwotę kosztów zaksięgowanych do kosztów wynagrodzeń jednostki. Nierzetelna kwalifikacja tych składników wynagrodzeń nie miała wpływ na sprawozdawczość budżetową i szczegółową klasyfikację wydatków, ponieważ premie mieszczą się w tym samym paragrafie, do którego zakwalifikowano nierzetelnie przedstawione w księgach „nadgodziny doraźne” i inne nie występujące składniki wynagrodzeń. Uprawnienie do dysponowania przez D. (...) środkami określonymi w planie finansowym, wynikało z §14 Statutu (...) oraz pełnomocnictwa udzielonego I. S., a (...) dysponowała wolnymi środkami w paragrafie wynagrodzeń, którymi dyrektor uprawniona była rozporządzać. Takie uregulowanie przewiduje również art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 07.09.1991r o systemie oświaty, stanowiąc, że dyrektor szkoły ma prawo dysponować środkami określonymi w planie finansowym szkoły i za ich prawidłowe wykorzystanie ponosi odpowiedzialność. Przyznanie premii lub nagród, choć dokonane zgodnie z kompetencjami, nie zostało jednak udokumentowane, nie zostały sprawdzone pod kątem merytorycznym i formalnym, nie dekretoowano ich i nie zatwierdzono do ujęcia w księgach rachunkowych. Wbrew treści zarzutu zatem, trudno uznać, by wypłata tych wynagrodzeń nastąpiła bez podstaw

faktycznych i prawnych, skoro jak wskazano wyżej I. S. działała w ramach swoich kompetencji przyznanych nie tylko ustawą o systemie oświaty, ale również regulaminem (...), a nierzetelne zakwalifikowanie tych wydatków pod innymi tytułami nie było nawet pomysłem oskarżonej, lecz L. R. (1).

Przechodząc do kar wymierzonych oskarżonej I. S. za poszczególne przestępstwa i ciągi przestępstw oraz oceniając je przez pryzmat zasad wymiaru kary, opisanych w rozdziale VI Kodeksu karnego należało uznać iż adekwatne do stopnia winy i społecznej szkodliwości czynu oraz uwzględniające prewencyjne cele kary będą odpowiednio sankcje:

- 1 roku pozbawienia wolności za ciąg przestępstw opisany w pkt. I części dyspozytywnej wyroku
- 6 miesięcy pozbawienia wolności za ciąg przestępstw opisany w pkt. II części dyspozytywnej wyroku
- 8 miesięcy pozbawienia wolności za ciąg przestępstw opisany w pkt. III części dyspozytywnej wyroku
- 6 miesięcy pozbawienia wolności za czyny opisane w pkt. IV, V i VI części dyspozytywnej wyroku.

Dodatkowo za wskazane ciągi przestępstw Sąd wymierzył oskarżonej kary grzywny, zważywszy, iż działała ona w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, zaś w takim przypadku art. 33 § 2 kk pozwala na orzeczenie sankcji finansowej obok kary pozbawienia wolności.

W ocenie Sądu w stosunku do I. S. (1) dopatrywać można się zarówno okoliczności łagodzących jak i obciążających. Do tej drugiej grupy należy bowiem fakt, że oskarżona jako dyrektor placówki oświatowej powinna dawać szczególny przykład poszanowania prawa, podczas, gdy nie tylko działała niezgodnie z przepisami, ale czyniła to w celu uzyskania dodatkowych nienależnych jej gratyfikacji finansowych, co jest działaniem szczególnie nagannym w stosunku do osoby mającej być przewodnikiem i nauczycielem młodych pokoleń. Okolicznością obciążającą jest również znaczna wysokość przyznanych sobie bezprawnie kwot, czy też kwot przywłaszczonych przez oskarżoną. Okolicznością obciążającą jest również fakt, że oskarżona autorytatywnie dysponowała środkami publicznymi, w tym również środkami pochodzącymi z funduszu socjalnego, bez jakiegokolwiek podstawy prawnej, skoro w szkole nie obowiązywał ani regulamin świadczeń ani nawet nie działała komisja socjalna, a dodatkowo to właśnie ona była beneficjentką dużej części tych środków, choć zasada jest uzyskiwanie świadczeń socjalnych odwrotnie proporcjonalnie do wysokości osiąganych dochodów. Brak regulaminu, nie pozwalający na zweryfikowanie zasadności i wysokości przyznawanych środków dawał zatem oskarżonej duże pole na nadużyć, bowiem to I., S. faktycznie decydowała o tym komu, pod jakimi warunkami i w jakiej wysokości przyznane zostaną świadczenia socjalne. Okolicznością obciążającą jest także znaczna ilość dokumentów, którymi oskarżona dysponowała po ustaniu stosunku pracy, a którymi nie miała prawa rozporządzać, gdyż nie stanowiły jej własności lecz mienie szkolne.

Okolicznością łagodząca jest natomiast fakt, że oskarżona nie wchodziła dotychczas w konflikt z prawem, prowadzi ustabilizowany tryb życia. Ponadto podkreślić należy również, iż I. S. powierzwszy zadania związane z rachunkowością wykwalifikowanej księgowej, działa w zaufaniu do jej wiedzy i doświadczenia. Okolicznością łagodząca jest wreszcie i ten fakt, że oskarżona znaczny nakład sił i czasu poświęciła kierowanej przez siebie placówce, pozostając do dyspozycji szkoły nawet w czasie wolnym od pracy, angażując się w prowadzone prace na terenie szkoły, nawet kosztem własnego urlopu wypoczynkowego.

Za zbiegające się ciągi przestępstw oraz przestępstwa, Sąd wymierzył I. S. (1) karę łączną 2 lat pozbawienia wolności oraz grzywny w wysokości 150 stawek dziennych po 10,-zł. Wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności zawieszono na okres próby 2 lat uznając, że I. S. spełnia przesłanki formalne i merytoryczne do zastosowania względem niej dobrodziejstwa wskazanego środka probacyjnego, opisane w art. 69 kk.

Nadto na podstawie art. 72 § 2 kk zobowiązano oskarżoną do naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zwrot bezprawnie pobranych kwot.

W odniesieniu do oskarżonej L. R. (1) Sąd wymierzył jej za czyn opisany w pkt. 15 części wstępnej wyroku, tj. przestępstwo z art. 77 pkt. 1 ustawy o rachunkowości karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, zaś za czyn z art. 276 kk karę 4 miesięcy pozbawienia wolności.

Tak jak w przypadku I. S., również w odniesieniu do tej oskarżonej można dopatrywać się okoliczności obciążających i łagodzących. Do tych pierwszych zaliczyć więc trzeba fakt, że oskarżona jako profesjonalistka, dysponująca stosowną wiedzą księgową, w tym również obejmującą aktualne regulacje prawne w tym zakresie, powinna dołożyć wszelkich starań w celu zgodnego z prawem prowadzenia spraw księgowych jednostki, w której była zatrudniona. Tymczasem oskarżona nie tylko tego nie czyniła, ale wręcz świadomie i celowo zniekształcała treść tych ksiąg, polecając S. B., który był jej podległy, zaliczanie i wypłatę składników wynagrodzeń nie przystających do stanu rzeczywistego jak i pod tytułami nie znajdującymi oparcia w przepisach. Tym samym więc również S. B. nakłaniała do fałszowania rzeczywistości. Rzetelne prowadzenie ksiąg rachunkowych bez wątplenia jest warunkiem koniecznym nie tylko dla transparentności działalności jednostki, ale także wywiera niebagatelny wpływ na ocenę prawidłowości dysponowania publicznymi środkami finansowymi.

Odnosnie drugiego z zarzucanych jej czynów, okolicznością obciążającą jest fakt niepodjęcia nawet próby zwrotu tych dokumentów na rzecz uprawnionej jednostki i dysponowanie nimi pomimo ustania swego stosunku pracy, przy czym z dużą dozą prawdopodobieństwa można przypuszczać, że gdyby nie dokonano przeszukania w mieszkaniu L. R., to wskazane dokumenty nadal pozostawałyby w jej dyspozycji.

Okolicznością łagodzącą jest natomiast również wcześniejsza niekaralność L. R., jej ustabilizowany tryb życia. Na uwagę i podkreślenie zasługuje również jej zaangażowanie w pracę, bowiem jak twierdzi oskarżona została ona obciążona taką ilością obowiązków, że ich wypełnienie w czasie pracy zdecydowanie nie było możliwe, a oskarżona czynności zawodowe wykonywała również po godzinach pracy, w wolnym dla siebie czasie i kosztem własnego wypoczynku.

Tytułem kary łącznej wymierzono L. R. karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, bowiem taka sankcja w całości zdaniem Sądu wypełni prewencyjny cel kary.

Z uwagi na wysokość wymierzonej jak również biorąc pod uwagę dotychczasową linię życiową L. R., jej dotychczasową niekaralność, Sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary łącznej na okres próby 2 lat uznając, iż w stosunku do oskarżonej nawet kara w zastosowaniu środka probacyjnego zapobiegnie powrotowi do przestępstwa, a oskarżona daje rękojmię dalszego poszanowania prawa.

Z powyższych względów orzeczono jak w wyroku.

Orzeczenie o kosztach uzasadniają powołane w pkt. XV części dyspozytywnej wyroku przepisy prawa.